

**Masarykova univerzita
Filozofická fakulta**

Ústav archeologie a muzeologie

Muzeologie

Bc. Jana Nevřelová

posluchačka druhého ročníku
magisterského navazujícího studia muzeologie

Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku

Magisterská diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Otakar Kirsch, Ph.D.

Brno

2014

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma „Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku“ vypracovala samostatně a v závěru této práce uvedla veškerou použitou literaturu, prameny a ostatní zdroje.

.....

Podpis autora práce, datum

Ráda bych touto cestou poděkovala všem, kteří mi pomohli při vypracování mé magisterské diplomové práce. Jmenovitě bych chtěla především poděkovat vedoucímu práce Mgr. Otakaru Kirschovi, Ph.D. za jeho cenné rady, připomínky, vstřícnost a odborné vedení práce.

Mé díky rovněž patří zaměstnancům obcí a měst na Hlučínsku a také odborným pracovníkům jednotlivých muzejních institucí, za poskytnutí důležitých informací o jejich činnosti.

OBSAH

1. ÚVOD.....	7
2. REGION HLUČÍNSKO	9
2. 1 Charakteristika území	9
2. 2 Historický vývoj	10
2. 2. 1 Pruská a německá éra	10
2. 2. 2 Připojení Hlučínska k Československu v roce 1920	13
2. 2. 3 Hlučínsko součástí Německé říše.....	15
2. 2. 4 Poválečný vývoj	16
2. 3. Lidová kultura.....	17
2. 3. 1 Projevy lidové kultury na Hlučínsku.....	19
2. 3. 1. 1 Hlučínský kroj	19
2. 3. 1. 2 Tanec	20
2. 3. 1. 3 Písňe a vyprávění.....	21
2. 3. 1. 4 Zvyky a tradice	22
3. TRADICE MUZEJNICTVÍ NA HLUČÍNSKU DO ROKU 1989	24
3. 1 Muzeum v Hlučíně.....	24
3. 1. 1 Městské muzeum.....	24
3. 1. 2 Okresní vlastivědné muzeum	25
3. 1. 3 Zrušení muzea	28
3. 2 Vojenská expozice Ostravské operace v Kravařích.....	28
3. 2. 1 Záměry na využití zámecké budovy po II. světové válce	29
3. 2. 2 Tematické zaměření vojenské expozice Ostravské operace	30
4. SOUČASNÝ STAV MUZEJNICTVÍ NA HLUČÍNSKU	33
4. 1 Charakteristika současného muzejnictví.....	33
4. 2 Metodika výzkumu současného stavu muzejnictví na Hlučínsku	34
4. 2. 1 Cíl výzkumu	35
4. 2. 2 Způsob získávání dat.....	35
4. 2. 3 Shrnutí výzkumu	36
4. 3 Současný stav muzejnictví na Hlučínsku.....	36
4. 3. 1 Bělá.....	37
4. 3. 2 Bohuslavice u Hlučina	38
4. 3. 3 Bolatice.....	40

4. 3. 3. 1 Skanzen lidových tradic a řemesel	43
4. 3. 4 Darkovice	48
4. 3. 5 Dolní Benešov	49
4. 3. 6 Hať	52
4. 3. 7 Hlučín	54
4. 3. 7. 1 Muzeum Hlučínska	58
4. 3. 7. 2 Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky	65
4. 3. 7. 3 Muzeum MO-S 21 „Jaroš“ a MO-S 22 „František“	69
4. 3. 7. 4 Galerie Červený kostel	71
4. 3. 8 Hněvošice	73
4. 3. 9 Hošťálkovice	74
4. 3. 10 Chlebičov	75
4. 3. 11 Chuchelná	76
4. 3. 11. 1 Mauzoleum a kaple sv. Kříže rodu Lichnovských	78
4. 3. 12 Koberžice	80
4. 3. 13 Kozmice	82
4. 3. 14 Kravaře ve Slezsku	84
4. 3. 14. 1 Zámecké muzeum	87
4. 3. 15 Lhotka	91
4. 3. 16 Ludgeřovice	94
4. 3. 17 Malé Hoštice	95
4. 3. 18 Markvartovice	97
4. 3. 19 Oldřišov	98
4. 3. 20 Petřkovice	100
4. 3. 20. 1 Landek Park – Hornické muzeum	102
4. 3. 21 Píšť	105
4. 3. 22 Rohov	107
4. 3. 23 Služovice	109
4. 3. 24 Strahovice	111
4. 3. 25 Sudice	112
4. 3. 26 Šilheřovice	114
4. 3. 27 Štěpánkovice	116
4. 3. 28 Třebom	119
4. 3. 29 Velké Hoštice	120

4. 3. 29. 1 Muzeum v opevnění OP-S 10 zvaném „Na křižovatce“	122
4. 3. 30 Vřesina	124
4. 3. 31 Závada	125
5. HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	128
6. ZÁVĚR.....	134
7. RESUMÉ.....	136
8. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	138
9. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	149
10. SEZNAM PŘÍLOH	150
10. 1 Přílohy tištěné	150
10. 2 Přílohy na CD	151

1. ÚVOD

Region Hlučínska představuje v rámci České republiky značně specifickou oblast. Jeho historický vývoj byl silně poznamenán mnoha událostmi, které výrazně formovaly a dodnes formují mentalitu a identitu zdejších obyvatel. Mezi jejich nejvýraznější projevy patří silně zakořeněná katolická víra, uchovávání a rozvíjení mateřského jazyka, tzv. moravštiny, či nadstandardní kulturní vztahy k některým oblastem dnešní Spolkové republiky Německo. Hlučínsko si zároveň díky složitému historickému vývoji i časté uchovalo specifické projevy lidové kultury, jen málo ovlivněné cizími vlivy.

Cílem předkládané diplomové práce je postihnoutí současného stavu muzejnictví v daném regionu. Sledovány jsou všechny institucionální typy muzeí, jejich odborné zaměření, forma správy, akviziční, tezaurační a prezentační činnost a vztah k návštěvníkovi. Vedle tradičních muzejních zařízení jsou mapovány také kulturní aktivity jednotlivých obcí a měst na Hlučínsku, jež často představují důležitý potenciál pro činnost nejen současných, ale i budoucích muzeí. Neméně významným je dokumentování aktivit místních spolků a nadšenců, kteří výrazně přispívají k rozvoji zdejší kultury, a to například prostřednictvím uchování typického lidového oděvu, předmětů kulturní hodnoty, sbíráním lidové slovesnosti či udržováním zvyků a tradic.

Práce je rozdělena do několika částí. Úvodní kapitola čtenáře seznamuje s hlučínským regionem a podává celkový obraz jeho historie (v tomto směru se zaměřuje především na specifický vývoj v období po roce 1742) a lidové kultury. Další část se věnuje tradicím zdejšího muzejnictví před rokem 1989, na jejichž činnost některé dnešní instituce v mnoha ohledech navazují. Nejrozsáhlejší pasáž práce pak tvoří „topografická“ část. V jejím rámci jsou u jednotlivých obcí a měst Hlučínska nejdříve představeny důležité události z jejich historie a místní pamětihodnosti, za nimiž následuje stručná sonda do muzejních a kulturních aktivit dané lokality. Pokud v obci či městě existuje nějaké muzejní zařízení, věnuje se jeho působení zvláštní podkapitola. Závěrečná pasáž práce pak na základě zjištěných informací v základních rysech usiluje o zhodnocení současného stavu muzejnictví na Hlučínsku a kulturního života místních obyvatel.

Soudobým muzejnictvím na Hlučínsku se doposud nezabývala žádná ucelená práce. Pro získání informací v této práci bylo proto využito několik značně různorodých informačních zdrojů. Stěžejním byl dotazník zasláný všem obcím a městům na Hlučínsku, obsahující základní otázky o stavu muzejnictví na jejich katastrálním území. Podrobnější druhý dotazník byl následně směřován na získání základních dat o konkrétních muzejních zařízeních. Osloveny byly také instituce věnující se mapování kulturních aktivit, například Sdružení obcí Hlučínska,

Turistické informační centrum v Hlučíně a v Kravařích. Zjištěné údaje jsou doplněny vlastní badatelskou a výzkumnou činností, včetně osobních návštěv v jednotlivých institucích. Pro zpracování tématu předkládané diplomové práce byla využita veškerá dostupná odborná literatura, částečně také kroniky jednotlivých obcí a měst, dále kulturní kalendáře, plakáty akcí, propagační materiály a internetové zdroje.

2. REGION HLUČÍNSKO

Hlučínsko se rozprostírá na severu Moravskoslezského kraje mezi městy Opavou a Ostravou. Jeho jižní část je ohraničena řekou Opavou a severní poté státní hranicí s Polskem.¹ Samotný název Hlučínsko je však novodobým pojmem, který se začal používat až od roku 1920.²

2.1 Charakteristika území

Hlučínsko bylo až do 18. století výhradně zemědělským krajem. Zemědělství patřilo k důležitému a hlavnímu zdroji obživy zdejších obyvatel. Venkovské obyvatelstvo tvořily skupiny sedláků, chalupníků, domkařů a zahradníků, kteří byli zatíženi poddanstvím a robotními povinnostmi až do roku 1850.³ V té době se na Hlučínsku vyskytovaly moderní šlechtické velkostatky. Nejvýraznějšími byly velkostatky barona Rothschilda Šilheřovice a Benešov a také velkostatek Chuchelná knížete Lichnovského. Rozmach průmyslu v 19. a 20. století se dotkl i oblasti Hlučínska. Vzniklo zde několik významných průmyslových podniků – továrna na zpracování lnu knížete Lichnovského v Chuchelné,⁴ strojírenská firma Josefa Holuschy na kotle a radiátory v Dolním Benešově⁵ (dnešní Armatury Group) nebo kamenouhelné doly Anselm a Oskar v Petřkovicích.⁶ I přesto museli Hlučičané často odcházet za prací. Zejména hospodářský rozvoj německých měst v hornoslezské průmyslové oblasti jim nabízel řadu pracovních příležitostí. Často zde působili jako stavební dělníci, kteří se záhy etablovali coby zkušení a zruční řemeslníci.

Život v Prusku a později Německu vtiskl Hlučínsku zcela svébytnou podobu. Identita zdejších obyvatel byla formována pruskou správou a uchováním tzv. moravštiny jako mateřského jazyka (podle svého mateřského jazyka si také Hlučičané říkali Moravci). Její nezastupitelnou součástí tvořila také příslušnost ke katolické církvi. „*Pro region je dodnes*

---

¹ Příloha č. 1 – Mapa umístění Hlučínska v rámci České republiky.

² Pro území, které mělo být přičleněno k Československé republice v roce 1920, nebylo zeměpisného pojmenování. Původně tato oblast ležela v Horním Slezsku (Německu) a byla začleněna do okresu Ratiboř. Název Hlučínsko byl přirozeně odvozen od Hlučína, nejvýznamnějšího a zároveň největšího města tohoto území.

³ PLAČEK, Vilém. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742–1960*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 15.

⁴ JUNG, Jiří. *Julius Bühler, architekt knížete Karla Maxe Lichnovského*. Ostrava : Filozofická fakulta Ostravské univerzity, 2011. s. 54.

⁵ JAHNOVÁ, Andrea. Holuscha a spol., továrna na kotle a radiátory, Dolní Benešov. *Hlučínsko : Vlastivědný časopis Muzea Hlučínska*, 2012, roč. 2, č. 1, s. 11.

⁶ PLAČEK, Vilém. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742–1960*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 24.

*příznačná pracovitost, pořádkumilovnost, smysl pro disciplínu a řád. Lpění na tradici a římskokatolické víře patří k příznačným atributům regionu.*⁷

Hlučínsko si tak dodnes uchovalo svou typickou hmotnou kulturu, zvyky, lidové tradice, jazyk, nářečí i lidový kroj. Tyto rysy zůstávají v podvědomí především starších obyvatel. Svůj podíl na tom má i řada folklórních a zájmových souborů, které se snaží uchovat tyto specifické projevy hlučínské kultury dodnes.

2. 2 Historický vývoj

Nejstarší doklady o osídlení Hlučínska pocházejí z doby před 150 tisíci lety.⁸ K rozsáhlejšímu osídlení však docházelo až na počátku 13. století, převážně díky kolonizačnímu úsilí cisterciáckého řádu velehradského kláštera.⁹ „*Do poloviny 13. století se hlučínská města a vesnice vyvíjela v rámci Moravy, jako součást provincie holasické, posléze, po roce 1318, slezského knížectví opavského.*“¹⁰ Významným centrem tohoto území byl hrad Landek, který chránil severní předpolí Moravské brány na cestě mezi Opavou a Ostravou.¹¹ Ve středověku utrpělo území Hlučínska vpády uherských vojsk Matyáše Korvína nebo dánské a švédské žoldnéřské armády v době třicetileté války.¹²

2. 2. 1 Pruská a německá éra

Důležitým mezníkem v historii Hlučínska bylo jeho připojení k Pruskému království 28. července 1742.¹³ Stalo se tak po prohrané první slezské válce, kdy Marie Terezie ztratila oblast Kladska a větší část Slezska, kde se nacházelo i dnešní území Hlučínska. Zbytek slezského území, včetně větší části opavského knížectví, kam původně Hlučínsko patřilo, nadále

---

⁷ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 19.

⁸ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučín, 750 let města*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2006. s. 19.

⁹ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 13.

¹⁰ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 13.

¹¹ K hradu Landek přináleželo také poddanské město Hlučín, které bylo založeno v roce 1256 českým králem Přemyslem Otakarem II. V roce 1474 byl hrad dobyt a zničen při křižáckém tažení Matyáše Korvína a vrchnost se natrvalo přesídlila do Hlučína, kde si vystavěla zámecké sídlo.

¹² GEBAUER, Josef, ŠTĚPÁN, Václav. *Válečná kronika Opavska (1060–1945)*. 1. vyd. Kravaře : Kulturní středisko zámek Kravaře, 2011. s. 66.

¹³ PLAČEK, Vilém. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742–1960*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 9.

zůstávalo pod správou Rakouského císařství. Novou přirozenou hranicí mezi rakouskou monarchií a pruským královstvím se tak staly řeky Opava a Odra.¹⁴

Pruské království prošlo v roce 1741 územní reorganizací a bylo rozděleno na jednotlivé okresy, tzv. landráty.¹⁵ Hlučínsko připadlo pod hlubčický landrát a v roce 1817 bylo přerazeno do ratibořského.¹⁶ Připojení Hlučínska k Prusku přineslo výrazné změny v politickém, kulturním i hospodářském životě hlučínských obyvatel. Vznikly nové hraniční přechody, přívozy a celnice. Přirozené cesty mezi vesnicemi, ale také důležité obchodní stezky, byly přerušeny. Důsledkem toho bylo výrazné snížení příjmů zdejších řemeslníků a obchodníků, kteří se více začali orientovat na nové správní centrum – Ratiboř.

Hlučínsko bylo územím, kde sehrávala výraznou roli katolická víra. I přes připojení k Prusku zůstávala církev pod správou olomoucké diecéze a později arcidiecéze. V Prusku však již v polovině 18. století platila náboženská svoboda. Právě v kostelích a částečně také na školách se udržoval mateřský jazyk Hlučičanů, tzv. moravština.¹⁷ Úřední řečí nicméně byla, stejně jako v Rakousku, němčina. Ta se rozšiřovala především působením školní výchovy, kdy byl nařízením pruské vlády z roku 1865 změněn vyučovací jazyk právě na němčinu, s výjimkou hodin náboženství a kostelního zpěvu.¹⁸ Určitá „zakonzervovanost“ hlučínského území byla i ochranou proti šíření německého jazyka do této části Pruska.¹⁹ Jeho užívání si však vyžadoval praktický život. Museli ji ovládat sezonní dělníci pracující v Prusku a Sasku, vojáci v pruské armádě, podomní obchodníci a byl nezbytný také pro komunikaci s úřady. Pro zachování moravské řeči a katolické víry na Hlučínsku se stavěli tzv. moravští buditelé. Jednou z výrazných osobností byl katolický kněz Cyprián Lelek, který byl v roce 1848 zvolen do pruského parlamentu v Berlíně a v doplňujících volbách se také stal poslancem Frankfurtského parlamentu.²⁰ Již v roce 1844 vydal moravský „*Slabikář a čítanku pro menší děti*“, který se na Hlučínsku používal až do roku 1873.²¹ Zároveň inicioval vydávání prvního moravsky psaného časopisu „*Holubice*“.

Dne 18. ledna 1871 bylo po prusko-francouzské válce vyhlášeno Německé císařství.²² Tato změna překonala dosavadní územní rozdrobenost a Hlučínsku přinesla hospodářský rozvoj.

---

¹⁴ Příloha č. 2 – Mapa Pruska s připojeným územím Hlučínska z 2. pol. 18. století.

¹⁵ MIKA, Norbert. *Dějiny Ratibořska*. 2. vyd. Krakov : Nakladatelství AVALON, 2012. s. 100–101.

¹⁶ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučín, 750 let města*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2006. s. 30.

¹⁷ PLAČEK, Vilém. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742–1960*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 10.

¹⁸ Tamtéž, s. 17.

¹⁹ Tamtéž, s. 22.

²⁰ Tamtéž, s. 150.

²¹ Příloha č. 3 – Ukázka „*Slabikáře a čítanky pro menší děti*“ od Cypriána Lelka.

²² SCHOEPS, Hans-Joachim. *Dějiny Pruska*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Garamond, 2004. s. 219–220.

V čele nového státního útvaru stanul císař Vilémem I. z rodu Hohenzollernů a říšský kancléř Otto von Bismarck. Snaha o odstranění vnitropolitických rozporů vedlo Bismarcka k vyhlášení tzv. Kulturkampfu (kulturního boje).²³ Problémy byly spatřovány převážně v sociálně-demokratickém hnutí, římskokatolické církvi a ve slovanských menšinách. Květnové zákony z let 1873 a 1875 výrazně omezily působení katolické církve a její vliv na školství,²⁴ zároveň byla podřízena státnímu dozoru. Právě německé školy pak měly urychlit germanizační proces v oblasti Hlučínska.²⁵ Proti tomuto tlaku a na obranu katolické církve vystupovala německá křesťansko-konzervativní strana Centrum, jehož významným představitelem byl hlučínský děkan Hugo Stanke, poslanec v berlínském říšském sněmu za ratibořský okres.²⁶ Jako obhájce práv Moravců se snažil o zavedení slovanského jazyka do škol a také prosazoval u učitelů na Hlučínsku znalost obou jazyků, tedy němčiny i moravštiny. Významným počinem pro zachování moravské řeči bylo od roku 1893 vydávání „*Katolických nowin pro lid morawský w Pruském Slezsku*“.²⁷ Na podporu místní slovanské identity spojené s katolicismem začala vznikat rovněž řada spolků. Germanizační tendence, které vyzdvihovaly pruské povědomí a hodnoty, se začaly na tomto území projevovat opět na konci 19. století v souvislosti s významným rozvojem německého spolkového života. I přes veškerou snahu pruských úřadů se Moravce zcela poněmčít nepodařilo. Zachovali si svůj jazyk, zvyky, lidovou kulturu, kroje, zároveň v nich však silně zakořenil pocit sounáležitosti s německým státem.²⁸

Během 19. století se začala rozvíjet dopravní infrastruktura, byly budovány nové silnice a železniční tratě, které respektovaly orientaci tohoto kraje na německá správní a ekonomická centra. S rozvojem báňského a hutního průmyslu v hornoslezské a ostravské průmyslové oblasti v 19. a 20. století došlo také ke zlepšení pracovního uplatnění místních obyvatel. V roce 1914 vyvrcholily napjaté vztahy mezi mocnostmi, které propukly v události I. světové války. Pro hlučínské muže to znamenalo narukování do armády v německých uniformách. Na různých frontách padlo z Hlučínska celkem 1 743 mužů (bez obcí Hať a Píšť).²⁹

---

²³ PLAČEK, Vilém. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742–1960*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 23.

²⁴ HOCKÁ, Eva. *Školství na Hlučínsku v pruském období (1742–1920)*. s. 41.

²⁵ PLAČEK, Vilém. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742–1960*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 23.

²⁶ Tamtéž, s. 29.

²⁷ Příloha č. 4 – Ukázka „*Katolických nowin pro lid morawský w Pruském Slezsku*“.

²⁸ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 25.

²⁹ PLAČEK, Vilém. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742–1960*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 30.

2. 2. 2 Připojení Hlučínska k Československu v roce 1920

Konec války znamenal rozpad Německého císařství a habsburské monarchie. Potřeba nového státoprávního uspořádání středoevropského prostoru vedla ke zrodu řady moderních státních útvarů. Se vznikem Československé republiky se objevila otázka vymezení jeho hranic. Československo vzneslo nároky na území jižního Ratibořska a tedy i Hlučínska. Odůvodněním bylo, že Hlučínsko, jehož obyvatelstvo bylo slovanského původu, se hlásilo ke svému mateřskému jazyku moravštině a v minulosti bylo součástí Českého státu.³⁰ Toto rozhodnutí však vyvolalo odpor v řadách obyvatel. „*Období let 1742 – 1920 vytvořilo v obyvatelích Hlučínska vědomí pospolitosti a státně politické sounáležitosti s pruským státem. Stali se řádnými pruskými občany, uchovali si sice svou řeč, kroje, písně i zvyky, ale cítili německy. A tak není divu, že reakce místního obyvatelstva na zábor Hlučínska 4. února 1920 byla chladná, bez ovací a nadšení.*“³¹

Nejvyšším představitelem hlučínského regionu po jeho připojení k Československé republice se stal zemský prezident Slezska Josef Šrámek, který byl jmenován zplnomocněným komisařem pro Ratibořsko, tedy dnešní Hlučínsko.³² Jelikož se národnost na Hlučínsku určovala podle mateřského jazyka, pohlížela česká vláda na Moravce jako na Čechy i přesto, že se nejsilnější politickou stranou regionu stala Německá křesťansko-sociální lidová strana.³³ Nespokojenost s novou českou správou byla prohlubována stávajícími ekonomickými problémy, do značné míry protikatolickým charakterem republiky i neochotou poskytnout místnímu obyvatelstvu právo na sebeurčení. Součástí obsahu Versailleské mírové smlouvy bylo zajištění práva opce osobám starším 18 let, tj. možnosti zachování německé státní příslušnosti. Do 10. ledna 1922 odešlo z Hlučínska více než 4 600 lidí převážně německého obyvatelstva, inteligence, učitelů a úředníků.³⁴

Veškerá dopravní infrastruktura byla opětovným připojením k českým zemím narušena a Hlučínsko bylo nuceno orientovat se na svá dřívější centra. Západní oblast na Opavu a východní na stále více se hospodářsky rozvíjející Ostravu. Již podruhé v historii Hlučínska byla zpřetrhána řada lokálních ekonomických vazeb. Množství panství, dvorů a statků se ocitla na území dvou států a tím bylo prakticky znemožněno jejich další hospodářské fungování. Jedním

³⁰ Příloha č. 5 – Mapa politického okresu hlučínského.

³¹ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 25.

³² PLÁČEK, Vilém. *Prajzáci II. aneb Hlučínsko ve staronové vlasti 1920–1938*. 1. vyd. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 15–16.

³³ Tamtéž, s. 44, 75.

³⁴ Tamtéž, s. 49.

z mála perspektivních podniků v meziválečné éře tak zůstala Holuschova strojírenská továrna v Dolním Benešově, která zaměstnávala kolem 250 dělníků.³⁵ Republika navíc nebyla připravena poskytnout Hlučínsku dostatek pracovních příležitostí. Uzavření továrny v Chuchelné, úřední omezení podomního obchodu a celkový dopad hospodářské krize donutily část obyvatelstva hledat práci daleko od domova. Sezonní práce v Německu se staly zdrojem obživy pro řadu těch, které nemohla uživit místní půda. Československá vláda se sice snažila situaci řešit zvyšováním kapacity pracovních míst v tabákové továrně v Chuchelné či najímáním obyvatel na práci při budování vojenského opevnění krátce před druhou světovou válkou,³⁶ avšak ani tyto zásahy již nemohly změnit neuspokojivý ekonomický stav hlučínského regionu.

Co se týče správního uspořádání, město Hlučín se stalo sídlem politického okresu a bylo zavedeno české úřadování. Období I. republiky se na Hlučínsku vyznačovalo budováním nové české identity, jež se projevovalo potlačením německých organizací i spolků. Při procesu počesťování Hlučínska hrálo významnou roli školství. Zavedení češtiny jako vyučovacího jazyka vedlo k protestům mnoha hlučínských rodin. Němčina byla pro řadu z nich důležitá z existenčních a pracovních důvodů. Proto rodiče začali posílat své děti do tzv. Privatunterrichtu (soukromého německého vyučování), které bylo finančně podporováno oficiálními německými institucemi.³⁷ I přes snahy plně začlenit oblast k Československé republice, zůstávalo Hlučínsko silně problémovým územím. Mezi místními obyvateli stále přetrvávala silná identifikace s Německem, jež se těchto nálad, zejména ve druhé polovině třicátých let, snažilo využít ve svůj prospěch. Sympatie k jeho výbojně politice se na Hlučínsku projevily v parlamentních volbách v roce 1935, kdy zde s převahou zvítězila Henleinova Sudetoněmecká strana, která slibovala zlepšení hospodářských poměrů a odstranění nezaměstnanosti.³⁸ Československo v reakci na německou hrozbu začalo modernizovat armádu a v pohraničí budovat mohutný systém železobetonových pevností, jehož první úsek začal vznikat právě na Hlučínsku na sklonku roku 1935.³⁹ Na obranu hranic vznikl v Hlučíně také první útvar svého druhu, elitní hraničářský pluk.⁴⁰

---

³⁵ JAHNOVÁ, Andrea. Holuscha a spol., továrna na kotle a radiátory, Dolní Benešov. *Hlučínsko : Vlastivědný časopis Muzea Hlučínska*, 2012, roč. 2, č. 1, s. 11.

³⁶ PLÁČEK, Vilém. *Prajzáci II. aneb Hlučínsko ve staronové vlasti 1920–1938*. 1. vyd. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 189, 205.

³⁷ Tamtéž, s. 30–32, 97.

³⁸ Tamtéž, s. 191–192.

³⁹ PLÁČEK, Vilém. *Prajzáci II. aneb Hlučínsko ve staronové vlasti 1920–1938*. 1. vyd. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 205.

⁴⁰ VAŇOUREK, Martin. *Hraničáři od Hlučína*. 1. vyd. Mohelnice : Nakladatelství Dolní Krčmy, 2000. s. 70–71.

2. 2. 3 Hlučínsko součástí Německé říše

Podepsáním Mnichovské dohody 30. září 1938 byly podstoupeny nacistickému Německu pohraniční oblasti Československa.⁴¹ Hlučínsko bylo bez plebiscitu začleněno přímo do říšské provincie Slezsko (od roku 1941 Horní Slezsko). Na rozdíl od většiny území v českých zemích osídleného Němci byla tato oblast vnímána jako historicky německé území, tzv. Altreich (Stará říše).⁴² Hlučínsko bylo obsazeno německou armádou 8. října 1938.⁴³ Od 1. července 1939 zde bylo zavedeno říšské zákonodárství, čímž byl dovršen přechod k národně-socialistické správě.⁴⁴ Začaly vznikat nové místní organizace jako SA (Sturmabteilung – úderné oddíly), SS (Schutzstaffel – ochranné oddíly), NSV (Nationalsozialistische Volkswohlfahrt – Národněsocialistická organizace pro péči o blaho lidu), Hitlerjugend (Hitlerova mládež) a jiné. Neoddělitelnou součástí státního aparátu byla nacistická strana NSDAP (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei – Národně socialistická německá dělnická strana), která fakticky kontrolovala veškerý politický i úřední aparát Německa a tedy i veškerý život na Hlučínsku.⁴⁵ V doplňovacích volbách do německého říšského sněmu na konci roku 1938 se pro NSDAP vyslovili téměř všichni voliči.

Hlučičané, kteří ještě v září 1938 měli bránit československé hranice, museli s propuknutím II. světové války narukovat do německé armády – Wehrmachtu. Nejdříve odcházeli muži, kteří ve 30. letech absolvovali vojenskou prezenční službu v československé armádě, ale s postupem války přicházeli na řadu stále mladší ročníky. Válečné události zavedly muže z Hlučínska do různých koutů světa a na různé vojenské pozice. Někteří však dobrovolně vstoupili do československého vojska na Západě nebo do zahraničního odboje na Východě.⁴⁶ Základní předpoklad pro vstup do zahraniční armády představovalo přihlášení se k české národnosti. Z mužů v produktivním věku zůstávali v zázemí pouze horníci, kteří byli nenahraditelní pro chod válečného hospodářství. Na pracovní místa nastupovali mladiství, ženy, staří lidé a váleční zajatci z Polska, Francie, Jugoslávie či Sovětského svazu. Válečné období sice odstranilo dlouhotrvající nezaměstnanost, ale přineslo s sebou množící se úmrtní oznámení, udavačství a pronásledování veškerého projevu nesouhlasu s nacistickým režimem.

⁴¹ HARNA, Josef, FIŠER, Rudolf. *Dějiny českých zemí II. : Od poloviny 18. století do vzniku České republiky*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství učebnic Fortuna, 1998. s. 174.

⁴² CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 39.

⁴³ PLAČEK, Vilém. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742–1960*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 85.

⁴⁴ Tamtéž, s. 88.

⁴⁵ Tamtéž, s. 93.

⁴⁶ Tamtéž, s. 105.

„Území Hlučínska bylo zbaveno ustupujících německých vojsk v poslední fázi Ostravské operace, tj. v období od 28. 3. do 1. 5. 1945“.⁴⁷ Jednalo se o nejrozsáhlejší válečný střet mezi německou a Rudou armádou na území českých zemí, kterého se rovněž zúčastnily československé jednotky. Hlučínsko během II. světové války utrpělo velké ztráty na majetku i na životech civilních obyvatel. Celkem z Hlučínska narukovalo na 12 000 lidí, 5 000 se vrátilo zraněných či zmrzačených, na 3 000 se nevrátilo vůbec, padlo nebo zůstalo nezvěstných.⁴⁸ Velká část hlučínských vojáků repatriaci spíše odmítla nebo se z jiných důvodů nemohla do Československa vrátit. Někteří hlučínští vojáci, zajatí v sovětských zajateckých táborech, se domů vraceli často až po mnoha letech, někteří až v polovině 50. let. Rodiny se bez hlavního živitele ocitaly ve svízelných existenčních podmínkách.

2. 2. 4 Poválečný vývoj

Po ukončení II. světové války bylo Hlučínsko opět připojeno k Československé republice. Československá vláda začala zatýkat významné funkcionáře a členy nacistických organizací, kteří byli souzeni, nebo je čekalo vysídlení do válkou poničeného Německa. Z hlučínského okresu muselo odejít kolem 2 000 osob.⁴⁹ Většinu obyvatel hlásící se k německé národnosti toto opatření nepostihlo. Hlučínští obyvatelé se dostávali do složité situace. „*Setkávali se s projevy nenávisti, která vedla k nedůvěře a jistému odstupu obyvatel vůči přicházejícím „cizincům“ z vnitrozemí.*“⁵⁰

V poválečné době došlo k obnovení státní správy a ke vzniku správní komise, složené ze zástupců čtyř obnovených politických stran. Jako orgány státní moci vznikly národní výbory a město Hlučín se stalo sídlem Okresního národního výboru. Postoj k Hlučičanům byl z větší části přehodnocen, což jim umožnilo navrácení československého občanství.

V únoru 1948 došlo ve státě k převzetí moci Komunistickou stranou Československa.⁵¹ Tento totalitní režim přinesl řadu změn. Na jedné straně došlo k výraznému zlepšení hospodářské a dopravní infrastruktury Hlučínska. Byly vybudovány nové bytové jednotky a vznikla řada pracovních příležitostí v Ostravě a Opavě. Rozvíjela se rovněž oblast kultury, která se pro

⁴⁷ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 49.

⁴⁸ PLAČEK, Vilém. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742–1960*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 105.

⁴⁹ Tamtéž, s. 122.

⁵⁰ MEČIAR, Marcel. *Hlučínsko: sociální identity a generace*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra společenských věd, 2008, s. 14.

⁵¹ HARNA, Josef, FIŠER, Rudolf. *Dějiny českých zemí II. : Od poloviny 18. století do vzniku České republiky*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství učebnic Fortuna, 1998. s. 215.

komunistický režim stala výrazným nástrojem při formování „nového socialistického člověka“ a byla integrální součástí jeho politického programu.⁵² Na straně druhé docházelo ke znárodnování průmyslových podniků a značná část rolníků byla vystavena obrovskému tlaku ze strany totalitního systému, který je měl přimět ke vstupu do JZD – Jednotných zemědělských družstev.⁵³ Omezovány a stíhány byly také některé projevy katolické víry.

Roku 1960 došlo k územní reorganizaci krajů a okresů. Hlučínský okres zanikl a jeho jednotlivé obce a města byly rozděleny mezi okresy Opava a Ostrava. „*Mělo se vážně za to, že likvidací hlučínského okresu přestane existovat Hlučínsko a tím i jeho specifické problémy.*“⁵⁴ Dnes se Hlučínsko řadí mezi moderní mikroregiony. Specifický historický vývoj však výrazně utváří jeho dosavadní podobu, identitu, svébytnost a kulturní projevy i v současnosti. „*Nevíme, zda někde v jiné části našeho státu se mohlo občanovi přihodit, aby se narodil v Prusku, žil v Československu, poté byl říšským Němcem a nakonec musel žádat o Československé občanství.*“⁵⁵ To vše stihli během svého života prožít někteří obyvatelé Hlučínska.

2. 3. Lidová kultura

Lidová kultura je výsledkem lidské tvůrčí aktivity v daném prostředí. Můžeme k ní řadit tradiční lidové obydlí, oděv nebo předměty denní potřeby specifické pro daný region, dále zvykosloví, projevy lidového umění výtvarného i slovesného. Součástí lidové kultury je také folklór, který zahrnuje slovesné, hudební, taneční a dramatické projevy tvořící specifičnost daného území. Lidová kultura je často chápána jako součást kulturního dědictví. „*Kulturní dědictví pojímáme jako soubor vybraných výtvorů minulých generací, který nezastupitelně patří do duchovního potenciálu společnosti v kontinuitě od minulosti k budoucnosti jako existenční atribut národního společenství, doklad jeho kulturní identity i jeho reprezentace vůči jiným společenstvím.*“⁵⁶ Podle Josefa Beneše se jedná o soubor výtvorů s takovým významem, který je ve veřejném zájmu uchovat pro budoucí generace. Do kulturního dědictví lze zařadit nejen

---

⁵² Kolektiv autorů. *Vademecum muzeologie*. 1. vyd. Opava : Slezská univerzita v Opavě, 2012. s. 95.

⁵³ PLAČEK, Vilém. *Prajáci aneb k osudům Hlučínska 1742–1960*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 139.

⁵⁴ MEČIAR, Marcel. *Hlučínsko: sociální identity a generace*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra společenských věd, 2008, s. 106.

⁵⁵ Kolektiv autorů. *Hat', Píšť, Šilheřovice, Krzyzanowice : historie a současnost partnerských příhraničních obcí*. Obec Šilheřovice, 2004, s. 3.

⁵⁶ BENEŠ, Josef. *Základy muzeologie*. Opava : Slezská univerzita, 1997. s. 20.

duchovní hodnoty v podobě zvyků, tradice, jazyka, dějin, ale také mobilní a nemobilní objekty a výtvořiny člověka a přírody.⁵⁷

Jak již bylo naznačeno, Hlučíňané několikrát změnili státní příslušnost. Tato okolnost z Hlučínska vytvořila značně uzavřené území, ve kterém se formoval a udržoval jejich specifický lidový projev. Německý jazyk a kulturu přijímali místní obyvatelé značně zdrženlivě. Prostřednictvím katolické víry si zachovali nejen svůj mateřský jazyk moravštinu, ale také lidové zvyky a tradice. Zásahu na tom mělo nejen venkovské obyvatelstvo, mezi kterými se tyto projevy lidové kultury udržovaly, ale později také odborní pracovníci dokumentující tuto oblast.

Mezi výrazné nadšence z řad veřejnosti patřila Ludmila Hořká,⁵⁸ sběratelka lidové slovesnosti, organizátorka folkloristických slavností, znalkyně lidových tanců, básnířka a prozaička. Ve svých dílech zachycovala venkovský život na Hlučínsku s jeho typickými rysy. Další osobností, která se věnovala sběru lidové slovesnosti, byla Marie Burianová z Bolatic. Na její počest byl pojmenován bolatický lidový pěvecký spolek Burianky. Díky ní se také podařilo zachovat řadu cenných předmětů, které jsou dnes k vidění v bolatickém Skanzenu lidových tradic a řemesel. Nezastupitelné místo v zachování převážně lidového vyprávění, povídek a písní měli vypravěči Josef Smolka, Anna Korpasová a Antonie Baránková ze Štěpánkovic nebo Konrád Blašík z Kozmic.

Ke zdokumentování lidové kultury na Hlučínsku přispěli také odborní pracovníci a badatelé. Významným počinem byla práce PhDr. Antonína Satkeho, CSc.,⁵⁹ rodáka z Komárova u Opavy, který pracoval od roku 1953 ve Slezském studijním ústavu v Opavě jako folklorista a roku 1970 se stal vědeckým pracovníkem pražského Ústavu pro etnografii a folkloristiku Československé akademie věd.⁶⁰ Měl mimořádný zájem o lidové vyprávění v místním nářečí a folkloristiku na Hlučínsku. Navštěvoval řadu míst, kde se snažil tyto lidové projevy zachytit. Rovněž jeho publikační činnost se tomuto území často věnovala.⁶¹ Později s Antonínem Satkem spolupracovala také Mgr. Vlasta Kurková, která se jako referentka pro folkloristiku zabývala převážně sběrem lidových písní, pověstí, vyprávění pamětníků a pohádek.⁶²

---

⁵⁷ BENEŠ, Josef. *Základy muzeologie*. Opava : Slezská univerzita, 1997. s. 20.

⁵⁸ Příloha č. 6 – Ludmila Hořká, sběratelka lidové slovesnosti (fotografie).

⁵⁹ Příloha č. 7 – PhDr. Antonín Satke, CSc. (fotografie).

⁶⁰ PAVER, Libor. Odešel Antonín Satke – vzácný vědec a člověk. In *Prof. PhDr. Libor Pavera, CSc.* [online]. Libor Pavera, 20. 12. 2010 [cit. 2014-02-02]. Dostupný z WWW: < <http://www.pavera-eu.estranky.cz/clanky/nove-clanky.html>>.

⁶¹ V roce 1955 vydal „*Lidové povídky z Hlučínska*“ a o tři roky později rozsáhlou knihu „*Hlučínský pohádkář Josef Smolka*“. V roce 1969 vydal společně s Bohuslavem Valuškem „*Hlučínskem krok za krokem*“.

⁶² LAMLOVÁ, Vendula. *Prameny k lidové kultuře Hlučínska ve výzkumech SSÚ a SÚ ČSAV v 50. a 60. letech 20. století*. Opava : Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav Historických věd, 2013. s. 35.

Významnou etnografkou se zájmem o hlučínský region byla rovněž Zdena Váchová. V době studií vypracovala dizertační práci s názvem „*Lidová kultura jako zdroj poznání a pochopení tzv. hlučínského problému*“.⁶³ Věnovala se v ní převážně lidové architektuře na Hlučínsku, zmapování lidového domu a jeho interiéru, část její práce popisovala také hlučínský kroj, názvosloví i obecné témata o hospodářství, zemědělství, řemeslu a obchodu.⁶⁴ Zdena Váchová od roku 1949 pracovala jako kurátorka národopisné sbírky ve Slezském muzeu v Opavě. Vybuodovala zde samostatné odborné sbírkové pracoviště pro dokumentaci materiální lidové kultury Slezska a Severovýchodní Moravy.

2. 3. 1 Projevy lidové kultury na Hlučínsku

Právě jednotlivé prvky lidové kultury na Hlučínsku tvoří jeho identitu, svébytnost a osobitost. Ať už se jedná o tradiční oděv, lidové tance, písně a vyprávění nebo lidové tradice a zvyky. Tyto prvky se však z běžného života pomalu vytrácejí. Zabývá se jimi jen několik místních kulturních spolků a muzejních institucí, které se snaží je uchovat a zdokumentovat pro budoucí generace.

2. 3. 1. 1 Hlučínský kroj

Významnou součástí lidové kultury na Hlučínsku představuje tradiční lidový oděv. Nejkrásnější a nejzdobnější byl ženský slavnostní kroj, který byl po první světové válce označován za oficiální hlučínský kroj a používal se k reprezentaci regionu při oficiálních návštěvách, slavnostech apod.⁶⁵

Na slavnostním kroji byla nápadná červená široká krinolínová sukně neboli „*drajdrutka*“, pod kterou se oblékaly čtyři až pět spodniček. Sukni zdobil hedvábný „*fortuch*“, zástěra, která měla původně jednobarevné tlumené barvy, vyvažující živé zbarvení sukně.⁶⁶ Původně byla hladká bez ozdob, až později se začaly nosit květované motivy s vetkanými růžemi. Sukně i spodničky sahaly nad kotníky, aby byly vidět bílé punčochy a černé střevíce s nízkým podpatkem. Součástí kroje byla košilka z jemného bavlněného plátna a s širokými řasenými rukávy, které byly nad lokty lemovány náběrou se strojovou výšivkou. Na ni se oblékal „*lajbik*“,

---

⁶³ BUŽKOVÁ, Zdena. *Lidová kultura jako zdroj poznání a pochopení tzv. hlučínského problému*. Praha : Karlova univerzita, Filozofická fakulta, 1949. 194 s. Dizertační práce.

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ Příloha č. 8 – Slavnostní ženský hlučínský kroj (fotografie).

⁶⁶ Kolektiv autorů. *Hlučínsko : příroda, lid, kultura*. Ostrava : Krajské nakladatelství, 1958. s. 126.

což byla vesta z brokátu, atlasu nebo ze sametu.⁶⁷ Vzadu u pasu měla našitou „*klobasu*“, která držela všechny spodničky a vrchní sukni.⁶⁸ Vestu překrýval velký vlněný šátek s pestrým květinovým vzorem, řasený v pravidelných skladech a s cípy zavázanými vzadu v pase do dekorativního uzlu. K slavnostnímu kroji patří také „*vybijany kaptur*“ – zlatý nebo stříbrný čepce, jenž se skládal z bíle vyšívaneho „*dýnka*“ (někdy vyšitého perličkami a penízky).⁶⁹ Okolo něj byl našitý užší pruh plátna nebo atlasu zdobený jemnou paličkovanou krajkou a výšivkami. Krajka se zadržovala bílou nití podle oválu tváře. Pevně utažený čepce se ještě obepjal asi dva metry dlouhým a 10–12 centimetry širokým pruhem jemného plátna, který se vzadu zavázal do tzv. holubích křídel. Výzdobu čepce doplnila čtyři metry dlouhá pentle s nejpestřejšími vytkávanými květy, jejíž konce splývaly volně po zádech.⁷⁰

2. 3. 1. 2 Tanec

Mezi lidové umění, které se na Hlučínsku udržuje dodnes, patří tradiční tance. Hlučínské tance mají zvláštní svérázný temperament a také mnoho společného se sousedním Opavskem. Objevují se v nich prvky české, polské, ale i německé nebo francouzské.⁷¹

Mezi nejrozšířenější patří tanec „*V kolaji voda*“. Jedná se o pomalý tanec s třídobým taktem, který obsahuje drobné úklony. Ke klidnějším tancům patří také „*Trnka*“.⁷² Objevují se v něm sice poskoky, ale nejsou již tak lehké a tančí se s využitím celého chodidla. Jeho zvláštností je, že se netančí v páru, nýbrž samostatně v malém kroužku kolem společné osy dvojice. Tanečníci se nedrží, ale přesto tvoří celek, ve kterém je udržováno určité vnitřní napětí.⁷³ V tanci zvaném „*Hulan*“ se v různé chůzi po osmičkách uplatňují široké hlučínské sukně.⁷⁴ V tanci „*Koziz*“ se objevuje zase časté přičapování, které s těžkými a bohatými sukněmi tvoří dokonalý harmonický celek. Jedná se o polku se šlapákem dohromady.

Oproti těmto tancům, patří tanec „*Hněvala se na mně*“ (nazývaný také „*bulger*“) k těm rychlejším. Dochází při něm k rychlému střídání poskoků a dupotu. Podobný tomuto tanci je „*Cigan*“, kde se neustále poskakuje se zakládáním nohou a tanec se ještě postupně zrychluje a „*Rybař*“, který již poskoky nevyužívá vůbec. Tanec „*Kozezij*“ zase využívá pohupy, prudké

⁶⁷ Kolektiv autorů. *Hlučínsko : příroda, lid, kultura*. Ostrava : Krajské nakladatelství, 1958. s. 126.

⁶⁸ Tamtéž, s. 128.

⁶⁹ Tamtéž, s. 126.

⁷⁰ Tamtéž, s. 126–127.

⁷¹ HOŇKOVÁ, Jitka. *Hudební život na Hlučínsku v 20. a 21. století*. Ostrava : Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra Hudební výchovy, 2012. s. 18.

⁷² Příloha č. 9 – Tanec „*Trnka*“, kresba Oty Holase.

⁷³ Kolektiv autorů. *Hlučínsko : příroda, lid, kultura*. Ostrava : Krajské nakladatelství, 1958. s. 134.

⁷⁴ Příloha č. 10 – Tanec „*Hulan*“, kresba Oty Holase.

otáčky a podupy. V textech a v tanci zvaném „*Bijak, hroženy a židuvka*“ (překl. „*Bijec, zpanštělý a žid*“) se objevuje dobrosrdečný lidový humor. Oblíbeným tancem nejen na Hlučínsku, ale i v celém Opavsku a Klimkovsku je trojicový tanec „*Zahradník*“. V jeho textu se objevuje humorný výsměch namířený proti „zpanštělému němčení“. Další známé tance „*Krakovjak*“ a „*Na sklance hoře*“ mají blízko k mazuru. Řádovým je tanec „*Za tum našum stodoličkum*“ a zajímavým je také mužský tanec „*Cepovy*“. „*Lez na lipu*“ je tanec, který Hlučínsko propojuje se sousedním Opavskem, stejně jako „*Školák*“. Známa je také „*Kolomajka*“ a její varianty a také všeobecně rozšířený „*Kovat*“.⁷⁵

2. 3. 1. 3 Písňe a vyprávění

I po téměř dvoustleté pruské a německé nadvládě si obyvatelé Hlučínska zachovali svou mateřskou řeč, tzv. moravštinu. Používali ji v běžném životě a skládali si v ní stovky písni, povídek a pohádek, které jim do značné míry nahrazovaly psanou a tištěnou literaturu. Po večerech se sousedé scházeli a krátili si čas vyprávěním. Nejvíce příležitostí měli v zimě. Ať už to byly „*přidky*“, kdy se scházely staré ženy i děvčata a předlo se dlouho do noci, nebo „*při škubaňu*“ peří, vždy se při takových příležitostech zpívalo nebo vyprávělo.

Dobry vypravěč byl ceněný. Dokázal využít všech svých schopností k tomu, aby podal vyprávění skutečně uměleckým způsobem. Důležitý byl výběr vhodných slov, přirovnání, správné vytvoření vět a živý jazyk. Dobry vypravěč uměl dobře využívat zvukovou stránku jazyka (stoupal nebo klesal hlasem), přiměřeně zrychloval nebo zpomaloval, předváděl děj, využíval výraz ve tváři a do jisté míry se tak stal hercem.⁷⁶ Takovým neobyčejným vypravěčem byl například Josef Smolka ze Štěpánkovic,⁷⁷ znalec povídek, pohádek i anekdot, dále paní Anna Korpasová a Antonie Baránková, obě rovněž ze Štěpánkovic.⁷⁸

Vypravěči zároveň bývali dobrými zpěváky a často i tanečníky. Josef Smolka znal celou řadu starých tanců a písni. Tematicky se lidová píseň z Hlučínska realizovala v oblasti epiky a lyriky. Epické byly zejména písne kramářské, na Hlučínsku zvané „*frantovské*“, které byly „plné“ vražd a romantických scén, končících mravokárným ponaučením. Oproti tomu lyrické písne obsahovaly tematiku přírodní, pracovní (např. zednické písne), vojenskou, taneční. Nechyběly ani písne milostné s tematikou opuštěné „*děvuchy synkem*“, který odjel pracovat či válčit do

---

⁷⁵ Kolektiv autorů. *Hlučínsko : příroda, lid, kultura*. Ostrava : Krajské nakladatelství, 1958. s. 135–136.

⁷⁶ Tamtéž, s. 141.

⁷⁷ Příloha č. 11 – Josef Smolka, lidový vypravěč (fotografie).

⁷⁸ Kolektiv autorů. *Hlučínsko : příroda, lid, kultura*. Ostrava : Krajské nakladatelství, 1958. s. 141.

ciziny. Velké zastoupení mají také písně svatební a lidové koledy. Menší počet písní se zabývá hornictvím.⁷⁹

2. 3. 1. 4 Zvyky a tradice

Zvyky a obyčeje jsou na Hlučínsku úzce spjaty s obřady. Lze je dělit na výroční, rodinné, hospodářské, náboženské nebo příležitostné. Zvykem rozumíme ustálený vzorec chování, které jednotlivec či skupina prožívá častým při jeho opakování a odůvodňuje jej tím, že tak koná vždy.⁸⁰ Tradice jsou pak soubor představ o ustáleném chování a názorech, pravidelně předávaných mezi generacemi v rámci určité skupiny nebo společenství.⁸¹ Tradice a zvyky si člověk spojoval s ročními cykly.

Z náboženských zvyků například na sv. Štěpána chodily děti koledovat nebo na sv. Blažeje se v kostele udělovalo požehnání, které mělo odvrátit krční nemoci. Dodržovaly se i některé zákazy, například na sv. Lucii se nesmělo drát peří, ani se nepracovalo na kolovratu. Zvyky probíhaly po celý rok, nejvýrazněji v dobách masopustu, pašijového týdne nebo adventu. Oblíbeným zvykem jsou i dnes například dožínky, slavnosti dokončení prací na poli a poděkování za úrodu. V den svátku patrona kostela se slaví „*odpust*“, často doplněný o pouť a na počest vysvěcení kostela se koná posvícení neboli „*krmáš* či *karmáš*“.

Mezi tradice, které se na Hlučínsku zachovaly z minulosti, patří slavnost „*Honění krále*“ ve Lhotce, která se konala již v době před I. světovou válkou a byla obnovena v roce 1993. Zajímavá byla rovněž tradiční hlučínská svatba. V době před rokem 1900 se na Hlučínsku konaly svatby „*po panský*“, kdy byla nevěsta oblečená do tmavých šatů s bílým límečkem, nebo do dlouhých bílých šatů se závojem. V té době se rovněž konaly svatby „*po selský*“. Při nich měla nevěsta kroj zvaný „*leknica*“, který se skládal z dlouhé sukně, kacabajky a květované zástěry. Nevěsta byla nahladko učesaná uprostřed s pěšinkou a na hlavě měla zelený rozmarýnový věneček. Svatbě se říkávalo také „*veselí*“ a trvalo dva dny. Bylo předepsáno, který měsíc a den v roce je nejlépe svatbu chystat, kdo na ni byl pozván, kdo dostal kolik koláčů. Konaly se také různé průvody a hrané scénky před nevěstiným domem a na hostině. Zajímavostí byla rovněž tradice čepení nevěsty.⁸²

⁷⁹ HOŇKOVÁ, Jitka. *Hudební život na Hlučínsku ve 20. a 21. století*. Ostrava : Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy, 2012. s. 17.

⁸⁰ Kolektiv autorů. *Lidová kultura : Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 3. svazek, O – Ž. Praha : Mladá fronta, 2007. s. 1232.

⁸¹ Tamtéž, s. 1065.

⁸² WANDERBURG, Udo. Tradiční hlučínská svatba : svatební zvyky, zvyklosti a pověry před rokem 1900. *Vlastivědné listy : dějiny, umění, příroda, dnešek*, 1978, roč. 4, č. 2, s. 38–39.

V současné době se zachování hlučínské lidové kultury věnuje několik folklórních souborů. Zpívají písně v hlučínském nářečí, tancují tradiční tance a představují různé scénky, které se dotýkají také tradic a zvyků na Hlučínsku – čepení nevěsty, pochování basy, tradiční ukázky řemesel při různých slavnostech, zabíjačkové hody a další. Podrobněji se o jednotlivých zachovaných zvycích a tradicích věnuje topografická část této práce.

3. TRADICE MUZEJNICTVÍ NA HLUČÍNSKU DO ROKU 1989

Na území Hlučínska existovala do roku 1989 dvě větší muzea. V letech 1948–1962 se v Hlučíně nacházelo Městské muzeum, později přejmenované na Okresní vlastivědné muzeum Hlučín. Druhé bylo otevřeno v letech 1970–1989 jako Muzeum Ostravské operace v Kravařích ve Slezsku.

3. 1 Muzeum v Hlučíně

Události roku 1948 a s ním související společenské změny se nevyhnuly ani oblasti muzejnictví. Muzea se stala výrazným nástrojem při formování „nového socialistického člověka“.⁸³ Byla zakládána také v oblastech, ve kterých doposud žádná neexistovala. Tak tomu bylo i v případě plánovaného muzea v Hlučíně. Hlučínsko bylo pokládáno za velmi problémové území se složitými národnostními poměry. Po opětovném připojení k Československu po II. světové válce bylo nutné jej plnohodnotně začlenit do obnoveného československého státního útvaru, a to jak po stránce správní, tak i společenské, národnostní a jazykové. V regionu se tak začala rozvíjet kulturně osvětová činnost. Hlučín byl okresním městem, kde byla koncentrace kulturních a školských institucí nejvýraznější. Absentovala zde však zařízení, která by se zaměřovala na zdokumentování tohoto specifického území a věnovala zvýšenou pozornost vědecké a výchovné práci. Zřídit zde muzejní instituci bylo tedy ve veřejném zájmu. Na konci roku 1948 bylo tedy Místním národním výborem v Hlučíně odsouhlaseno založení Městského muzea.

3. 1. 1 Městské muzeum

Prvním správcem nově vzniklého muzea byl jmenován dosavadní kronikář a archivář města Hlučína, bývalý školní inspektor Andělín Novák.⁸⁴ V jeho osobě našlo muzeum schopného pracovníka, který položil pevný základ muzejní činnosti na Hlučínsku. Jako osvětový pracovník se především věnoval zmapování historie regionu. Na nejstarší osudy místní muzejní instituce měly důležitý vliv úzké kontakty s Městským archivem. Obě kulturní zařízení měla nejen stejného správce, ale i dvě společné provizorní místnosti v přízemí bývalého obchodu na ulici

---

⁸³ KALUS, J., PERNES, J., TKÁČ, V. *Muzea na Moravě a ve Slezsku*. I. vyd. Ostrava : Profil, 1988. s. 26.

⁸⁴ Příloha č. 12 – Andělín Novák, první správce hlučínského muzea (fotografie).

Farní č. 2/280 (dnes ulice Bochenkova).⁸⁵ V roce 1953 byl sice Městský archiv přestěhován do jiné budovy, avšak nově získané prostory muzejním účelům stále nevyhovovaly, protože v nich nebylo možné zrealizovat žádnou výstavu. Přesto Andělín Novák v těchto letech zahájil rozsáhlý sběr hmotných předmětů a listinného materiálu. Většina akvizic se uskutečňovala formou darů. Cenné předměty byly získány především mezi lidmi v okolních hlučínských vesnicích. V muzejní sbírce se objevilo několik menších kusů nábytku, vyřezávané sošky, obrazy, staré zbraně, zemědělské nářadí, součástky lidových krojů, předměty lidového umění aj. Součástí sbírky byl také listinný materiál, kalendáře, náboženská literatura, literatura o Hlučínsku a další knihy.⁸⁶ Muzeum bylo pro návštěvníky otevřeno každý čtvrtek, a to v době od 9–12 a 14–17 hodin. Těšilo se velkému zájmu veřejnosti a například ve III. čtvrtletí roku 1953 jej navštívilo na 470 osob.⁸⁷

3. 1. 2 Okresní vlastivědné muzeum

V některých městech tehdejšího Československa docházelo k rozšiřování působnosti místních muzeí na celý okres. Zřízením okresního muzea v Hlučíně se konkrétněji zabýval „*Výhledový plán výstavby a práce muzeí do r. 1960 pro kraj Ostrava*“. Tento dokument byl zpracován na základě zpráv zaslanych vedoucími pracovníky jednotlivých muzejních institucí ostravského kraje o jejich činnosti a aktuálním stavu. Samotný plán pak doporučoval kroky ke zlepšení muzejní práce, které měly být realizovány v průběhu následujících pěti let. Vybudování okresního muzea v Hlučíně bylo podle tohoto dokumentu důležité nejen z politicko-osvětových důvodů, ale také mělo ukázat, že se hlučínské území i jeho obyvatelstvo staly integrální součástí československého státu.⁸⁸ Od 1. ledna 1954 přešlo Městské muzeum pod správu Okresního národního výboru v Hlučíně a bylo přeměněno na Okresní vlastivědné muzeum Hlučín. Následně bylo zařazeno do sítě muzeí ostravského kraje, která spadala pod odbor kultury Severomoravského krajského národního výboru v Ostravě. Právě od něj muzeum získávalo informace a pokyny pro svou další práci. Dalším poradním orgánem nově vzniklé instituce se stalo Slezské muzeum v Opavě.⁸⁹

⁸⁵ Příloha č. 13 – Budova Městského a později Okresního vlastivědného muzea v Hlučíně (fotografie).

⁸⁶ Státní okresní archiv Opava. Fond *Okresní a městské muzeum Hlučín*, číslo listu NAD 1375, nezpracováno. Pololetní výkaz o museu – galerii – archivu – krajském výtvarnickém středisku – objektu 1. kategorie býv. NKK z 15. 9. 1953.

⁸⁷ Tamtéž, Revizní zpráva z 29. května 1952.

⁸⁸ Zemský archiv v Opavě. Fond *Severomoravský krajský národní výbor v Ostravě*, kart. 597, sign. 456/1. Výhledový plán výstavby a práce muzeí do r. 1960.

⁸⁹ Státní okresní archiv Opava. Fond *Okresní a městské muzeum Hlučín*, číslo listu NAD 1375, nezpracováno. Zpráva o museích v Ostravském kraji ze dne 27. března 1958. s. 2.

Okresní národní výbor v Hlučíně měl zajistit vyhovující prostory a uvolnil Andělína Nováka z funkce archiváře, aby se tak mohl plně věnovat muzejní činnosti. Po jeho smrti v roce 1955 jej ve funkci správce vystřídal Vladimír Vychyta, učitel jedenáctileté střední školy v Hlučíně. V muzeu pracoval v letech 1955–1957. Za tuto dobu připravil několik přednášek v okolních obcích a nainstaloval malou výstavku o „*Vývoji lidské společnosti*“, která byla veřejnosti prezentována ve výkladní skříni muzejní budovy na Farní ulici. Nařízením odboru kultury rady Okresního národního výboru v Hlučíně bylo však muzeum od srpna 1956 z důvodu nevhodných prostor uzavřeno, a to až do roku 1960.⁹⁰ Činnost muzejního pracovníka se nadále soustředila na sběr materiálů, pořádání přednášek, vycházek do okolí, provádění výzkumných prací, publikování v tisku a vedení dvou kroužků (vlastivědného a numismatického). Muzeum rovněž spolupracovalo na výstavách s jinými institucemi (Státní archiv v Opavě, Slezský studijní ústav v Opavě, Uměleckoprůmyslové muzeum v Brně aj.). Z politických důvodů se zapojovalo i do předvolebních kampaní, oslav osvobození republiky Sovětskou armádou a jiných politických akcí. Muzejní sbírka byla rozdělena na dvě podsbírký. Ke konci roku 1955 čítala historická podsbírký 700 kusů a podsbírký výstavby socialismu měla 50 předmětů. V příruční knihovně bylo dále evidováno 80 svazků knih.⁹¹

Od počátku sledovaly nadřazené instituce velmi bedlivě činnost muzea a uvědomovaly si jeho nedostatky. Odbor kultury rady Krajského národního výboru v Ostravě začal více věnovat pozornost muzeím, která za ostatními zaostávala ve své odborné činnosti a měla výrazné hmotné,⁹² prostorové a personální nedostatky. Dočasným uzavřením některých muzeí chtěl odbor kultury přimět příslušné orgány národních výborů, vedoucí pracovníky i dobrovolníky k tomu, aby zvýšili své úsilí a do konce roku 1956 přebudovali muzejní sbírky a nedostatky odstranili.⁹³ V případě Hlučina se mělo jednat o rozšíření výstavních a depozitárních prostor pro vytvoření nové instalace a opětovné zpřístupnění muzea veřejnosti.⁹⁴

Ani nový správce Drahomír Stanke však v muzejní práci nepolevoval. Byl velmi aktivním kulturním pracovníkem, který během let 1957–1960 výrazně rozvinul badatelskou činnost muzea. Prováděl průzkumy místních památek, realizoval řadu přednášek a přispíval svými odbornými články o Hlučínsku do místního tisku. Na počátku roku 1960 se novým správcem stala paní Miloslava Růžičková, která tuto funkci vykonávala až do roku 1962, tedy do úplného

---

⁹⁰ Zemský archiv v Opavě. Fond *Severomoravský krajský národní výbor v Ostravě*, kart. 597, sign. 456/1. Dočasné uzavření muzea : Kult/359/56-Nev. z 26. července 1956.

⁹¹ Tamtéž, Výhledový plán výstavby 1956 – 1960 : Data výchozího stavu muzea v r. 1955.

⁹² Chybějící výstavní fondus a další vybavení muzea. Rovněž neuspokojivá byla finanční stránka muzea.

⁹³ Zemský archiv v Opavě. Fond *Severomoravský krajský národní výbor v Ostravě*, kart. 597, sign. 456/1. Dočasné uzavření muzea : Kult/359/56-Nev. z 26. července 1956.

⁹⁴ Tamtéž.

zrušení muzea. Za jejího působení se konečně podařilo získat nové prostory. Tato okolnost vytvořila podmínky pro postupný rozvoj muzejní činnosti, a to nejen z hlediska realizace výstav. Z několika návrhů, které byly pro umístění muzea značně nevhodné, byly vybrány a přiděleny odborem průmyslu Městského národního výboru v Hlučíně 4 místnosti v budově čp. 19 na dnešním Mírovém náměstí v Hlučíně o výměře 114,83 m².⁹⁵ Toto rozhodnutí nabylo účinnosti k 1. prosinci 1960.⁹⁶ V objektu se nacházely dvě výstavní místnosti, kancelář, depozitář a k dispozici byla také polovina bývalého skladu pro uložení paliva v přízemí.

Obnovena byla také akviziční činnost, kterou v době uzavření muzea nebylo možné naplňovat. Okolní obce byly oslovovány s prosbou o doplnění a ucelení muzejní sbírky. Při muzeu existoval také vlastivědný a numismatický kroužek. Kroužky měly plnit vědecko-osvětové úkoly a prohlubovat poznatky o hlučínském regionu. Vlastivědný kroužek se orientoval převážně na dokumentaci písní, tanců, zvyků a vyprávění. Numismatickému se podařilo nashromáždit velkou sbírku mincí.⁹⁷ Muzeum bylo nově otevřeno pro veřejnost denně mimo sobotu od 10 do 16 hodin a v neděli od 9 do 12 hodin, u některých výstav byla doba prodloužena až do 16 hodin. V roce 1961 bylo například uspořádáno 7 výstav, které zhlédlo 5 825 návštěvníků.⁹⁸

V roce 1961 až 1962 měla být v muzeu otevřena stálá expozice s názvem „*Místní muzeum*“, jehož scénář připravovalo Slezské muzeum v Opavě. Expozice měla mít přírodovědeckou a historickou část. Přírodovědecká se měla stát speciální celokrajskou expozicí kvarteru a zalednění, doplněnou o geologické a přírodní zajímavosti z Hlučínska. Historická část měla vycházet z národopisné problematiky Hlučínska. Libreto expozice vypracovala PhDr. Zdena Vachová z opavského muzea. Městskému národnímu výboru v Hlučíně byla udělena podmínka, že pro realizaci expozice musí zajistit 6 až 7 světlých suchých místností, nejlépe s průchodem z jedné místnosti do druhé.⁹⁹

---

⁹⁵ Příloha č. 14 – Nová budova Okresního vlastivědného muzea v Hlučíně (fotografie).

⁹⁶ Státní okresní archiv Opava. Fond *Městský národní výbor Hlučín*, číslo listu NAD 201, nezpracováno. Rozhodnutí o přidělení místností ze dne 1. 12. 1960 : zn. Disl./60/L.

⁹⁷ O jaké mince se jednalo, není již dohledatelné. V přírůstkové knize muzea nebyly mince blíže označeny, jednalo se pouze o soubor 150 kusů papírových platidel a 121 kusů mincí. Při převzetí sbírek do Slezského muzea v Opavě v roce 1962 nebyl v přírůstkové knize numismatického oddělení převod zaznamenán, neboť se přírůstková kniha začala vést až od roku 1964.

⁹⁸ Zemský archiv Opava. Fond *Severomoravský krajský národní výbor v Ostravě*, kart. 597, sign. 456/1. Čtvrtletní výkaz o vlastivědném muzeu – Okresní vlastivědné muzeum Hlučín – IV/1955.

⁹⁹ Státní okresní archiv Opava. Fond *Okresní národní výbor Hlučín*, kart. 1197, inv. č. 1054. Uspořádání muzea ve 3. pětiletce a v roce 1960 v souvislosti s připravovanou reorganizací okresu : Výpis z usnesení rady ONV ze dne 12. ledna 1960.

3. 1. 3 Zrušení muzea

I přes skutečnost, že muzeum disponovalo vhodnými prostory pro svou činnost, bylo otevřeno veřejnosti, realizovalo řadu tematických výstav a plánovalo vytvoření stálé expozice, bylo při kontrole muzea odborem školství a kultury Okresního národního výboru Opava ze dne 22. května 1962 zjištěno, že nesplňuje tehdy platná kritéria pro fungování vlastivědného muzea. Hlavní náplň muzeí nebyla spatřována pouze v prezentační činnosti, ale také v činnosti badatelské. Muzeum v Hlučíně tak podle měřítek příslušného odboru vykonávalo spíše funkci tzv. osvětové besedy.¹⁰⁰ U představitelů orgánů státní moci navíc vznikl pocit, že se nejedná o vlastivědné muzeum, ale pouze o výstavní prostory, na které dohlíží jeden zaměstnanec. Ty navíc nemohly konkurovat místnostem nově vzniklého Kulturního domu v Hlučíně. Okresním národním výborem v Opavě bylo proto doporučeno, aby došlo ke zrušení muzea.¹⁰¹

Okresní vlastivědné muzeum v Hlučíně tedy ukončilo svou činnost v červnu 1962. Muzejní předměty byly převedeny do sbírek Slezského muzea v Opavě a zapsány do přírůstkových knih, kde byl původ předmětů zaznamenán. Předměty z bývalého muzea v Hlučíně se dnes nachází v podsbírkách etnografie, historie, numismatiky, výtvarného umění a v ústřední knihovně opavského muzea.¹⁰²

3. 2 Vojenská expozice Ostravské operace v Kravařích

Vojenská expozice byla otevřena v roce 1970 na zámku v Kravařích, který představuje jednu z nejkrásnějších barokních staveb ve Slezsku. Jeho stavební vývoj prošel řadou změn a zajímavé byly také osudy zámku po II. světové válce, kdy se rozhodovalo o jeho dalším využití.

Počátek kravařského panství byl spjat s významným šlechtickým rodem Českého království – pány z Kravař. Za jejich působení zde byla v roce 1377 poprvé zmiňována existence tvrze. Nejvýraznější změnou prošel zámek za vlastnictví rodu Eichendorffů,¹⁰³ kteří jej nechali v letech 1721 až 1728 přestavět v duchu vrcholného baroka. Po roce 1921 sloužila zámecká budova pro

---

¹⁰⁰ Osvětová beseda zajišťovala společenský a kulturní život ve městě. Pořádala přednášky, provozovala zájmové kroužky či soubory lidové tvořivosti (národopisné soubory).

¹⁰¹ Průzkum odboru školství a kultury Okresního národního výboru Opava ze dne 22. května 1962, číslo jednací škol./451,1-Pe/62.

¹⁰² NEVŘELOVÁ, Jana. *Městské a Okresní muzeum v Hlučíně v letech 1948 – 1962*. Brno : Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie, 2011. s. 48 – 49.

¹⁰³ Eichendorffové původně patřili mezi bavorský rytířský rod, který se usadil od poloviny 17. století ve Slezsku a na Moravě. Kravařské panství získal v roce 1636 Jakub rytíř Eichendorff. Z významných členů tohoto rodu můžeme ještě připomenout Josepha von Eichendorffa, významného německého básníka. Kravařské panství měl tento rod v držení až do roku 1782.

potřeby zemědělského školství, kdy zde byla zřízena hospodářská a hospodyňská škola s internátem. Roku 1937 postihl zámek rozsáhlý požár.¹⁰⁴ Záměry na jeho opravu byly přerušeny II. světovou válkou, a tak zůstal dlouhé roky pouze provizorně zastřešen. Zachovalé přízemí a sklepní prostory byly využívány německou armádou jako skladiště. Budova byla navíc poškozena dělostřeleckou palbou při osvobozovacích bojích.

3. 2. 1 Záměry na využití zámecké budovy po II. světové válce

Po požáru zámku v roce 1937 se začala vést jednání o dalším využití objektu. Bylo rozhodnuto opravit zámek opět pro potřeby školy s obytnými místnostmi pro ředitele a učitele. Byl vypracován architektonický návrh, avšak válka veškeré plány přerušila. Roku 1946 se konalo komisionální řízení pro vytvoření zimní rolnické školy. Jakékoliv vnitřní úpravy zámku pro potřeby školy však byly zamítnuty zástupci památkové péče v Praze. Umístění školy do nevyhovujících prostor zámku nebo do dřevěných budov v parku z dob okupace bylo podle jejich názoru považováno za nevhodné.¹⁰⁵

V roce 1951 se mezi dalšími návrhy objevilo vytvoření politické školy nebo budovy pro kulturní účely. K realizaci těchto návrhů však nebyly k dispozici potřebné finanční prostředky. Zámecká budova se však dočkala celkové opravy, která probíhala v postupných etapách mezi lety 1952 až 1970. Roku 1953 měla být budova využita pro pobočku Krajské galerie a jako středisko politicko-odborného školení výtvarných umělců, hudebníků a spisovatelů.¹⁰⁶ O rok později měl být dle návrhu Krajského národního výboru v Ostravě zámek rozšířen na středisko všech umělců v kraji Ostrava s restaurátorskými ateliéry.

V srpnu roku 1963 podal Státní ústav památkové péče a ochrany přírody návrh na začlenění objektu do sítě státních zámků, které výrazně podporovaly turistický ruch v dané lokalitě. O rok později však bylo konstatováno, že podobný objekt, jehož prostory odrážely vývoj různých uměleckých slohů, se již nacházel v nedalekém Hradci nad Moravicí a bude proto vhodnější, využít jej k vytvoření expozice o vývoji Hlučínska s klubovny a obřadní síní.¹⁰⁷ V prvním

¹⁰⁴ Příloha č. 15 – Zámek v Kravařích den po požáru 22. ledna 1937 (fotografie).

¹⁰⁵ Archív Národního památkového ústavu v Ostravě. Fond *Zámek Kravaře*, číslo rejstříku 15845/8-1421. Návrhy na využití zámecké budovy.

¹⁰⁶ Měly se zde nacházet ateliéry pro výtvarníky, pracovny hudebníků a spisovatelů a v atriu letní kino. Vedle těchto místností se počítalo také s bytem správce, kanceláři, kuchyní, klubovny a dalším zázemím. V patře se měly nacházet obývací pokoje, pracovny, knihovna, klubovna a místnost pro zřízení pobočky Krajské galerie. Sklepy pak měly být využity jako skladiště zásob pro kuchyň a sklady.

¹⁰⁷ Součástí prohlídkové trasy měla být návštěva zámecké kaple. Na zámku se počítalo s vybudováním pokoje pro průvodce a tří místností pro tematické instalace se zachycením vývoje památkové péče na Severní Moravě na všech jeho úsecích. Další místnost měla být věnována dílu barokních architektů, zejména práci Johanna Lucase von Hildebrandta a v úzké vedlejší místnosti se měla nacházet studovna.

poschodí se měla nacházet instalace k historii zámku a regionu Hlučínska. Důraz měl být kladen převážně na život místních obyvatel. Dále se zde nalézal prezentační sál a předsálí s menšími barokními malbami. Další místnosti měly sloužit zámecké interiérové instalaci.¹⁰⁸ Po roce 1967 měla být stěžejní expozice věnována souhrnnému pohledu na historický vývoj stavebních slohů v oblasti českého Slezska a přilehlých částí Moravy.¹⁰⁹

3. 2. 2 Tematické zaměření vojenské expozice Ostravské operace

V roce 1969 bylo rozhodnuto, že u příležitosti 25. výročí Ostravské operace bude v zámku umístěna stálá expozice dokumentující její průběh.¹¹⁰ Přípravy probíhaly velmi rychle a již 29. dubna 1970 byla slavnostně otevřena za účasti prezidenta republiky, armádního generála Ludvíka Svobody a maršála Sovětského svazu Andreje Ivanoviče Jeremenka.¹¹¹ Umístění v zámku bylo zvoleno i s ohledem na skutečnost, že Kravaře patřily k jednomu z nejdůležitějších strategických míst operací konce II. světové války na našem území. Na jejím vzniku měli velký podíl přímí účastníci bojů ze Sovětského svazu a Československa a široký kolektiv historiků, dokumentátorů a výtvarníků. Velké podpory se jí dostalo také ze strany Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Ostravě a centrálních vojenských institucí, především Vojenského historického ústavu v Praze.

Vojenská expozice měla přispět k poznání a pochopení odkazu válečných a revolučních událostí, které probíhaly po roce 1945. Byla rozčleněna do deseti tematických částí, které podávaly celkový obraz o situaci na počátku roku 1945. Byly zde představeny přípravy a postup celé operace, kterou dokládaly originální dokumenty ze sovětských archivů jako mapy, hmotné originální exponáty a makety. Expozice měla politický ráz a byla silně ovlivněna komunistickým režimem. Po celou dobu existence stálé expozice Ostravské operace byla pro návštěvníky

---

¹⁰⁸ Příloha č. 16 – Záměr na využití zámku v Kravařích ze dne 3. 2. 1964.

¹⁰⁹ Přihlédnout se mělo k tvůrčím umělcům a architektům, kteří se na architektonických dílech v dané oblasti podíleli. Na tuto expozici měla navazovat expozice Památkové péče a zámeckých parků v Severomoravském kraji. Dále přetrvával plán na zachycení historie objektu, dějin Kravař a Hlučínska a k prohlídce měly být zařazeny dva barokně upravené pokoje a zámecká kaple sloužící zároveň ke komorním koncertům. K zámeckému areálu patřil evangelický hřbitov, se kterým se počítalo jako se záchranným lapidáriem architektonických článků, sochařských děl i fragmentů. Zároveň poslední místnost prohlídkového okruhu měla být upravena jako zpřístupněný depozitář lapidária, tedy předmětů, které nemohly být vystaveny přírodním vlivům. Přípravy na vytvoření expozice se však značně protahovaly a nacházely se významné nedostatky. Nepodařilo se získat vhodné doplňky pro vybavení interiérů a informace k vytvoření expozice o památkové péči nebyly vyhotoveny vůbec.

¹¹⁰ Ostravská operace označovala boje o osvobození ostravsko-opavské oblasti na konci II. světové války.

¹¹¹ BŘEZINA, Alfons. *Muzeum Ostravské operace Kravaře*. I. vyd. Ostrava : Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1976, s. 7.

uzavřena zámecká barokní kaple archanděla Michaela. Mělo se tím zabránit jakémukoliv zneuctění památky všech padlých sovětských a československých vojáků.¹¹²

Vedle obecného úvodu byla v expozici prezentována mezinárodní spolupráce sovětského a československého vojska a vedoucí úloha Komunistické strany v boji proti fašismu. Témata podrobně informovala o československých jednotkách v Sovětském svazu, které se zapojily do osvobozování. Byla zde představena také přípravná fáze Ostravské operace a vyvrcholení protinacistického boje vítězstvím Sovětské armády a s ním spojené kapitulace Německa. Vrcholným tématem celé expozice bylo vyzdvižení hrdinství sovětských vojáků při osvobozování a socialistické vlastenectví.

Z písemných dokumentů se zde nacházely politická a vojenská hesla, citáty a výňatky spojeneckých smluv mezi Sovětským svazem a Československem. Mapová schémata a grafy podrobně popisovaly jednotlivé bojové akce Sovětské armády při osvobozování. Zobrazeny byly také fotografie představitelů, kteří se podíleli na budování československé jednotky v Sovětském svazu (Ludvík Svoboda, Klement Gottwald, Jan Šverma a další) nebo fotografie z osvobozování Ostravy. Dominantu tvořily fotografické snímky sousoší Sbratření¹¹³ od neznámého autora, které vyjadřovalo díky československých občanů za osvobození vlasti a přesvědčení, že československá cesta k socialismu povede pouze po boku Sovětského svazu.¹¹⁴

Z trojrozměrných exponátů vynikaly modely letadel, a to sovětský lavočkin a šturmovnik. Dále byla v expozici vystavena armádní výzbroj a výstroj, osobní zbraně a předměty příslušníků 1. čs. armádního sboru, 1. čs. samostatné tankové brigády a 1. čs. smíšené letecké divize v Sovětském svazu z bojů o Ostravu. Zajímavým exponátem byl kožich bývalého velitele československé tankové brigády v Sovětském svazu majora Vladimíra Janka. Nacházela se zde dále busta kapitána Štěpána Vajdy, který za boje v ostravské operaci obdržel vyznamenání Hrdina Sovětského svazu in memoriam.¹¹⁵ Ve vitrínách byl vystaven ucelený soubor československých vojenských řádů a medailí. Celou expozici uzavíral výňatek ze Smlouvy o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci, uzavřené mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik v květnu roku 1970. Součástí expozice byl také skanzen bojové techniky v nedaleké Štítině, který tvořil pýchotní srub z II. světové války a soubor tanků.

---

¹¹² NEVŘELOVÁ, Jana. *Zámek v Kravařích v kontextu kulturně historického vývoje ve 20. století*. Opava : Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav historie-muzeologie, 2007. s. 40. Bakalářská práce. Vedoucí práce PhDr. Petr Vojtal.

¹¹³ Originál bronzové sochy od akademického sochaře Karla Pokorného se nachází v České Třebové.

¹¹⁴ BŘEZINA, Alfons. *Muzeum Ostravské operace Kravaře*. I. vyd. Ostrava : Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1976, s. 15.

¹¹⁵ Příloha č. 17 – Stálá expozice Ostravské operace v Kravařích (fotografie).

Expozice byla hojně navštěvována jak školní mládeží, tak různými kolektivy brigád socialistické práce a sovětskými turisty. Opravdových zájemců však bylo málo. Zámek se nestal centrem kulturního dění města. V roce 1980, v souvislosti s dokončením výstavby Památníku v Hrabyni, byl zámek převeden do správy Muzea revolučních bojů a osvobození v Ostravě.¹¹⁶ Expozice Ostravské operace se zde nacházela až do roku 1989, kdy byla přesunuta do Darkoviček u Hlučína s tím, že na zámku bude založena expozice nová. S pádem komunistického režimu a změnou politické situace v zemi však již k jejímu vzniku nedošlo.

---

¹¹⁶ Muzeum revolučních bojů a budování socialismu v Ostravě bylo zřízeno v roce 1962 jako součást Slezského muzea v Opavě. V roce 1979 se pod novým názvem Muzeum revolučních bojů a osvobození osamostatnilo a stalo se krajským muzeem Severomoravského kraje. Součástí byly expozice Ostravské operace v Kravařích, Památník ostravské operace v Hrabyni nebo soubor bojové techniky ve Štítině. Tyto expozice tvořily svým posláním a činností specializované muzeum jako připomínku společného boje československých a sovětských obyvatel proti fašismu.

4. SOUČASNÝ STAV MUZEJNICTVÍ NA HLUČÍNSKU

Na území Hlučínska se v současné době nachází pouze několik institucí, které v názvu používají označení muzeum. Definice, která je součástí „Profesního etického kodexu muzeí“ přijatého organizacemi ICOM a UNESCO říká, že „*Muzeum je stálá nevýdělečná instituce ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřená veřejnosti, která získává, uchovává, zkoumá, zprostředkuje a vystavuje hmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem studia, vzdělání, výchovy a potěšení.*“¹¹⁷ Vedle muzeí bývají za součást muzejnictví považovány příbuzné organizace jako „...*kulturní střediska a jiné organizační jednotky, které se věnují péči o hmotné a nehmotné zdroje kulturního dědictví, jejich uchování a správě...*“¹¹⁸ a další instituce (neziskové galerie umění, restaurátorské ústavy, botanické zahrady atd.). Na Hlučínsku v současnosti existuje významný počet kulturních a zájmových sdružení, která se věnují uchování projevů lidové kultury, umění a folklóru. Právě jednotlivým muzeím a kulturním zařízením, která vykazují výše uvedené muzealizační aktivity, se věnuje následující topografická část práce.

4. 1 Charakteristika současného muzejnictví

V roce 1989 došlo v Československu k politickému převratu, který změnil nejen politický režim, ale také společenskou a kulturní situaci v zemi. Otevření hranic umožnilo muzeím navázat spolupráci se zahraničními institucemi, ve větší míře sledovat nové zahraniční trendy nebo rozšířit sbírkotvornou a prezentační činnost.¹¹⁹ Důležitým počinem bylo založení nevládní neziskové organizace s názvem „Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií“, přejmenované v roce 2000 na „Asociaci muzeí a galerií České republiky“. Asociace sdružuje muzejní instituce a osoby pracující v muzejním oboru. Jejím základním posláním je usilovat o všestranný rozvoj muzejnictví, hájit společné zájmy či práva zaměstnanců. V roce 2000 došlo také k přijetí nového zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy. Tato legislativní norma reagovala na změnu společenské situace a nahradila zákon č. 54/1959 Sb., o muzeích a galeriích. Nový zákon, podle kterého se řídí muzejnictví dodnes, vymezuje základní pojmy, zavádí Centrální evidenci sbírek (CES), stanovuje povinnosti a práva vlastníků sbírek, upravuje

---

¹¹⁷ Sborník materiálů ze VII. sněmu AMG 15.–16. října 2003 v Muzeu východních Čech Hradec Králové. Praha, 2004, s. 32–45.

¹¹⁸ FIALOVÁ, Dagmar. Muzeum jako instituce. In Kolektiv autorů. *Úvod do muzejní praxe : Učební texty Školy muzejní propedeutiky*. 1. vyd. Praha : Asociace muzeí a galerií České republiky, 2010. s. 356.

¹¹⁹ HOLMAN, PAVEL. Dějiny sběratelství a muzejnictví. In Kolektiv autorů. *Úvod do muzejní praxe : Učební texty Školy muzejní propedeutiky*. 1. vyd. Praha : Asociace muzeí a galerií České republiky, 2010. s. 67.

vývoz sbírek a jejich částí do zahraničí, ukládá povinnost provádění inventarizace, stanovuje sankce za porušování zákona a další povinnosti a náležitosti.¹²⁰

O úrovni muzejnictví v České republice svědčí nejen rozsáhlá muzejní síť a široké spektrum zaměření muzeí, ale také bohatá nabídka výstav a doprovodných programů. Nezastupitelnou úlohu hraje také vzdělávání v oboru muzeologie, které zvyšuje počet a úroveň kvalifikovaných muzejních pracovníků. V současné době se výuka muzeologie uskutečňuje zejména na Masarykově univerzitě v Brně a na Slezské univerzitě v Opavě.

V současném muzejnictví nelze zapomínat také na existenci soukromého sběratelství.¹²¹ Právě tito nadšenci sbírají a uchovávají předměty, které mají často vysokou kulturní hodnotu. Zřizují si svá vlastní soukromá muzea a přesto, že mnohá z nich nereflektují základní muzejní práci a činnosti (evidence předmětů, badatelská činnost, kvalitní výstavní činnost atd.), je toto sběratelství z hlediska muzejnictví významné. V soukromých sbírkách je tak uchován významný podíl našeho kulturního dědictví.

V současné době jsou na muzea kladena stále větší nároky. Musejí konkurovat velkému množství vzdělávacích i zábavních zařízení. Aby muzea splňovala své poslání, musí reagovat na aktuální společenskou situaci a požadavky současných návštěvníků. I do oblasti muzejnictví stále přicházejí nové moderní trendy, díky nimž má muzeum možnost více se přiblížit veřejnosti a získat nové návštěvníky. Důležitým úkolem muzeí je motivovat veřejnost k opakované návštěvě nejen samotného zařízení, ale i nabízených programů. Motivace návštěvníka je ovlivněna řadou faktorů – jeho vzděláním, finančními možnostmi, sociálním statutem, životním stylem, postojem k volnočasovým aktivitám nebo také osobními zkušenostmi atd.¹²² Ke spokojenosti návštěvníků vedou však i další faktory jako dopravní a fyzická dostupnost muzea, celkový vzhled, kvalita jeho služeb, vhodná otevírací doba, ale také tematicky zajímavá a realizačně zvládnutá výstava.

4. 2 Metodika výzkumu současného stavu muzejnictví na Hlučínsku

V této podkapitole bych se chtěla krátce zmínit o metodice výzkumu, která byla použita pro pasáže věnující se současnému muzejnictví v regionu Hlučínska.

---

¹²⁰ Česká republika. Zákon číslo 122 ze dne 7. dubna 2000 o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 36, s. 1686–1691.

¹²¹ „Sběratelství je lidská vlastnost vybírat a soustřeďovat objekty uspokojující rozličně motivovaný zájem.“ - STRÁNSKÝ, Z. Zbyněk. *Archeologie a muzeologie*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2005. s. 257.

¹²² KESNER, Ladislav. *Marketing a management muzeí a památek*. I. vyd. Praha : Grada Publishing a. s., 2005. s. 95–129.

4. 2. 1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu bylo získání zásadních informací a dat vedoucí k vytvoření souhrnného přehledu o aktuálním stavu muzejnictví na Hlučínsku. Vedle muzejních zařízení sledoval výzkum také různé projevy lidové kultury, které se zde uchovávají z minulosti a jsou součástí našeho kulturního dědictví.

Tato diplomová práce reflektuje výsledky výzkumu získané z několika informačních zdrojů – dotazníky, literatura, kulturní kalendáře, propagační materiály, webové stránky aj. Získané informace jsou prezentovány v několika rovinách. Vedle úvodních kapitol o historii regionu, představení místní lidové kultury a tradicích hlučínského muzejnictví do roku 1989, tvoří základ práce topografická část. Ta je rozdělena do podkapitol, které jsou věnovány jednotlivým obcím a městům regionu Hlučínska. V nich je představen historický vývoj a současnost obce s jejími kulturními pamětihodnostmi, sportovním zázemím a dalšími zajímavostmi. Stěžejní část těchto pasáží tvoří přehled aktuálního stavu muzejnictví. Krom muzejních zařízení jsou zde sledovány rovněž kulturní zařízení a zájmová sdružení, která svou činností přispívají k uchování prvků lidové kultury pro budoucí generace. V přehledu se objevují také tradiční kulturní akce v dané obci. Samostatnou podkapitolu tvoří představení konkrétní muzejní instituce.

4. 2. 2 Způsob získávání dat

Data byla získávána několika způsoby. Byly vytvořeny dva dotazníky, jejichž prostřednictvím měl být základní přehled o muzejnictví na Hlučínsku. Jeden z dotazníků byl určen všem Městským a Obecním úřadům v regionu v počtu 31 kusů. Sledovány zde byly základní informace o existenci muzejních zařízení v minulosti a současnosti, kulturní akce a činnost zájmových skupin a spolků. Pozornost byla také věnována dochovaným prvkům lidové kultury a ukázkám lidových tradic v dané oblasti.¹²³ Druhý z dotazníků byl uzpůsoben pro jednotlivá muzejní zařízení, kde byly sledovány tři základní tematické okruhy – obecné informace (název, rok založení, právní statut, počet zaměstnanců), dále informace o jejich sbírkotvorné činnosti (zaměření, sbírkové předměty, depozitáře) a v poslední řadě údaje o prezentační činnosti (výstavní prostory, krátkodobé výstavy, stálé expozice, doprovodné programy, zájmová sdružení, dobrovolnictví).¹²⁴

---

¹²³ Příloha č. 18 – Dotazník pro obce a města na Hlučínsku.

¹²⁴ Příloha č. 19 – Dotazník pro jednotlivá muzejní zařízení na Hlučínsku.

Tyto základní informace byly dále rozšiřovány o vlastní badatelskou a výzkumnou práci. Mezi další reflektované informační zdroje patřily publikace o historii obcí, regionu, lidové kultuře a jiné, články v periodikách nebo vydané diplomové práce. Cenným zdrojem o již realizovaných akcích a výstavách byla vnitřní databáze Informačního centra v Hlučíně, které mapuje celou oblast Hlučínska. Jsou zde zaznamenány akce od roku 2008 s jejich tematickým zaměřením, datem konání, podrobnějšími informacemi a mnohdy i s fotodokumentací. Z elektronických zdrojů se ukázaly jako velmi cenné oficiální webové stránky jednotlivých obcí a měst, muzejních institucí a zájmových spolků. V neposlední řadě byla významná osobní návštěva jednotlivých obcí, měst a muzejních zařízení ve sledované oblasti.

4. 2. 3 Shrnutí výzkumu

Dotazníky byly zaslány na všechny Obecní a Městské úřady na Hlučínsku a také na muzejní instituce ve sledované oblasti. Návratnost dotazníků se pohybuje kolem 70%. Získané informace z měst a obcí byly stručné, ale poskytly základní přehled, který mohl být dále rozvinut ve vlastní badatelské a výzkumné činnosti. Informace v následující podkapitole jsou výsledkem porovnání dat získaných z dotazníků a dalších informačních zdrojů.

4. 3 Současný stav muzejnictví na Hlučínsku

Následující část práce se zaměřuje na zjištěné údaje týkající se současného stavu muzejnictví na Hlučínsku. Kapitola je podle abecedy rozdělena na jednotlivé obce a města regionu. Vychází z informací získaných prostřednictvím dotazníků, vydaných publikací a kronik jednotlivých měst a obcí na Hlučínsku. Mezi další informační zdroje patřily webové adresy jednotlivých institucí, dále propagační materiály, plakáty akcí a v neposlední řadě také osobní návštěvy a rozhovory. Každá obec je zde představena v několika rovinách. Nejdříve je představen stručný historický vývoj, současnost obce a její kulturní zajímavosti. Dále je uveden přehled muzejních institucí, zájmových kulturních a jiných sdružení, jejichž cílem je dokumentování a uchovávání projevů lidové kultury, umění a trojrozměrných předmětů kulturní hodnoty.

4. 3. 1 Bělá

Historický vývoj

První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1349, kdy měla povinnost platit městu Opavě tzv. mostné dávky v podobě obilí.¹²⁵ V průběhu 14. a 15. století byla ves v majetku vladyckého rodu, který používal šlechtický predikát „z Bělé“. Poté se zde vystřídala řada majitelů. Jmenovat můžeme například Stibora Doupovce ze Stěbořic, Martina Šípa z Bránice, Oldřicha z Tworkova, Bludovské z Kornic či Laryše z Načeslavic.¹²⁶ Za majitele Zikmunda Falkenhona z Glošku byla ves roku 1612 spojena se Sudicemi.¹²⁷ Roku 1774 majitelé Hennové z Henneberku připojili obec k dolnobenešovskému panství.¹²⁸ Stali se zároveň posledními majiteli tvrze, připomínané v Bělé již v 15. století. V té době ve vsi stával mlýn a nacházelo se zde šest rybníků. Posledními majiteli byl rod Rothschildů, kteří zde provozovali umělý chov ryb. V letech 1976–1990 byla Bělá sloučena s Chuchelnou a dnes je opět samostatnou obcí.¹²⁹

Současnost obce a její pamětihodnosti

Dominantou Bělé je filiální kostel sv. Jana Křtitele s umělou lurdskou jeskyní a sochou Panny Marie Lurdské. Kostel byl postaven v roce 1933 a v letech 1996–2003 prošel rozsáhlou rekonstrukcí.¹³⁰ Bělá je v širokém okolí známá především pstruží farmou, která vznikla v roce 1864 z iniciativy rodu Rothschildů¹³¹ a dodnes si v ní návštěvníci mohou v letních měsících vyzkoušet rybolov nebo ochutnat rybí speciality. Součástí farmy je Hájenka U Chmelíka z režného neomítaného zdiva, která sloužila jako stará myslivna rodu Rothschildů.

V obci se nachází také relaxační a oddechová zóna, jejíž součástí jsou léčebné bazénky založené na Priessnitzově metodě. V sousedství se nachází léčivý pramen Židlo a Diagnostická stezka zdraví, která díky využití členitého terénu a pohybu na čerstvém vzduchu v přírodě umožňuje vyzkoušet si stav vlastní tělesné kondice. Podél stezky jsou navíc malá zastavení s citáty a na nejvyšším bodě stylové lesní posezení s výhledem do okolní krajiny. Součástí relaxační zóny je také Křesťanský labyrint o průměru 25 metrů, jehož povrch je tvořen až 120 let

---

¹²⁵ ŠTĚPÁN, Václav. *Bělá očima staletí : Dějiny hlučínské obce*. Bělá : Obec Bělá, 2005. s. 9.

¹²⁶ Tamtéž, s. 14–15.

¹²⁷ Tamtéž, s. 16.

¹²⁸ Tamtéž, s. 29.

¹²⁹ Tamtéž, s. 135, 141.

¹³⁰ Tamtéž, s. 145.

¹³¹ Tamtéž, s. 38–39.

starými pálenými cihlami. Do středu labyrintu vede stezka, která představuje duchovní, klikatou stezku duše lidským životem.¹³² V obci lze navštívit také bývalý velkostatek rodu Rothschildů s hřebčínem, který je dnes využíván rovněž jako ubytovací zařízení. V obci je také zázemí pro sportovní vyžití s víceúčelovým hřištěm a sálem.¹³³

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nikdy nenacházelo žádné muzeum, galerie ani výstavní síň. Příležitostné výstavy zde bývají uskutečňovány velmi zřídka. K jejich prezentaci je využíván Obecní sál. Z kulturních spolků zde existuje pouze Ochoťnický divadelní spolek Bělá, který vznikl v roce 2006, a navazuje na divadelní tradici z 30. let 20. století. Na kulturním životě obce se významně podílí občanské sdružení Prajzská ambasáda, realizující zábavné, sportovní a kulturní aktivity na Hlučínsku a spolupracující rovněž s obcemi v polském příhraničí.¹³⁴ Sdružení se podílí i na realizaci katolické poutě či odpustové slavnosti, táborů pro děti a dalších akcích.¹³⁵

4. 3. 2 Bohuslavice u Hlučina

Historický vývoj

Počátek dějin Bohuslavic je spjat s rodem pánů z Kravař, kteří se v jedné rodové linii označovali přídomkem „z Bohuslavic“. V kronikách se ves poprvé objevuje roku 1288.¹³⁶ Od 14. století patřila k panství Dolní Benešov, které tehdy náleželo pánům z Drahotuš.¹³⁷ V té době také vzniklo kolem obce několik rybníků. Na vzhledu a osudu obce se podepsaly nejen události třicetileté války, ale také obou válek světových.

Současnost obce a její pamětihodnosti

Dominantu obce tvoří farní kostel Nejsvětější Trojice postavený v roce 1747 v barokním slohu. Interiér kostela je bohatě zdoben freskami opavského malíře Josefa Matyáše Lasslera

---

¹³² Sdružení obcí Hlučínska. *Vítejte na Hlučínsku : Vítejte v gminách*. 2012. 1 leták, 18 listů.

¹³³ Příloha č. 20 – Obec Bělá (fotografie).

¹³⁴ Obec Bělá. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Bělá : Obecní úřad, 2014.

¹³⁵ *Prajzská ambasáda*. Bělá : Prajzská ambasáda, o. s. [cit. 2014-05-14]. Dostupný z WWW: <http://www.prajzaskaambasada.eu/?page_id=636>.

¹³⁶ ŠTĚPÁN, Václav. *Dějiny obce Bohuslavice*. Bohuslavice : Obec Bohuslavice, 2013. s. 13.

¹³⁷ BRABCOVÁ, L. a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. 49 s.

a obrazy křížové cesty.¹³⁸ Věž kostela je nezvykle umístěna na východní straně. Součástí areálu je ohradní zeď s malou kapličkou při bočním vstupu.

Přírodní zajímavostí obce je památný strom tzv. Struhalův dub. Jedná se o 400 let starý strom, kolem kterého kdysi vedla kupecká cesta. Jeho výška dosahuje 27 metrů a obvod kmene činí 6,6 metrů.¹³⁹ V katastru obce se nachází také osm rybníků využívaných k chovu ryb.¹⁴⁰

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V Bohuslavicích se v minulosti nenacházelo žádné muzeum, galerie ani výstavní síň. Příležitostné výstavy se uskutečňují v Obecním domě. Z těch pravidelných jsou v rámci Anenských slavností představovány práce lidových malířů a fotografů. Pravidelně jsou prezentovány také práce místního klubu paličkářek, doplněné historickým oblečením a jinými předměty. Ty lze zhlédnout také na každoroční výstavě perníků pořádané Klubem bohuslavických perníkářů.¹⁴¹ Na různých obecních slavnostech vystupuje často místní folklórní soubor Vlašanky. Z tradičních akcí se v obci udržuje konání plesů ukončené pochováním basy, stavění a kácení májky, pálení čarodějnic a uliční slavnosti neboli „*Strassenfesty*“. O vánočním čase se na Štědrý den koná v obci vystoupení „Živý betlém“, které organizuje místní schola na farní zahradě. Divadlo představuje příběh narození Ježíše Krista doprovázený písněmi a tematickými kulisami.¹⁴²

Anenské slavnosti

Tyto slavnosti se každoročně slaví u příležitosti svátku sv. Anny, který připadá na 26. července. Poslední červencový víkend se tak koná dvoudenní slavnost s bohatým kulturním programem, pouťovými atrakcemi a občerstvením. Slavnost je zahájena výstavou některého z místních umělců. Spolupořadatelem je občanské sdružení „Bohuslavický oříšek“, jehož cílem je rozšíření a zpestření nabídky kulturních akcí v obci.¹⁴³

---

¹³⁸ BRABCOVÁ, L. a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 49.

¹³⁹ MRAČANSKÁ, Eva. *Památné stromy Moravskoslezského kraje*. Ostrava : Krajský úřad Moravskoslezského kraje, 2010. s. 124.

¹⁴⁰ Příloha č. 21 – Obec Bohuslavice (fotografie).

¹⁴¹ Obec Bohuslavice. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Bohuslavice : Obecní úřad, 2014.

¹⁴² Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-20].

¹⁴³ Obec Bohuslavice. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Bohuslavice : Obecní úřad, 2014.

Folklórní soubor Vlašanky

Folklórní soubor Vlašanky vznikl roku 2006 a navázal na činnost dívčího folklórního kroužku, který zde působil v 70. a 80. letech 20. století pod vedením Mgr. Lucie Hamplové. Soubor vystupuje v okolních obcích a městech na folklorních slavnostech, lidových veselících, setkáních seniorů a dalších kulturních akcích jako jsou odpusty či krmáše.¹⁴⁴ Soubor také ve spolupráci s dalšími folklórními soubory nazpíval CD „*Lidových písní z Hlučínska*“. Scénáře k jednotlivým vystoupením píše členka souboru a také regionální spisovatelka Anna Malchárková z Dolního Benešova. Soubor se svou činností zaměřuje na uchování tradiční prajzské řeči jak v mluveném slově, tak i v písních.¹⁴⁵

4. 3. 3 Bolatice

Historický vývoj

První písemná zmínka o Bolaticích pochází z roku 1250, kdy papež Inocenc IV. odkázal ves cisterciáckému klášteru na Velehradě.¹⁴⁶ V průběhu husitských válek získal obec Jindřich z Děhylova, dalším majitelem se stal Otík z Rohova. Ves byla poté zastavena synům Jiřího z Poděbrad Viktorinovi a Jindřichovi a ti zástavu udělili Jindřichovi Donátovi z Velké Polomi.¹⁴⁷ V 16. století získali Bolatice Drahotušové z Benešova a připojili ji ke svému panství. Období po Bílé hoře umožnilo navrácení zabavených statků i s Bolaticemi opět cisterciáckému řádu, který zde prováděl důslednou rekatolizaci.¹⁴⁸ V letech 1674 až 1694 v obci působil Kristián Bohumír Hirschmentzel, významný barokní spisovatel, známý polyhistor cisterciáckého řádu velehradského kláštera a administrátor statku a fary v Bolaticích.¹⁴⁹ Po zrušení velehradského kláštera prodal pruský stát roku 1784 Bolatice baronům Eugenu a Aloisi Hennům z Henneberku, kteří nedaleko založili osadu Heneberky (dnešní část Borová).¹⁵⁰ V roce 1822 koupil ves kníže Eduard Maria Lichnovský a připojil ji k fideikomisnímu panství v Chuchelné.¹⁵¹ Po druhé

---

¹⁴⁴ Příloha č. 22 – Folklórní soubor Vlašanky (fotografie).

¹⁴⁵ Kultura – Folklórní soubor Vlašanky. In *Obec Bohuslavice* [online]. Bohuslavice : Obec Bohuslavice, 2007. [cit. 2013-10-01]. Dostupný z WWW: < <http://www.bohuslavice.eu/udalosti-v-obci/kultura/vlasanky/>>.

¹⁴⁶ ŠTĚPÁN, Václav. *Bolatice od pravěku k současnosti*. Bolatice : Obec Bolatice, 2010. s. 11.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 15–16.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 31.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 34–56.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 102.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 125.

světové válce byly Bolatice z velké části zničeny. V poválečném období byl postaven závod Lanex na výrobu vaků, horolezeckých lan a průmyslových textilií, který zde funguje dodnes.

Současnost obce a její pamětihodnosti

V obci Bolatice se nachází několik památkových objektů.¹⁵² Mezi nejvýznamnější patří kostel sv. Stanislava, který je obehnan ohradní zdí s bránou a doplněn o kovaný kříž a kapli sv. Jana Nepomuckého nacházející se v jeho těsné blízkosti. Kostel byl postaven v roce 1703 na památku návštěvy polského krále Jana Sobieského, který se v obci zastavil, když táhl na pomoc Vídni obležené Turky.¹⁵³ V letech 1911–1912 byl objekt rozšířen do dnešní podoby podle projektu kravařského stavitele Josefa Seyfrieda.¹⁵⁴ Dále se v obci nachází několik drobných sakrálních staveb, například kaple sv. Mikuláše, kaple Panny Marie nebo kamenný kříž Oskara Kuroně v nedalekém lese.

Mezi další významnou stavbu se řadí ranně barokní zámek. Zámek s kamenným portálem byl postaven v letech 1724–1748 pro ubytování proboštů cisterciáckého řádu.¹⁵⁵ Dnes je sídlem Obecního úřadu. Mezi další zajímavosti se řadí hrob a pomník československých tankistů na místním hřbitově a památník sovětských vojáků II. světové války, jenž se nachází při silnici z Bolatic do Dolního Benešova. Zajímavou stavbou je také hájenka zvaná Křeménky, která byla postavena podle projektu opavského stavitele Julia Lundwalla u příležitosti návštěvy císaře Viléma II. roku 1901.¹⁵⁶

Vedle kulturních památek nabízí obec bohaté sportovní možnosti. Několik sportovně-rekreačních areálů poskytuje například venkovní koupaliště, hřiště pro míčové hry, wellness a fitness, fotbalové hřiště, sportovní halu. Blízkost Chuchelenského lesa je navíc ideální na procházky a provozování cyklistiky.

---

¹⁵² Příloha č. 23 – Obec Bolatice (fotografie).

¹⁵³ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 156.

¹⁵⁴ ŠTĚPÁN, V. *Bolatice od pravěku k současnosti*. Bolatice : Obec Bolatice, 2010. s. 188.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 64.

¹⁵⁶ Hájenka měla být využívána při lovech k odpočinku. Císař však zde zřejmě nikdy nepobýval. Hájenku využíval rod Lichnovských, kteří měli v blízké obci Chuchelné své letní sídlo. Dnes je využívána k pořádání řady kulturních akcí.

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V minulosti se v obci nenacházelo žádné muzeum, galerie či výstavní síň. Existoval zde však krajkářský spolek, divadelní soubor Juta v Borové, pěvecký a taneční spolek Juta nebo dětský pěvecký soubor Borovanka.¹⁵⁷ V současné době se v Bolaticích nalézá Skanzen lidových tradic a řemesel, který se snaží o uchování lidových tradic a kultury a je ukázkou venkovského života 19. a 20. století.¹⁵⁸ Další příležitostné výstavy se konají v prostorách Kulturního domu nebo v sále Obecního úřadu na zámku.

V Bolaticích je velký počet sportovních a kulturních spolků, ale také sdružení zahrádkářů, chovatelů, myslivců, hasičů, rodinného centra, táborových oddílů a dalších. V obci se nacházejí rovněž folklórní soubory Burianky a Seniorky z Bolatic. Zachování lidových tradic podporuje samotná obec. Svědčí o tom řada akcí, které pořádá ve spolupráci s místními nadšenci a zájmovými organizacemi. V průběhu roku je to plesová sezóna, rozloučení s masopustem, oslava svátků velikonoce a vítání jara, oslavy dne matek, stavění a kácení májky, oslavy dne Země, dožínkové slavnosti, vesnické zabíjačky, zpívání koled, Živý betlém (divadelní představení o narození Krista) a jiné.¹⁵⁹ Z dalších akcí to jsou například výstavy zahrádkářů a kutilů, koncerty dechové hudby, setkání seniorů, divadelní představení, koncerty, cestopisné přednášky nebo filmový festival.¹⁶⁰

Folklórní soubor Burianky

Soubor získal název podle Marie Burianové z Bolatic, která byla sběratelkou lidových tradic a zvyků na Hlučínsku. V jejím rodném statku je dnes umístěn Skanzen lidových tradic a řemesel v Bolaticích.

Původně dětský folklórní soubor se časem rozrostl o dospělé členy a značně rozšířil svůj repertoár.¹⁶¹ Jeho členové se snaží o zachování lidových písní, tanců a zvyků hlučínského a opavského Slezska pro další generace. Pravidelně vystupují na lidových slavnostech jako vítání jara, na velikonoční a vánoční svátky, na folklórním festivalu „Chodníčky k domovu“ nebo na jiných festivalech v České republice i v zahraničí (například v Polsku nebo v Německu). Soubor

---

¹⁵⁷ HOŇKOVÁ, Jitka. *Hudební život na Hlučínsku ve 20. a 21. století*. Ostrava : Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy, 2012. s. 36–51.

¹⁵⁸ Obec Bolatice. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Bolatice : Obecní úřad, 2014.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-29].

¹⁶¹ Příloha č. 24 – Folklórní soubor Burianky z Bolatic (fotografie).

Burianky spolupracoval na nahrávání CD „*Lidové písně z Hlučínska*“. Současnou uměleckou vedoucí je paní Dana Legutová.¹⁶²

Seniorky z Bolatic

Tento folklórní soubor tvoří členky v již pokročilém věku, které jsou známé především svými hranými scénkami, vyprávěním v hlučínském nářečí a lidovými písněmi. Vystupují na různých slavnostech či festivalech, kde reprezentují hlučínský region.¹⁶³ V bolatickém Skanzenu lidových tradic a řemesel často předvádějí tradiční lidová řemesla. Ve spolupráci s Kulturním centrem v Hlučíně natočili DVD „*Jak baby na prajzské za jazyk drža*“. Autorkou divadelních scének byla Jana Schlossarková, regionální hlučínská spisovatelka a básnířka.

4. 3. 3. 1 Skanzen lidových tradic a řemesel

Skanzen byl otevřen 21. prosince 2002 v budově typického hlučínského statku v Bolaticích. Obci Bolatice jej poskytl k užívání jeho současný majitel pan Jiří Burian. Obec objekt díky finanční podpoře Evropské unie z programu Sapard obnovila a nechala v něm vybudovat muzeum.¹⁶⁴ Úkolem Skanzenu lidových tradic a řemesel je zachytit život na hlučínské vesnici na počátku 20. století.

Správa a řízení muzea

Zřizovatelem je obec Bolatice. Ve Skanzenu pracují dva stálí zaměstnanci, a to průvodce s uklízečkou. U příležitosti obecních slavností a dalších akcí je využíváno služeb dobrovolníků, kteří pomáhají při úklidu v areálu Skanzenu a při dalších organizačních záležitostech.¹⁶⁵

Skanzen není členem Asociace muzeí a galerií České republiky. Pro veřejnost je otevřen v červnu a září každou neděli od 14:00 do 18:00 hodin a v červenci a srpnu každou sobotu a neděli rovněž od 14:00 do 18:00 hodin. Dále je Skanzen přístupný při místních slavnostech

---

¹⁶² Folklórní soubor Burianky. In *Obec Bolatice* [online]. Bolatice : Obec Bolatice. [cit. 2014-05-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.bolatice.cz/spolky-organizace-v-obci/soubor-burianky/>>.

¹⁶³ Příloha č. 25 – Seniorky z Bolatic (fotografie).

¹⁶⁴ Skanzen lidových tradic a řemesel [online]. In *Obec Bolatice*. Bolatice : Obec Bolatice. [cit. 2014-06-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.bolatice.cz/informace-o-obci/skanzen/>>.

¹⁶⁵ RUSKÝ, Manfréd. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Bolatice : Skanzen lidových tradic a řemesel, 2014.

v průběhu roku. Vstupné činí 10 Kč.¹⁶⁶ Zájemci o prohlídku se mohou objednat i na jiný termín mimo otevírací dobu.

Muzejní prostory

Skanzen se nachází v těsném sousedství místního kostela sv. Stanislava, v areálu statku na ulici Svobody č. p. 240.¹⁶⁷ Stavba pochází z druhé poloviny 19. století, kdy patřila rodině Sněhotovým. Paní Marie Burianová, rozená Sněhotová, byla jeho poslední majitelkou a matkou současného majitele pana Jiřího Buriana. Po její smrti nebyl statek využíván a postupně chátral.¹⁶⁸ K jeho obnovení a využití došlo až v roce 2002, kdy zde bylo díky pomoci obce Bolatice a místních občanů zřízeno muzeum.

Areál Skanzenu má obdélníkový půdorys, ve kterém je situován obytný trakt a hospodářské budovy.¹⁶⁹ Hlavním vstupem do areálu se návštěvník dostává na čtyřboký dvůr (část 19 na půdorysném plánu). Ze dvora lze přímo vstoupit do jednotlivých staveb.

Po levé straně od vstupního vjezdu se vchází do hlavního obytného traktu, a to do malé místnosti (část 4), která je zároveň spojovacím bodem mezi obytnými částmi domu, stájemi pro dobytek a ostatními místnostmi. Ze vstupních prostor se dá projít do komory sloužící jako prádelna (část 3). Odtud se dá sejít do suterénu stavení a rovněž do jejího půdního prostoru. Vstupní místnost je dále průchozí z obou stran. Vlevo se vstupuje do kuchyně s jídelnou (část 2) a přes ni do velké ložnice neboli „izby“ (část 1). Původní funkce těchto místností zůstávala nezměněná.

Z drobné vstupní místnosti se po pravé straně nachází vchod do bývalé konírny (část 5). V minulosti byly konírny průchozí do další místnosti, avšak v současné době je zde pouze východ ven na dvůr. Další místností v řadě je pokoj pro ubytování služky či čeledína (část 6).

Do zadní části domu se vchází ze dvora přes další malou vstupní místnost (část 7). Odtud se vstupuje do komory sloužící jako spíž a sklad (část 8) nebo přes schodiště do půdního prostoru. Za vstupem vpravo se nacházejí tři průchozí místnosti. První dvě sloužily jako chlévy pro krávy a až po II. světové válce získaly obytnou funkci. Dočasně zde bydlel Karel Sněhota s rodinou (bratr paní Marie Burianové), než si v Bolaticích postavili vlastní chalupu. První místnost byla

---

¹⁶⁶ Skanzen lidových tradic a řemesel [online]. In *Obec Bolatice*. Bolatice : Obec Bolatice. [cit. 2014-06-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.bolatice.cz/informace-o-obci/skanzen/>>.

¹⁶⁷ Příloha č. 26 – Mapa umístění Skanzenu lidových tradic a řemesel v Bolaticích.

¹⁶⁸ FRŇKOVÁ, Veronika. *Stavební tradice hlučínských obcí Bolatice a Třebom*. Brno : Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav evropské etnologie, 2011. s. 28.

¹⁶⁹ Příloha č. 27 – Půdorysná mapa Skanzenu lidových tradic a řemesel.

proto přestavěna na kuchyň (část 9) a druhá na větší pokoj (část 10). Poslední místnost sloužila jako dílna a udírna (část 11). Nacházela se zde také „*futerna*“ neboli přípravná krmiva pro hospodářský dobytek.

Vedle tohoto dlouhého obytného traktu uzavírá čtvercový venkovní dvůr zastřešená plocha (část 20), sloužící jako chráněné posezení při řadě společensko-kulturních akcí. Po pravé straně od hlavního vstupu do areálu Skanzenu na ni navazují hospodářské budovy, které sloužily jako chlévy k chovu hospodářských zvířat. Dnes jsou zde dvě místnosti k variabilnímu využití (část 15 a 16), ve třetí je umístěna expozice pazourků (část 17). Za těmito chlévy směrem k zadní části areálu je situován dřevěný srubek neboli „*špýchar*“ (část 14), typická součást hlučínské zemědělské usedlosti se šindelovou střechou a malým dřevěným přístřeškem nad vstupem. V minulosti se srubek nacházel v přední části dvora orientované k silnici (část 18). Za srubkem stojí velká stodola s dvěma příčnými průjezdy (část 12 a 22) uzavírající celý areál Skanzenu.¹⁷⁰

Muzejní činnost

Skanzen lidových tradic a řemesel má široké zaměření – archeologické, historické, vlastivědné a přírodovědné.¹⁷¹

Muzejní sbírky

Skanzen provádí akviziční činnost sbírkových předmětů, které však nejsou zapsány v Centrální evidenci sbírek. Jeho sbírka obsahuje předměty archeologické, historické, vlastivědné a přírodovědné povahy.¹⁷² Největší zastoupení zde mají předměty řemeslného charakteru, zemědělské nářadí a stroje, dále předměty denní potřeby, vybavení domácností apod.

Většina předmětů pochází z původního vybavení statku. Sběrka byla dále rozšiřována o sběry současného majitele pana Jiřího Buriana a také dary od místních obyvatel a dalších lidí z hlučínského regionu.¹⁷³

Předměty, které nejsou vystaveny v expozici, jsou umístěny v depozitářích ve Skanzenu, a to v půdním prostoru nad zhruba pěti přízemními místnostmi.¹⁷⁴

---

¹⁷⁰ Pro úplnost plánu dodávám ještě prostor jímky (část 21) a travnatou plochu (část 13).

¹⁷¹ RUSKÝ, Manfréd. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Bolatice : Skanzen lidových tradic a řemesel, 2014.

¹⁷² Tamtéž.

¹⁷³ FRŇKOVÁ, Veronika. *Stavební tradice hlučínských obcí Bolatice a Třebom*. Brno : Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav evropské etnologie, 2011. s. 31.

Výstavní činnost

Ve Skanzenu nebývají často realizovány krátkodobé výstavy. Pokud ano, většinou se jedná o ukázky života na vesnici v jednotlivých ročních obdobích. Skanzen ročně navštíví 500 až 600 zájemců a jejich počet každým rokem přibývá.¹⁷⁵ Veřejnosti jsou zpřístupněny dvě stálé expozice.

Expozice života na vesnici na počátku 20. století

Expozici tvoří 11 místností o celkové rozloze 318,25 m².¹⁷⁶ Jejím cílem je představit život a bydlení na vesnici na počátku 20. století, a to prostřednictvím autentických staveb a předmětů. Nachází se zde prádelna, kde jsou představeny nástroje potřebné k praní prádla, jako dřevěné pračky, valcha, troky nebo klikou poháněná ždímačka a další.

Z dalších místností si lze prohlédnout kuchyni. V té vynikají modrá kachlová kamna s pecí. Jsou zde ukázky lidového kuchyňského náčiní – nádoby na vodu, kameninové hrnce, vařečky, ošatky, demižony, starý kredenc, různé druhy mlýnků, kolovrátek, formy na bábovky či máslo, máselnice nebo nádoby na koření. Je zde také umístěna modrá malovaná truhla, která se používala k ukládání šatů a rodinných památek.

Další místností je ložnice neboli „izba“. Je vybavena dřevěným nábytkem z 30. let 20. století. Nacházejí se zde dvě postele, šatní skříň, stůl se židlemi, noční stolky nebo stolek se zrcadlem. Prostor doplňují náboženské obrázky a jiné předměty a také portrét paní Marie Burianové v hlučínském kroji pověšený mezi okny. Hlučínských krojů a další oděvní součástky a doplňky si lze prohlédnout rovněž na umístěných figurínách.

Další prohlídkovou místností se samostatným vchodem ze dvora je konírna pro ustájení pěti koní. Zdi jsou ozdobeny chomouty a podkovami. Část podlahy je z cihel a část z dřevěných kostek.

Hned vedle se nalézá malý pokoj pro služebnou či čeledína. Skromné vybavení zahrnuje vedle postele ještě šatní skříň a židli. Je zde ukázka ručních prací jako rám na vyšívání, kolovrátek a mandl. Pokoj je ozdoben starými fotografiemi, soškami svatých, křížky a také dřevěnými kukačkami.

---

¹⁷⁴ RUSKÝ, Manfréd. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Bolatice : Skanzen lidových tradic a řemesel, 2014.

¹⁷⁵ Tamtéž.

¹⁷⁶ Tamtéž.

Poslední tři místnosti v obytném domě jsou věnovány prezentaci řemeslného a zemědělského nářadí a drobných strojů. Nachází se zde například odstředivka na mléko, tlučky na máslo, nosítka na koláče, lis na ovoce, dřevěné odměrky a váhy na obilí nebo troky. Jsou zde k vidění staré dřevěné kufry, lopaty, kosy, srpy, sekyrky, trakaře, dřevěné lyže nebo i historické pánské kolo.

Ve venkovní části areálu jsou umístěny pluh, obrabečky na seno a další zemědělské stroje. V zadní stodole jsou pak uschovány samovazy, řezačka na slámu, žebříňák, kočár, velké saně nebo čistička obilí.¹⁷⁷

Expozice pazourků

V roce 2012 byla, díky finanční podpoře z Programu rozvoje venkova ČR a MAS Hlučínska, ve Skanzenu otevřena jedna z největších veřejně přístupných sbírek pazourků. Nachází se v jedné z místností bývalého chlévu a její rozměr činí 35 m².¹⁷⁸ Sběrka pazourků byla vytvořena panem Jiřím Dudkem z Hlučína a počítá se s jejím dalším rozšiřováním.

Účelem této expozice je zpřístupnění sbírky pro naučné, studijní a vědecké účely a rovněž informovat návštěvníky o přírodních zajímavostech Hlučínska. Většina kamenů byla nasbírána právě v tomto regionu. Kameny jsou umístěny volně na zemi či stolech, ty vzácnější jsou uloženy ve skleněných vitrínách s popisky. Stěny místnosti jsou ozdobeny starými fotografiemi hlučínských obcí.¹⁷⁹

Doprovodné programy

Ve Skanzenu se také realizují doprovodné programy k expozici o lidovém bydlení. Pro zájemce jsou organizovány komentované prohlídky a vytvářejí se rovněž programy pro rodiče s dětmi, při kterých je předveden život na vesnici prostřednictvím ukázek tradic a zvyků, které se zde zachovaly.¹⁸⁰ Při Skanzenu se sdružují folklórní soubory Burianky a Seniorky z Bolatic, díky jejich činnosti jsou programy obohaceny o písně v hlučínském nářečí, tance a hrané scénky.

V současné době se ve Skanzenu pravidelně konají také kulturně-společenské akce a ukázky lidových tradic a řemesel (draní peří, mlácení obilí cepy aj.). Z pravidelných akcí se zde konají

---

¹⁷⁷ Příloha č. 28 – Expozice života na vesnici na počátku 20. století v bolatickém skanzenu (fotografie).

¹⁷⁸ RUSKÝ, Manfréd. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Bolatice : Skanzen lidových tradic a řemesel, 2014.

¹⁷⁹ Příloha č. 29 – Expozice pazourků v bolatickém skanzenu (fotografie).

¹⁸⁰ RUSKÝ, Manfréd. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Bolatice : Skanzen lidových tradic a řemesel, 2014.

„Velikonoce na dědině“ (ukázky tradiční výroby kraslic a karabáčů a dalších velikonočních dekorací), stavění a kácení májky, vesnická zabíjačka, „Kobzolfest“, na Vánoce se zpívají vánoční koledy nebo se zde koná divadelní představení „Živý betlém“.¹⁸¹

4. 3. 4 Darkovice

Historický vývoj

Poprvé je ves zmiňována v listině papeže Inocence IV. z roku 1250, která uvádí, že český král Václav I. ji daroval cisterciáckému klášteru na Velehradě.¹⁸² Po roce 1320 se Darkovice dostaly pod správu landeckého panství a během 14. a 15. století se zde vystřídala řada majitelů. V roce 1517 připadly pod správu hlučinské vrchnosti. Darkovice získala i s šilheřovickým panstvím v roce 1673 jezuitská kolej v Opavě, která započala s důslednou rekatolizací.¹⁸³ V té době žilo ve vsi 27 poddaných, byl zde vrchnostenský dvůr a rybník.¹⁸⁴ Další osudy Darkovic jsou úzce spjaty s šilheřovickým panstvím, pod které ves patřila. V roce 1867 byla postavena budova školy a zřízena obecná škola.¹⁸⁵ Již předtím zde však existovala škola farní. V letech 1979–1990 se Darkovice staly součástí města Hlučina.¹⁸⁶ Dnes jsou s přibližně 1 200 obyvateli opět samostatnou obcí.

Současnost obce a její pamětihodnosti

V obci Darkovice¹⁸⁷ se nenachází žádná chráněná kulturní památka. Zajímavostí je bezesporu kostel sv. Hedviky z roku 2005, který je projektem ostravského architekta Ing. Josefa Kupky.¹⁸⁸ Na čelní stěně chrámové lodi je umístěn reliéf sv. Hedviky od akademické sochařky Otilie Demelové-Šuterové, interiér pak zdobí křížová cesta akademického malíře Milivoje Husáka.¹⁸⁹ Mezi místní drobné sakrální stavby se řadí kaple sv. Floriána, která byla postavena kolem roku

---

¹⁸¹ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-09].

¹⁸² PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Darkovice 1250 – 2010*. Darkovice : Obec Darkovice, 2010. s. 27.

¹⁸³ Tamtéž, s. 45.

¹⁸⁴ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 57.

¹⁸⁵ PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Darkovice 1250 – 2010*. Darkovice : Obec Darkovice, 2010. s. 102.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 343.

¹⁸⁷ Příloha č. 30 – Obec Darkovice (fotografie).

¹⁸⁸ PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Darkovice 1250 – 2010*. Darkovice : Obec Darkovice, 2010. s. 415.

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 420–421.

1823 na paměť zrušení roboty v pruském Slezsku.¹⁹⁰ V katastru obce se rovněž nachází objekt těžkého čs. opevnění MO-S 20 Orel, které je ponecháno ve stavu z roku 1945 a je pod správou Slezského zemského muzea v Opavě.

V obci se nachází přírodní koupaliště a Kulturní dům, který jakožto víceúčelové zařízení slouží k pořádání společenských akcí a pro sportovní vyžití.

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V minulosti a ani dnes se v obci nenachází žádné muzeum, galerie či výstavní síň. Příležitostné výstavy jsou uskutečňovány ve víceúčelovém zařízení obce v Kulturním domě. Rovněž se zde nenacházejí kulturní spolky, které by uchovávaly hlučínské tradice a zvyky. Dominují spíše spolky se sportovním zaměřením, dále hasiči, myslivci, zahrádkáři aj. Z tradičních akcí se v obci udržuje tříkrálové koledování, plesová sezóna s pochováním basy, pálení čarodějnic nebo stavění a kácení májky. Mezi novější akce patří slavnosti ulic, Noc kostelů a příležitostně se konají také divadelní představení a koncerty.¹⁹¹

4. 3. 5 Dolní Benešov

Historický vývoj

První písemná zmínka pochází z roku 1213, kdy jej vlastnil šlechtický rod Benešoviců.¹⁹² Dolní Benešov se stal významným panským sídlem. V roce 1493 si další majitelé, páni z Drahotuš, vymohli na králi Vladislavovi Jagellonském jeho povýšení na město s udělením práva jarmarku a týdenního trhu.¹⁹³ Měšťané byli osvobozeni od robot a získali právo vařit pivo. Mezi dalšími majiteli byli Šípové z Bránice, Mošovští z Moravčina, baroni Kalkreutové, Henneberkové nebo Rothschildové.¹⁹⁴ Zdejší tvrz ze 14. století byla na přelomu 16. a 17. století přestavěna na renesanční zámek. V roce 1890 byla v Benešově postavena továrna Jana Holuschy

---

¹⁹⁰ PLÁČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Darkovice 1250 – 2010*. Darkovice : Obec Darkovice, 2010. s. 112.

¹⁹¹ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-15].

¹⁹² PLÁČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Dolní Benešov a Zábřeh v proměnách času*. Dolní Benešov : Městský úřad, 2002. s. 21.

¹⁹³ Tamtéž, s. 27.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 31–33, 46–47, 74.

jako strojírna, slévárna a výrobní obráběcí strojů.¹⁹⁵ Dolní Benešov si uchoval statut města. Dnes je k němu přičleněna městská část Zábřeh, původně samostatná vesnice.

Současnost města a jeho pamětihodnosti

Dolní Benešov patří k jednomu ze tří měst na Hlučínsku. Nachází se zde proto větší koncentrace významných staveb a pamětihodností.¹⁹⁶ Zajímavostí města je bezesporu farní kostel sv. Martina vybudovaný ve druhé polovině 17. století, který v roce 1747 prošel přestavbou.¹⁹⁷ Dominantu města tvoří zámecká budova v parku, jejíž jádro pochází z 16. století a v 17. století byla přebudována na dvoupatrovou barokní stavbu. Poslední velkou přestavbou prošel zámek v roce 1924 a dnes je sídlem Městského úřadu.¹⁹⁸ Ve městě se nachází také několik drobných sakrálních staveb, z nichž nejvíce vyniká kaple sv. Kříže. Kaple byla postavena v roce 1872 v novogotickém slohu z režného zdiva.¹⁹⁹ Za zmínku stojí rovněž barokní socha Immaculaty na náměstí Cypriána Lelka. V městské části Zábřeh se nalézá filiální kostel sv. Urbana z roku 1938.²⁰⁰

Z přírodních zajímavostí je třeba zmínit velkou koncentraci rybníků využívaných k chovu ryb, rybaření i rekreaci. Největší z nich je rybník Nezmar, který je zároveň největším rybníkem na Opavsku.²⁰¹ Od Zábřehu se poté táhnou Zábřežské louky, přírodní rezervace s rašelinnými loukami a význačnými mokřadními společenstvy rostlin.²⁰²

Muzejnictví a další kulturní aktivity

Ve městě se nenachází žádná muzejní instituce. Je však bohaté na kulturní zařízení, spolky a zájmová sdružení. Hlavním organizátorem řady slavností a akcí bývá město ve spolupráci s Kulturním domem v Dolním Benešově. Kulturní dům má k dispozici velký sál (kapacita pro

---

¹⁹⁵ PLÁČEK, Vilém, PLÁČKOVÁ, Magda. *Dolní Benešov a Zábřeh v proměnách času*. Dolní Benešov : Městský úřad, 2002. s. 76.

¹⁹⁶ Příloha č. 31 – Město Dolní Benešov (fotografie).

¹⁹⁷ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 158.

¹⁹⁸ Zámek Dolní Benešov. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&id=292>>.

¹⁹⁹ Kaple sv. Kříže. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&id=497>>.

²⁰⁰ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 158.

²⁰¹ Tamtéž, s. 158.

²⁰² KOUTECKÁ, Věra a kol. *Příroda Hlučínska*. Hlučín : Městský úřad a Sdružení obcí Hlučínska, 2004. s. 33.

1 000 stojících návštěvníků, 600 sedících diváků nebo 400 míst pro společenské akce s tancem). Disponuje také filmovým a baletním zrcadlovým sálem.²⁰³

Ve městě se nalézají také řada kulturních organizací. Z hudebních jsou to Městský pěvecký sbor P. Cypriána Lelka, dětský pěvecký sbor Nezmar, pěvecký sbor Rozmar, Městský orchestr mladých Dolní Benešov, Malá dechová hudba Josefa Poštulky, Malá dechová hudba Prajzovanka, Pozounový kvartet, Dolbend – taneční swingová a jazzová kapela, rocková kapela Druhá míza nebo taneční kapela Nafestband. Působí zde také Základní umělecká škola P. J. Vejvanovského Hlučín – pobočka Dolní Benešov. Aktivní jsou i výtvarné kroužky, sportovní kluby, astronomický kroužek, kynologický klub či dětské divadelní studio Zlatý klíč. Z folklórních souborů se ve městě nacházejí Karmašnice.²⁰⁴

Mezi významné akce se řadí mezinárodní hudební festival „Hudební jaro na Hlučínsku“. Jedná se o mezinárodní přehlídku mládežnických dechových orchestrů a mažorettek. Z hudebních akcí vynikají dále „Dolnobenešovský Rockfest“, „Rockové vánoce“, „Den Dolnobenešovské kultury“, koncerty známých kapel i jednotlivců, adventní koncerty nebo hudební velikonoce či „Prajzské rockové jaro“. V Kulturním domě se často konají divadelní představení ochotnických souborů nebo pražských divadel. Dolní Benešov dále pořádá plesy, autorská čtení spisovatelů, promítání dokumentárních filmů, přednášky a besedy, karnevaly, výstavy psů nebo dožínkové slavnosti. Pro děti jsou pořádány Dětské dny, drakiády, průvody strašidel nebo reje čarodějnic. Z gastronomických akcí to jsou Pivní slavnosti, svatomartinské hody, zvěřinové hody. Ze sportovních vyniká triatlonový závod „Železný prajzák“.²⁰⁵

Dolnobenešovské Karmašnice

V hlučínských krojích tento folklórní soubor reprezentuje region na lidových slavnostech, festivalech nebo při kulturních akcích. Jeho členové vystupují s lidovými písněmi, tanci, hranými scénkami či humorným vyprávěním v hlučínském nářečí.

---

²⁰³ Pronájem Kulturního domu. In *Dolní Benešov* [online]. Dolní Benešov : Obecní úřad Dolní Benešov, 2014. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.dolnibenesov.cz/pronajem-kulturniho-domu/>>.

²⁰⁴ Umělecká činnost. In *Dolní Benešov* [online]. Dolní Benešov : Obecní úřad Dolní Benešov, 2014. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.dolnibenesov.cz/kultura-a-sport/umelecka-cinnost/>>.

²⁰⁵ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-02].

Zámecká kaple slouží v současné době jako obřadní síň a k dalším příležitostem. Je zde umístěno malé lapidárium, ve kterém se nachází například originály tří barokních soch, jejichž kopie jsou umístěny po městě. Dále jsou zde uloženy korouhve z kostela sv. Martina a další drobné kamenné detaily. Lapidárium je veřejnosti nepřístupné. Zhlédnout lze tyto předměty pouze při svatebních obřadech či při konání jiných akcí v kapli.²⁰⁶

4. 3. 6 Hat'

Historický vývoj

V historických pramenech je Hat' poprvé připomínána v roce 1250 jako majetek cisterciáckého řádu velehradského klášteřa.²⁰⁷ V době husitské došlo k rozkladu tohoto klášterního majetku a ves získali do svého držení šlechtičtí majitelé Tvorkovští z Kravař, poté Birkové z Násilé a nakonec páni z Drahotuš.²⁰⁸ V roce 1517 byla Hat' připojena k hlučinskému panství a od roku 1567 je spjata s dějinami panství šilheřovického.²⁰⁹ V té době byla vystavěna fara a u ní zřízena jedna z nejstarších škol na Hlučínku. Roku 1674 koupila opavská jezuitská kolej šilheřovické panství i s Hatí a završila rekatolizaci obce stavbou barokního kostela sv. Matouše.²¹⁰ Po zrušení řádu v roce 1773 připadlo panství náboženskému fondu. Roku 1787 ves získal Karel, svobodný pan Larisch, který ji ještě téhož roku prodal Friedrichu, svobodnému pánu z Eichendorffu.²¹¹ V letech 1846 až 1926 byla ves majetkem významného rodu Rothschildů.²¹² Po první světové válce došlo k jejímu připojení k Československé republice až v roce 1923.²¹³

---

²⁰⁶ Město Dolní Benešov. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínku*. Dolní Benešov : Městský úřad, 2014.

²⁰⁷ PLÁČEK, Vilém, KOTLÁŘ, Pavel. *Přehled dějin obce Hat' 1250–2000*. Jilešovice : Nakladatelství a vydavatelství František Maj, 2001. s. 13.

²⁰⁸ Tamtéž, s. 13.

²⁰⁹ Tamtéž, s. 13–14.

²¹⁰ Tamtéž, s. 14.

²¹¹ Tamtéž, s. 18.

²¹² Tamtéž, s. 18.

²¹³ PLÁČEK, Vilém. *Prajáci aneb k osudům Hlučína 1742–1960*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 54.

Současnost obce a její pamětihodnosti

Mezi zajímavosti obce patří drobné sakrální stavby v podobě kapliček a křížů. Dominantu mezi nimi tvoří kostel sv. Matouše, který pochází z roku 1731. Jedná se o jednolodní barokní stavbu.²¹⁴

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nikdy nenacházelo žádné muzeum, galerie, ani výstavní síň. Příležitostné výstavy chovatelů a zahrádkářů se dnes konají v sále Kulturního domu. V obci se pořádají také dožínkové slavnosti, zvěřinové hody, Haťský krmáš, vánoční koncerty, folklórní festival „Kolaja“ nebo koncert s názvem „Hudba nezná hranic“, který se každý rok tematicky mění.²¹⁵ Nepravidelně jsou organizovány také akce jako pálení čarodějnic, Noc kostelů či divadelní představení.²¹⁶ Na podporu kultury v obci vzniklo v roce 2012 občanské sdružení „Ha Kultura“. Zaměřuje se převážně na pořádání hudebních festivalů, koncertů, plesů a divadelních představení.²¹⁷

Kolaja

Folklórní festival „Kolaja“ v Hati se zaměřuje na přehlídku hlučínských souborů, souborů z blízkého okolí a z okresu Ratiboř.²¹⁸ Název festivalu pochází ze slov známé hlučínské písně „V kolaji voda, švarná děvucho“.²¹⁹ Kolaja v hlučínském nářečí znamená stopu vyjetou vozy.

První festival se uskutečnil 18. listopadu 1995 z iniciativy kulturní komise obce Hať.²²⁰ V místním kulturním domě se představilo 95 účinkujících z pěti souborů – Srubek ze Štěpánkovic, Bejatka ze Štítiny, Burianky z Bolatic a folklórní soubory ze Lhotky a Hati.²²¹

---

²¹⁴ Příloha č. 32 – Obec Hať (fotografie).

²¹⁵ Obec Hať. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Hať : Obecní úřad Hať, 2014.

²¹⁶ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-15].

²¹⁷ *Ha Kultura*. Hať : Ha Kultura, o. s. [cit. 2014-05-14]. Dostupný z WWW: < <http://www.hakultura.cz/>>.

²¹⁸ Příloha č. 33 – Folklórní festival „Kolaja“ (fotografie).

²¹⁹ Obec Hať. *Festival hlučínských písní, tanců a humorného vyprávění KOLAJA*. Hať : Obecní úřad. 1 leták.

²²⁰ PLAČEK, Vilém, KOTLÁŘ, Pavel. *Přehled dějin obce Hať 1250–2000*. Jilešovice : Nakladatelství a vydavatelství František Maj, 2001. s. 105.

²²¹ BEDRUNKA, Bernard. *Staré a nové zvyky v obcích Hať a Lhotka u Ostravy*. In: *Lidová kultura na Hlučínsku : Sborník příspěvků z mezinárodní konference pořádané v květnu 1998 v Bolaticích*. Bolatice, Kravaře : Kulturní středisko zámek Kravaře, Obecní úřad v Bolaticích a Slezská kulturní a vzdělávací nadace Hlučínsko, 1999, s. 134–140.

Na úspěch prvního ročníku navázal 9. listopadu 1996 další. K předchozím souborům se v tomto roce přidaly například folklórní soubory Úsměv z Opavy, folklórní soubor z Ostravy a soubor Uśmiech z polských Krzyżanowic. Celkový počet účinkujících dosáhl čísla 104.²²²

V roce 1997 se pak uskutečnily dokonce festivaly dva. Dne 5. dubna to byla první dětská „Kolaja“, na kterém se představily například soubory Škobránek a Mládež ze Štěpánkovic a dětské soubory ze Štítiny, Opavy a polského Twórkova. Celkový počet účinkujících dosáhl čísla 150.²²³ Festival dospělých souborů se pak uskutečnil 9. listopadu. „*Diváky zaujal především štěpánkovický Srubek s vystoupením Džedžinum z vrchu na dul.*“²²⁴ V dalších letech se postupně do přehlídky zapojovali i další soubory, například dětský soubor Majiček ze Šilheřovic, Karmašnice z Kravař, Vlašanky z Bohuslavic nebo Klub seniorů z Vřesiny aj.

„*Jedním z cílů organizátorů při uvádění tradice do života bylo mimo jiné i podnítit zájem hatských občanů o kulturní dědictví a na podporu těchto snah vytvořit v obci stabilní folklórní soubor.*“²²⁵ V současné době se festival koná pravidelně každý druhý rok.

4. 3. 7 Hlučín

Historický vývoj

Město Hlučín bylo založeno v roce 1256 českým králem Přemyslem Otakarem II., ale jako poddanské náleželo k panství, jehož sídlem byl hrad Landek.²²⁶ Hrad, který střežil průchod Moravskou bránou, byl však dobyt a zničen během česko-uherských válek roku 1474. Vrchnost přesídlila do Hlučina, které se stalo sídlem celého panství. Hlučínu byla rozšířena městská práva o právo mílové, tržní, várečné, právo ohradit město hradbami a právo hrdelní.²²⁷ V roce 1525 nechal tehdejší majitel Bernard ze Zvole vystavět ve městě pozdně gotický zámek a o deset let později jej obehnal hradbami. Hlučínští měšťané se živil převážně zemědělstvím a řemesly (existoval zde cech hrnčířský, kovářský, soukenický, tkalcovský, ševcovský, pekařský, řeznický, bednářů a další).²²⁸ K městu náležely také tři rybníky. V roce 1694 byli obyvatelé osvobozeni

---

²²² BEDRUNKA, Bernard. Staré a nové zvyky v obcích Hat' a Lhotka u Ostravy. In: *Lidová kultura na Hlučínsku : Sborník příspěvků z mezinárodní konference pořádané v květnu 1998 v Bolaticích*. Bolatice, Kravaře : Kulturní středisko zámek Kravaře, Obecní úřad v Bolaticích a Slezská kulturní a vzdělávací nadace Hlučínsko, 1999, s. 134–140.

²²³ Tamtéž.

²²⁴ Tamtéž.

²²⁵ Tamtéž.

²²⁶ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučín, 750 let města*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2006. s. 20.

²²⁷ Tamtéž, s. 20.

²²⁸ Tamtéž, s. 21.

z vykonávání robot.²²⁹ I přesto, že bylo Hlučínsko tradiční katolickou oblastí, je z přelomu 17. a 18. století v Hlučíně doložena také existence židovské komunity, která zde vystavěla synagogu a zřídila hřbitov.

Po připojení k Prusku v roce 1742 sdílelo město společné osudy s ostatními obcemi na Hlučínsku. Úřadování bylo nahrazeno německým a i přesto, že si obyvatelé zachovali svou mateřskou řeč, moravštinu, byl postupně zaváděn do běžného života německý jazyk. Postupně se začal rozvíjet spolkový život, který, společně s církví a školou, organizoval veškerý společenský život ve městě. Na hlučínském panství se v dalších letech postupně vystřídala řada majitelů. Jmenovat můžeme například Tvorkovské z Kravař, rod Gašinů, rod Ganini, svobodné pány Gruttschreiber, rytíře Czaderské.²³⁰ Od roku 1844 patřilo hlučínské panství rodu Rothschildů, kteří jej vlastnili až do druhé světové války.²³¹

Před první světovou válkou byla k městu připojena tehdy samostatná obec Dlouhá Ves (dnes ulice Dlouhoveská).²³² V roce 1920 připadl Hlučín k Československé republice a stal se sídlem politického okresu, a to až do roku 1960. V letech 1938–1945 byl krátce součástí tzv. Altreichu.

Současnost města a jeho pamětihodnosti

Dnes patří Hlučín k moderním městům.²³³ Jeho součástí jsou městské části Bobrovníky a Darkovičky a celkový počet obyvatel tak dosahuje téměř 15 000. Město nabízí široké sportovní zázemí, ať už v podobě sportovně-rekreačního areálu nebo rozsáhlé plochy hlučínského jezera. Historické centrum města a jeho blízké okolí je zároveň bohaté na kulturní pamětihodnosti. Historické jádro dnes vymezují zbytky středověkého opevnění, jehož části lze spatřit v ulicích Na Valech, U bašty nebo Hrnčířská.²³⁴ Zámecká budova z 16. století prošla na počátku 21. století rozsáhlou rekonstrukcí. Svůj prostor nabízí řadě institucí. Stal se také místem konání kulturních akcí a setkávání zájmových skupin.

Sousedství zámku dominuje farní kostel sv. Jana Křtitele. Současná jednolodní stavba s gotickým presbytářem a kaplí renesančního původu pochází z 18. století.²³⁵ V těsné blízkosti se nachází Mírové náměstí s pozdně klasicistní radnicí, v jejímž vestibulu je umístěn erbovní znak Bernarda ze Zvole. V dlažbě náměstí, které prošlo roku 2005 rozsáhlou rekonstrukcí, jsou

²²⁹ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučín, 750 let města*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2006. s. 21.

²³⁰ Tamtéž, s. 13.

²³¹ Tamtéž, s. 14.

²³² Tamtéž, s. 32.

²³³ Příloha č. 34 – Město Hlučín (fotografie).

²³⁴ Informační centrum Hlučín. *Průvodce městem Hlučín*. Hlučín : Informační centrum, 2012. 1 leták. Složený list.

²³⁵ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučín, 750 let města*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2006. s. 109.

zakomponovány znak města, růžice s ukazateli světových stran, stopa po původní hlavní ulici a také základy kaple sv. Jana Nepomuckého zbourané roku 1940. U autobusového nádraží, v místech původního evangelického hřbitova, stojí dvě církevní stavby z 19. století, a to Červený kostel z režného zdiva a empírová funebrální stavba mauzolea rodiny Wettekampovy.²³⁶

Odtud již není daleko ke Kremerově vile, jejímž autorem je akademický architekt Lubomír Šlapeta.²³⁷ Jedná se o ceněnou stavbu organické avantgardní architektury. Vlakovému nádraží dominuje stavba vodárny z počátku 20. století, jenž spojuje progresivní konstrukční řešení (železobeton) s tradičně pojatým zakončením (mansardovou střechou).²³⁸ Na ulici Školní je možné zhlédnout stavbu hasičské sušárny a nedaleko hřbitovní kostel sv. Markéty s ohradní zdí z 19. století, jejíž součástí je neogotická stavba márnice z režného zdiva. Přístupný je rovněž ruský hřbitov s památníkem, vybudovaný jako připomínka osvobozovacích bojů po II. světové válce a pietní místo židovského pohřebiště na rohu ulic Ostravská a Rovniny, který byl za II. světové války zničen a v roce 2008 znovu obnoven.

Stav muzejnictví

Město Hlučín má jako centrum regionu největší podíl na muzejních institucích. V minulosti se zde nacházelo Městské, později Okresní vlastivědné muzeum. V současné době na jeho tradici navazuje Muzeum Hlučínska. Mezi další významné instituce patří Areál československého opevnění v Darkovičkách a Muzeum vojenského opevnění u Jaroše a Františka. Příležitostné výstavy pořádá také Kulturní centrum Hlučín v sále Kulturního domu nebo v Galerii Červený kostel a rovněž výtvarný obor Základní umělecké školy P. J. Vejvanovského v prostorách zámku.

Vedle řady sportovních a zájmových sdružení se v Hlučíně nacházejí také hudební spolky, a to Dechová hudba Hlučíňanka, Hlučínský smíšený sbor nebo pěvecký sbor Sluníčko při Základní škole Hlučín-Rovniny, který natočil již několik CD a další skupiny.

Mezi významné instituce a sdružení, které se podílejí na realizaci hudebních a sportovních akcí, patří Správa Sportovně-rekreačního areálu nacházejícího se v blízkosti hlučínského jezera. Každoročně se zde pořádá hudební festival Štěrkovnu Open Music, na kterém se představují domácí i zahraniční hudební skupiny. Během léta se uskutečňuje také Hlučínské hudební léto, jehož součástí jsou vedle řady koncertů i pivní slavnosti a hlučínský krmáš. Z dalších akcí se

---

²³⁶ Informační centrum Hlučín. *Průvodce městem Hlučín*. Hlučín : Informační centrum, 2012. 1 leták. Složený list.

²³⁷ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučín, 750 let města*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2006. s. 116.

²³⁸ Informační centrum Hlučín. *Průvodce městem Hlučín*. Hlučín : Informační centrum, 2012. 1 leták. Složený list.

u jezera konají oslavy dětského dne, Slezská výstava psů, Prajska rely a Velká cena Hlučína – stíhací závod veteránů, soutěž elegance a veterán burza. Ze sportovních akcí to jsou Streetbasketbal (basketbalový turnaj neregistrovaných hráčů), triatlonový závod, dálkové plavání nebo Open air florbalový turnaj.²³⁹

Kulturní akce pořádá v Hlučíně rovněž Kulturní centrum Hlučín, Městská knihovna (Noc s Andersenem, bezplatná burza knih, cestopisné besedy a besedy o knihách) nebo Dům dětí a mládeže Hlučín.

Z tradičních akcí se ve městě konají Hlučínské slavnosti nebo Festival kultury a hlučínských řemesel, na kterém vystupují folklórní soubory a kapely z Hlučínska a v jeho rámci jsou zároveň představeny regionální výrobky a služby. Z dalších zajímavých akcí se koná Hlučínský majáles a Hlučínské Vánoční zvonky štěstí, nebo Podzimní hlučínsko-vřesinská šlápota (pěší pochod z Hlučína do Vřesiny).²⁴⁰

Z hudebních produkcí jsou v Hlučíně oblíbené koncerty skupin i jednotlivců, které se pořádají u hlučínského jezera, v Kulturním domě nebo v Galerii Červený kostel. Navštěvované jsou festivaly Janáčkova komorního orchestru, dále Svatováclavský hudební festival a v minulosti se zde konal také Flétnový festival In bona fidae.²⁴¹

Z dalších akcí můžeme jmenovat Hlučínský talent (soutěžní přehlídka moderního a scénického tance dětských, mládežnických a dospělých kolektivů), Hlučínskou lilii (taneční postupová soutěž) nebo Omlazovnu (společensko-taneční večer pro starší). Z gastronomických akcí se koná Koláčobraní, Zámecké vinobraní, Burčákobraní a tradicí je rovněž pečení hlučínských koláčů.²⁴²

Z pravidelných akcí se ve městě ještě konají divadelní představení, jarní a vánoční běhy Hlučínem, drezurní závody, Den sociálních služeb v Hlučíně, vyprošťování osob z havarovaných vozidel a hasičská Hlučín Cup, slavnostní rozsvícení vánočního stromu a mnoho dalšího.

---

²³⁹ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-25].

²⁴⁰ Město Hlučín. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Hlučín : Městský úřad, 2014.

²⁴¹ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-25].

²⁴² Tamtéž.

4. 3. 7. 1 Muzeum Hlučínska

Muzeum Hlučínska bylo založeno 1. ledna 2005 jako příspěvková organizace města Hlučína.²⁴³ Navazuje na činnost Městského a poté Okresního vlastivědného muzea Hlučín, které zde existovalo v letech 1948–1962. U vzniku muzea stála řada místních nadšenců a patriotů. Významným nositelem této myšlenky byl pan Udo Wanderburg, který svůj život zasvětil vlastivědě, dějinám svého rodného města Hlučína a rovněž shromažďování cenných předmětů z hlučínského regionu. Otevření muzea se však nedařilo.

Správa a řízení muzea

Ředitelem nově založeného muzea se stal Mgr. Metoděj Chrástecký, který tuto funkci zastává dodnes. Vedle něj zde pracují ještě správkyňe depozitáře, pracovník informačního centra a pracovník stálé expozice. Na částečný úvazek je zde zaměstnána účetní a na dohodu o pracovní činnosti poté úklidová služba a brigádníci.

Muzeum Hlučínska je členem Asociace muzeí a galerií České republiky a je pro veřejnost otevřeno od pondělí do pátku v době od 8:30–12:00 a 13:00–17:00 hodin, o sobotách, nedělích a svátcích od 9:00–11:30 a 14:00–17:00 hodin. V sobotu je otevřeno pouze v době letních prázdnin.²⁴⁴

Společnost přátel Muzea Hlučínska

V roce 2008 se při muzeu začal pravidelně scházet debatní spolek příznivců muzea nazývaný Klub přátel Muzea Hlučínska. Setkávali se v něm místní nadšenci, patrioti či zájemci o zdejší historii, jejichž společným zájmem bylo zachování hmotných i nehmotných dokladů o vývoji hlučínského regionu a vytvoření stálé expozice při muzeu.

V roce 2010 byl tento klub přeměněn na občanské sdružení Společnost přátel Muzea Hlučínska. Předsedou byl zvolen Mgr. Jiří Siostrzonek, Ph.D.²⁴⁵ a jednatelem Mgr. Metoděj Chrástecký, ředitel Muzea Hlučínska. Společnost dnes spravuje pětičlenný výbor, který je volen valnou hromadou na tři roky.

²⁴³ *Muzeum Hlučínska : O muzeu* [online]. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2006 [cit. 2014-04-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.muzeum.hlucin.com/?page=texty&id=2&jazyk=CZ>>.

²⁴⁴ Otevírací doba. In *Muzeum Hlučínska* [online]. Hlučín : Muzeum Hlučínska. [cit. 2014-05-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.muzeum.hlucin.com/?page=texty&id=10&jazyk=CZ>>.

²⁴⁵ Významný sociolog, kulturní pracovník, vysokoškolský pedagog na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě a od roku 1990 ředitel Kulturního domu v Dolním Benešově.

Společnost přátel Muzea Hlučínska je dobrovolné, nezávislé a nepolitické sdružení, jehož cílem je: „*uchovat minulost Hlučínska živou, zachovat a rozvíjet specifickou identitu Hlučínska, jeho tradic a folklóru.*“²⁴⁶ Podílí se na vyhledávání a shromažďování památek a informací týkající se historického a kulturního vývoje hlučínského regionu a na šíření povědomí o tomto regionu. S muzeem spolupracuje na realizaci přednášek, výstav a dalších kulturních akcí pro širokou veřejnost. Pořádá poznávací exkurze v oblasti Hlučínska a jeho okolí, nebo tematické soutěže pro místní školy.

V současné době má společnost 51 řádných členů a 2 členy čestné, kterými jsou prof. PhDr. Rudolf Šrámek, CSc., český jazykovědec, dialektolog, přední představitel onomastiky a profesor na Masarykově univerzitě v Brně a prof. PhDr. Josef Jařab, CSc., dr. h. c., český anglista, literární historik a teoretik, překladatel, bývalý senátor a emeritní rektor Univerzity Palackého v Olomouci.

Od roku 2011 společnost spolupracuje na vydávání Vlastivědného časopisu Hlučínsko, který vychází 2x ročně v rozsahu 36 stran. Na každý rok je vyhlášeno jedno ústřední téma, kterému se věnují obě čísla. Vedle ústředního tématu se zde objevují další články týkající se vlastivědy, historie a přírody Hlučínska.

Muzejní prostory

Muzeum od svého založení sídlí v přízemí severozápadního křídla hlučínského zámku,²⁴⁷ na adrese Zámecká 4 v Hlučíně.²⁴⁸ Zámek prošel v letech 2002–2005 rozsáhlou rekonstrukcí.²⁴⁹ V roce 2006 došlo ještě k dodatečným úpravám interiéru muzea, kdy byla opravena povrchová úprava smrkové podlahy, a osvětlení bylo vyměněno za modernější. O rok později byl výstavní prostor rozšířen o nově zrekonstruovanou část zámku, která kdysi sloužila jako hospodářské zázemí. Začátkem roku 2008 byl zabudován ochranný kamerový systém s napojením na

---

²⁴⁶ Společnost přátel Muzea Hlučínska. *Stanovy občanského sdružení*. Hlučín : Společnost přátel Muzea Hlučínska, 2010. s. 1.

²⁴⁷ Příloha č. 35 – Zámek v Hlučíně (fotografie).

²⁴⁸ Příloha č. 36 – Mapa umístění Muzea Hlučínska v Hlučíně.

²⁴⁹ První zmínka o gotické tvrzi pochází z roku 1439. Za majitele Bernarda ze Zvole došlo roku 1525 k rozsáhlé přestavbě, zámek byl ve 2. polovině 16. století rozšířen a přestavěn do renesančního slohu a v r. 1733 do slohu barokního. Během 19. a 20. století byl při opravách zcela setřen starší slohový charakter stavby. V roce 1844 získali hlučínské panství Rothschildové, na zámku panoval čilý společenský ruch, ale později zájem o zámek opadl a byl pronajímán veřejným institucím. Roku 1938 byl zámek Rothschildům zabaven a připadl pod německou komisařskou správu, která jej prodala v roce 1943. Město o něj díky Benešovým dekretům přišlo a v letech 1945–1960 zde sídlily soudní orgány a okresní oddělení veřejné bezpečnosti. Od roku 1985 sloužil zámek Obchodní a učňovské škole. V roce 1999 odkoupilo zámek město Hlučín, prošel rozsáhlou rekonstrukcí a dnes je sídlem ředitelství Kulturního centra v Hlučíně, Městské knihovny, výtvarného oboru Základní umělecké školy P. J. Vejvanovského Hlučín, Muzea Hlučínska a Informačního centra. Dvě místnosti zámeckého a televizního klubu slouží pro variabilní využití.

centrální dispečinkový pult. Poslední větší úprava interiéru proběhla na konci roku 2013, kterou si vyžádala realizace stálé expozice.

Prostory muzea jsou rozděleny do několika částí.²⁵⁰ Vstupní místnost slouží jako turistické informační centrum hlučínského regionu a zároveň jako pokladna a vstup pro muzejní výstavy (část A půdorysného plánu muzea). Na tuto místnost navazuje výstavní prostor o dvou místnostech, sloužící ke krátkodobým tematickým výstavám (část B). Z místností je možné vstoupit do podlouhlé boční chodby, která byla v minulosti součástí výstavního prostoru, ale při rekonstrukci na konci minulého roku zde byla zřízena kancelář ředitele (část C), badatelna pro návštěvníky (část D) a prostor sloužící zázemí muzea (část E). Z prvního výstavního prostoru se vchází do malé místnosti, která je využívána pro různorodé účely muzea (část F), nejčastěji pro projekci dokumentárních filmů či výtvarné dílny. Místností se prochází do úzké chodby, kde je situováno sociální zařízení (část G) a dále do prostor stálé expozice muzea. Před rekonstrukcí pro stálou expozici zde byl velký prostor zvaný galerie, kde byly uskutečňovány výstavy regionálních umělců a sběratelů a odkud byl ze schodiště vstup do půdního prostoru využívaný jako zázemí muzea, sklad a částečně depozitář. Po úpravě se tento prostor stal místem pro stálou expozici (část H). Přízemí bylo navíc prodlouženo o malou místnost, která s ní sousedila a sloužila jako dílna údržbáře zámku. V těchto prostorách je také oficiální hlavní vstup do expozice přes malé nádvoří.

Muzejní činnost

Muzeum se svou dokumentační činností zaměřuje na město Hlučín a region Hlučínska v jeho historických hranicích. Jeho posláním je shromažďování, ochrana a prezentace sbírkových předmětů, pořádání krátkodobých i dlouhodobých výstav, realizace řady vzdělávacích programů, přednášek, besed, autogramiád, workshopů, kulturních představení nebo vydávání populárně-naučných publikací aj. Vědeckovýzkumná činnost muzea je zaměřena především na zachování a rozvíjení identity Hlučínska, jeho lidovou kulturu, umění, přírodovědu a vlastivědu.²⁵¹

Muzeum dále provozuje turistické centrum, jehož prostřednictvím poskytuje informace o literatuře, umění a dalších kulturních aktivitách v hlučínském regionu. V letech 2005–2006 vydávalo Hlučínské noviny.

---

²⁵⁰ Příloha č. 37 – Půdorysné schéma prostor Muzea Hlučínska.

²⁵¹ *Muzeum Hlučínska : O muzeu* [online]. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2006 [cit. 2014-04-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.muzeum.hlucin.com/?page=texty&id=2&jazyk=CZ>>.

Muzejní sbírky

Muzeum shromažďuje a uchovává sbírky muzejní povahy. Tyto předměty spravuje a eviduje především za účelem jejich prezentace veřejnosti. Sbírkotvorná činnost muzea je zajišťována převážně dary a koupí předmětů především etnografického, řemeslného a historického charakteru. Sbírkové předměty jsou v chronologické evidenci zapsány v přírůstkové knize. Ta obsahuje přes 300 inventárních čísel předmětů regionálního významu.²⁵² Vzhledem k počtu muzeálií se systematická evidence nevede. Z časového hlediska se jedná o sbírkové předměty pouze z období 19. a 20. století. Sbíрку tak zatím tvoří malé nepočetné sbírkové celky, které dokumentují historii a život v regionu pouze částečně. Jedná se převážně o zemědělské stroje, nástroje a nářadí, domácí kuchyňské nářadí, nádobí a náčiní, lidový nábytek, také řemeslné nářadí, lidový oděv, oděvní a bytové doplňky či předměty náboženského charakteru. Sbířka Muzea Hlučínska je vedena v Centrální evidenci sbírek.

Muzeum rovněž eviduje a rozšiřuje knižní a listinný materiál, uložený v příruční muzejní knihovně, který čítá na 550 svazků.²⁵³ Jedná se převážně o regionální literaturu z Hlučínska a okolí, ale také o odborné publikace potřebné pro muzejní činnost. Dokumenty z knihovny jsou přístupné zájemcům v muzejní badatelně.

Sbírkové předměty muzea jsou uloženy ve dvou pronajatých prostorách (tři místnosti v bývalé knihovně nedalekých Kozmicích a v ATS v Hlučíně, bývalé technické stanici rozvodny plynu), které slouží jako depozitáře. V depozitářích nelze z kapacitních důvodů uložit předměty monomateriálově. V jednom z nich jsou proto uloženy velké zemědělské stroje a nářadí a ve druhém poté drobnější domácí nábytek, kuchyňské vybavení, textil a jiné. Muzeum zajišťuje alespoň základní preventivní ochranu předmětů (očistění předmětů, zničení biologického napadení, v oknech jsou instalovány temné závěsy, provádí se průběžný úklid, sleduje se teplota a vlhkost v místnostech apod.). V případě většího konzervátorského zásahu je nutné sbírkové předměty nechat ošetřit ve specializovaných ateliérech Slezského zemského muzea či Ostravského muzea v Ostravě.

Výstavní činnost

Muzeum realizuje krátkodobé a dlouhodobé muzejní výstavy, ve kterých využívá jak vlastní sbírkové předměty, tak předměty zapůjčené z jiných institucí. Převzaté výstavy navíc obohacuje

---

²⁵² Muzeum Hlučínska. *Přírůstková kniha*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2005–2014.

²⁵³ Muzeum Hlučínska. *Evidence knih a listinného materiálu*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2005–2014.

a doplňuje o poznatky a předměty ze svých sbírek, které se týkají Hlučínska a zároveň tématu prezentace.

O atraktivitě nabízených programů svědčí i návštěvnost muzea. V prvním roce své činnosti navštívilo muzeum na 3 322 osob.²⁵⁴ O dva roky později to bylo již 7 810.²⁵⁵ V dalších letech se návštěvnost ustálila v průměru kolem 6 000 návštěvníků za rok. S rozšířenou nabídkou muzea o stálou expozici se rovněž počítá s větším zájmem veřejnosti.

Krátkodobé výstavy

Muzeum během své existence zrealizovalo zhruba na 70 krátkodobých výstav,²⁵⁶ které byly tematicky zaměřeny na návštěvníky různých věkových kategorií. Výstavy byly zapůjčeny z jiných muzeí nebo od soukromých sběratelů, ale několik jich vzniklo také vlastním úsilím. Hned v prvním roce byla realizována putovní výstava „Toulky hlučínskými chodničky“ k 85. výročí připojení Hlučínska k Československu v roce 1920. Tato výstava byla prezentována ve všech hlučínských obcích. V každé z nich pak vznikla originální výstava, doplněná o místní exponáty, textové a obrazové panely a změnilo se i celkové grafické řešení. Díky této výstavě se muzeum dostalo do podvědomí veřejnosti na Hlučínsku a získalo řadu cenných sbírkových předmětů. Mezi autorské výstavy patří dále „Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost“ z roku 2007, která mapovala historii a současnost těchto tří oblastí a poukazovala na jejich společný osud. Ten spočíval v tom, že tyto oblasti před I. světovou válkou nebyly součástí českých zemí, a přesto se později staly součástí Československé republiky. O rok později byla společně se Sborem dobrovolných hasičů v Hlučíně, Hasičským muzeem v Ostravě a soukromými sběrateli vytvořena výstava k 80. výročí založení českého Hasičského sboru v Hlučíně s názvem „Bohu ke cti, bližnímu ku pomoci“. V roce 2010 si Hlučínsko připomnělo 90. výročí připojení k Československu. U této příležitosti vznikla výstava „Hlučínsko... život na hranici“ o historii tohoto regionu.

---

²⁵⁴ Muzeum Hlučínska. *Rozbory hospodaření za rok 2006*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2007. s. 5–6.

²⁵⁵ Muzeum Hlučínska. *Rozbory hospodaření za rok 2007*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 5–7.

²⁵⁶ Příloha č. 38 – Přehled výstav v Muzeu Hlučínska v letech 2005–2014.

Stálá expozice „Kdo jsou lidé na Hlučínsku“

Stálá expozice vznikla za významné podpory občanského sdružení "Společnost přátel Muzea Hlučínska", dlouholeté systematické práce v terénu a badatelského a sběratelského úsilí Muzea Hlučínska.

Od roku 2008 se začala realizovat myšlenka vybudování stálé expozice o hlučínském regionu. Expozice s názvem „Hlučínsko – fenomén moderní Evropy“ měla mapovat tuto oblast jako celek. Byla vypracována architektonická studie adaptace podkroví zámku a další rok projektová dokumentace. Byl vytvořen film o Hlučínsku, který měl podpořit získání dotace z fondů Evropské unie. Finanční prostředky se však získat nepodařilo, a proto se v roce 2010 započalo s hledáním jiných možností. Řešení se nabízelo ve využití stávajících prostor muzea, a to tzv. galerie, půdního prostoru a připojením malého nádvoří zámku. Malý prostor však nedovolil mapovat Hlučínsko jako celek, a proto se expozice zaměřila na dějiny regionu z pohledu osudů jednotlivých hlučínských obyvatel. Tato nová koncepce byla schválena a záhy byly rovněž získány finanční prostředky, a to díky úspěšné žádosti u Města Hlučín a finanční podpory z Evropských fondů prostřednictvím programu ROP Moravskoslezsko (Regionální operační program Moravskoslezsko).

Stálá expozice byla slavnostně otevřena 10. ledna 2014 s názvem „Kdo jsou lidé na Hlučínsku“ a návštěvníkům nabízí ucelený pohled na pohnutou a specifickou minulost, kterou Hlučínsko v průběhu svého vývoje prodělalo. Tvoří ji tři hlavní celky: nádvoří, přízemí a podkroví hlučínského zámku. Exteriérovou expozici na malém nádvoří tvoří šest cihlových stěn představující zásadní dějinné události Hlučínska prostřednictvím letopočtů. Zakřivená linka stěny napovídá o složitých peripetiích historického vývoje zdejší oblasti.²⁵⁷ Druhý výstavní celek je situován do přízemí bývalé hospodářské budovy hlučínského zámku. Obsahovou náplň této expoziční části tvoří celkem šest tematických celků – *Války a armády*, *Hranice území*, *Správa území*, *Rodina*, *Ekonomika a Identita*.²⁵⁸ Celkový emotivní zážitek umocňuje šest informačně bohatých krátkých stylizovaných filmů, autentických dokumentů (povolení pro malý pohraniční styk, vysvědčení a výuční listy, pracovní a vojenské knížky, sčítací archy, státní vyhlášky atd.), fotografií a trojrozměrných předmětů. Závěrečná expoziční část v podkroví nazvaná „Paměť národa“ přibližuje jedinečné a autentické individuální osudy a příběhy místních obyvatel formou video a audiozáznamů. Doplnují ji vybrané osudy učitele, úředníka, mulaře (zedníka), hauzírníka (podomního prodejce), zbytkového statkáře, odsunuté ženy, řeholnice, vojáka a válečného

²⁵⁷ Příloha č. 39 – Exteriérová expozice na malém nádvoří zámku (fotografie).

²⁵⁸ Příloha č. 40 – Přízemní část expozice s obsahovou náplní (fotografie).

zajatce. Vše dokresluje atmosféra „půdy“, kde jsou umístěny některé trojrozměrné předměty a staré dopisy. Prostřednictvím světelného efektu vystupují ze tmy a opět se do ní vracejí. V zrcadlové ploše návštěvník mezi portréty mlhavě vidí i svůj odraz.²⁵⁹

Expozice nabízí množství textových informací, historických i současných fotografií, map, významných trojrozměrných exponátů a moderní audiovizuální techniky. Doplňující informace o Hlučínsku lze dohledat v elektronické encyklopedii Hlučínska, kterou provozuje samo muzeum, a kde si krom textových a obrazových materiálů lze poslechnout na 80 hodin videozáznamů vzpomínek pamětníků z Hlučínska. Z hlediska časové náročnosti je možné nahlédnout do elektronické encyklopedie také v badatelně muzea, která byla vybudována jako součást projektu stálé expozice. Badatelna dále nabízí studium publikací z muzejní knihovny a dalšího listinného materiálu o historii regionu.

Doprovodné programy

Vedle krátkodobých výstav a expozice se muzeum zaměřuje také na širokou nabídku doprovodných programů pro odbornou a laickou veřejnost.²⁶⁰ Muzeum doposud organizovalo dvě odborné historické konference. První byla uspořádána k 750. výročí založení města Hlučína a druhá k 90. výročí připojení Hlučínska k Československu. Muzeum rovněž nabízí řadu cestopisných i odborných přednášek, besed a několikrát již proběhly křty a autogramiády nově vydaných publikací týkající se Hlučínska. Podle povahy výstav se realizují workshopy, výtvarné dílny, komentované prohlídky a pro školní skupiny bývají připraveny i pracovní sešity (např. k výstavám Chléb náš vezdejší... od zrníčka k bochníku, Stopa... vyřeš zločin, Sladký život čokolády aj.). Byla uspořádána také divadelní představení, promítání dokumentárních filmů nebo poznávací exkurze po zajímavých místech na Hlučínsku a ve Slezsku.

Od roku 2010 se muzeum každoročně zapojuje do celostátní akce Festivalu muzejních nocí, v rámci kterého je připravován bohatý kulturní program. V letech 2007–2010 byla vyhlášena celoroční soutěž muzea. Návštěvníci na začátku roku obdrželi soutěžní kalendář s přehledem všech výstav, které měly proběhnout v daném roce v Muzeu Hlučínska. Podmínkou pro zařazení do soutěže bylo navštívení všech výstav a u pokladny při zakoupení vstupenky získání razítka do soutěžního kalendáře. Tři vylosovaní návštěvníci byli na akci Ukončení muzejní sezóny oceněni věcnými cenami. Další dlouhodobou akcí bylo vyhlášení „Soutěže pro školy o nejkrásnější betlém“. Přihlášené školy z Hlučínska soutěžily o nejkrásnější a nejoriginálnější betlémy, které

---

²⁵⁹ Příloha č. 41 – Expoziční část v podkroví zvaná „Paměť národa“ (fotografie).

²⁶⁰ Příloha č. 42 – Přehled doprovodných akcí Muzea Hlučínska v letech 2005–2014.

byly prezentovány na vánoční výstavě. Hlasovat mohli návštěvníci po celou dobu trvání výstavy, tři nejúspěšnější školy obdržely věcné ceny a absolutní vítěz získal putovní medaili. Vzhledem ke změně povahy vánočních výstav navázala tato soutěž na soutěže Společnosti přátel Muzea Hlučínska, ve kterých je na každý rok vyhlášeno jedno ústřední téma. Soutěže jsou realizovány v oblasti výtvarné, fotografické a literární.

4. 3. 7. 2 Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky

Po II. světové válce se postupně začaly kolem jednotlivých bunkrů pevnostního systému sdružovat neformální skupiny lidí, které se o tyto vojensko-technické památky zajímaly. Postupně se z nich vytvářely kluby vojenské historie se zájmem o čs. vojenskou historii. Nejinak tomu bylo i v regionu Hlučínska. V 60. letech vznikl z řad těchto nadšenců návrh na výběr několika pevností ostravského a opavského úseku, u nichž mělo dojít k rekonstrukci do jejich podoby z roku 1938 a následnému vytvoření vojensko-historické expozice.²⁶¹ Na Hlučínsku byla největší pozornost věnována pevnostem severně od Hlučina, které se nacházely v katastrech obcí Markvartovice, Šilheřovice, Darkovice a Hlučín s Darkovičkami. Tyto objekty byly různého typu, stupně odolnosti a s různým vnitřním vybavením. Pro účely zřízení budoucího areálu čs. opevnění bylo v 80. letech vytipováno šest pevností od objektu MO-S 15 „Výhledy“ po objekt MO-S 20 „Orel“.²⁶² K těm se přidaly ještě dvě lehká opevnění vzor 37. Dne 1. ledna 1980 bylo zřízeno Muzeum revolučních bojů a osvobození v Ostravě, při kterém byl ustanoven „Aktiv pro obnovu bývalých čs. opevnění v Darkovičkách“.²⁶³ O rok později byl vypracován první návrh na vybudování „Areálu čs. opevnění v Hlučíně-Darkovičkách“. Měl zahrnovat tři těžké pevnosti a jednu lehkou. Dne 28. června 1984 předal zástupce Krajské vojenské ubytovací a stavební správy v Olomouci pplk. Ing. Robek první tři objekty Muzeu revolučních bojů a osvobození v Ostravě. Čtvrtý objekt pěchotní srub MO-S 18 „Obora“ byl k muzeu připojen až v roce 1991.²⁶⁴ Ústředním objektem budoucího areálu se měl stát pevnostní srub MO-S 19 „Alej“. Výstavba areálu a rekonstrukce jednotlivých bunkrů probíhala v letech 1984–1988. Slavnostní otevření proběhlo dne 28. září 1988.²⁶⁵ Neustálé práce na obnově pevnostních objektů a jejich údržba si vyžádaly vznik stálého pracovního útvaru s technickými

---

²⁶¹ KUCHAR, Petr. *Areál čs. opevnění Hlučín – Darkovičky : historie a současnost*. Náchod : Aleš Horák, 2007. s. 18.

²⁶² Tamtéž, s. 22.

²⁶³ Tamtéž, s. 22.

²⁶⁴ Tamtéž, s. 22.

²⁶⁵ Tamtéž, s. 22–26.

pracovníky. Vedoucími pracovníky se postupně stali Jan Polášek, Vladimír Chrastina, JUDr. Jan Skopal a v roce 1989 nastoupil Ing. Josef Vonášek.²⁶⁶

Správa a řízení muzea

Roku 1992 se Areál čs. opevnění v Hlučíně-Darkovičkách stal součástí Slezského zemského muzea v Opavě. Současným vedoucím je pan Petr Kuchař. Samotný Areál je členem Asociace muzeí a galerií České republiky.

Pro veřejnost je otevřen od dubna do října, vždy ve čtvrtek a pátek v čase 9:00–15:30 hodin a v sobotu, neděli a svátky 11:00–17:00 hodin. V červenci a srpnu je otevírací doba rozšířena na úterý až pátek 9:00–17:00 hodin, v sobotu, neděli a svátky zůstávají objekty zpřístupněny od 11:00–17:00 hodin. Mimo uvedenou dobu si lze prohlídku objednat. Cena vstupného činí podle věku návštěvníků 20 až 40 Kč.²⁶⁷

Muzejní prostory

Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky se nachází za příměstskou částí města Hlučína – v Darkovičkách.²⁶⁸ Jedná se o fortifikační systém bývalé Československé republiky, který vznikl v letech 1935–1938. Areál tvoří dva samostatné pěchotní sruby, jeden řopík a jeden tvrzový pěchotní srub.

MO-S 19 „Alej“ je samostatný pěchotní srub na pravé straně tvrže Orel.²⁶⁹ V současné době se jedná o ústřední objekt celého areálu. Je vybudovaný v III. stupni odolnosti a tloušťka jeho stropu činí 2,5 m.²⁷⁰ Je vybaven dvěma pozorovacími zvony a kopulí a plně vybaven všemi zbraněmi používanými v pevnosti v roce 1938. MO-S 18 „Obora“ je jednostranný samostatný pěchotní srub.²⁷¹ Je vybudovaný v II. stupni odolnosti a tloušťka stropu činí 2 m.²⁷² Mezi lehké

---

²⁶⁶ KUCHAR, Petr. *Areál čs. opevnění Hlučín – Darkovičky : historie a současnost*. Náchod : Aleš Horák, 2007. s. 26.

²⁶⁷ Areál čs. opevnění Hlučín – Darkovičky. In. *Slezské zemské muzeum* [online]. Opava : Slezské zemské muzeum. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.szm.cz/rubrika/166/expozicni-arealy/areal-cs-opevneni-hlucin-darkovicky/otviraci-doba-a-vstupne.html>>.

²⁶⁸ Příloha č. 43 – Mapa umístění Areálu čs. opevnění Hlučín-Darkovičky.

²⁶⁹ Příloha č. 44 – Pěchotní srub MO-S 19 „Alej“ (fotografie).

²⁷⁰ HOŘÁK, Jirí. *Muzea československého opevnění : úsek Moravská Ostrava a Opava*. Mohelnice : nakladatelství a vydavatelství Martin Vaňourek, 2003. s. 23.

²⁷¹ Příloha č. 45 – Pěchotní srub MO-S 18 „Obora“ (fotografie).

²⁷² HOŘÁK, Jirí. *Muzea československého opevnění : úsek Moravská Ostrava a Opava*. Mohelnice : nakladatelství a vydavatelství Martin Vaňourek, 2003. s. 23.

opevnění patří tzv. řopík vzor 37.²⁷³ Řopík je označení pro malé železobetonové pěchotní pevnůstky československého opevnění. Tvrzový pěchotní srub MO-S 20 „Orel“ byl vybudován v nejvyšším, tedy IV. stupni odolnosti.²⁷⁴ Byl osazen dvěma pozorovacími zvony pro lehký kulomet vzor 26 a dělostřeleckým pozorovacím zvonem, jenž sloužil k pozorování a řízení palby. Srub má 26,25 m hlubokou šachtu, která měla být v podzemí napojena na další objekty plánované tvrže U Orla.²⁷⁵ Ustupující německá armáda však schodiště v šachtě odstřelila. V současnosti je šachta vyčištěna od sutě a plánuje se zhotovení schodiště do podzemních prostorů a jejich zpřístupnění.

Muzejní činnost

Muzejní činnost se zabývá údržbou svěřených pěchotních srubů, řopíku a tvrže a jejich rekonstrukcí do podoby, kterou měly v roce 1938 doplněnou o dobové vybavení. Areál se rovněž zabývá zdokumentováním úseku pevnostní fortifikace v této oblasti a celkově obdobím II. světové války. Svou práci prezentuje veřejnosti expozicí v pěchotním srubu MO-S 19 „Alej“.

Muzejní sbírky

Sbírka Areálu začala vznikat původně jako součást Muzea revolučních bojů a osvobození v Ostravě. Po jeho převedení pod Slezské zemské muzeum byla začleněna do podsbírký novodobých dějin. Podsírka obsahuje převážně doklady z činnosti politických stran, spolků a organizací v meziválečném období a po roce 1945, dále materiály odborů, dokumentuje však také období okupace Československa a protifašistický odboj v regionu. Nalézají se zde rovněž písemný a tištěný materiál (potravinové lístky, rukopisy, noviny, průkazy aj.) a sbírkové předměty obrazového charakteru jako plakáty, fotografie, negativy, grafické listy, kresby, malby, mapy, plány, alba, diplomy, pamětní spisy a pohlednice. Jsou zde zařazeny také pozůstalosti regionálních činitelů.²⁷⁶ Akvizice probíhají formou darů, sběru, koupí či pozůstalostí.

---

²⁷³ Příloha č. 46 – Lehké opevnění vzor 37, tzv. řopík (fotografie).

²⁷⁴ Příloha č. 47 – Tvrzový pěchotní srub MO-S 20 „Orel“ (fotografie).

²⁷⁵ HOŘÁK, Jiří. *Muzea československého opevnění : úsek Moravská Ostrava a Opava*. Mohelnice : nakladatelství a vydavatelství Martin Vaňourek, 2003. s. 24.

²⁷⁶ Sbírka Slezského zemského muzea. In *Centrální evidence sbírek* [online]. Praha : Ministerstvo kultury. [cit. 2014-06-15]. Dostupný z WWW: <<http://ces.mkcr.cz/cz/psb.php?idpsb=1090>>.

Výstavní činnost

Areál ve svých objektech nerealizuje krátkodobé výstavy. V rámci expozice se zaměřuje na zdokumentování pevnostního systému v této oblasti.

Stálá expozice

Některé objekty pevnostního systému jsou propojeny naučnou stezkou, u které je možné zhlédnout vojenskou techniku (tanky, vozidla, děla a houfnice) a obranné prvky bunkrů. Hlavní expoziční prostor se nachází v pěchotním srubu MO-S 19 „Alej“, který je jediný přístupný objekt v areálu. V jeho horním patře se nacházejí prostory pro stanoviště velitele objektu, telefonní ústředna, zemní telegraf, výtah, střelecká místnost a nádrž pro vodu. Místnosti jsou vybaveny do podoby, jakou měly v roce 1938. Z vybavení si lze prohlédnout například dvojče těžkých kulometů vzor 37, dále 4 cm kanon vzor 36 s TK vzor 37 nebo lehký kulomet vzor 26. V tomto patře je také prostor pro uložení střeliva. Z horního patra je přístup do kopule pro kulomety, dělostřeleckého pozorovacího zvonu a zvonu pro lehký kulomet.²⁷⁷

V dolním patře je umístěno technické zázemí bunkru a prostory využívané posádkou. Nachází se zde strojovna, sklad pohonných hmot, filtrovna, veškeré kabelové vstupy, revizní šachta, sklad ručních granátů, skladiště náradí, ochranný příkop a radiostanice. Posádka zde měla k dispozici sklad proviantu, jsou zde opět vybaveny ubikace dělostřeleckého důstojníka, ubikace mužstva a ubikace poddůstojníků. V tomto patře se nachází také studna s čerpadlem, nádrž na vodu a umývárny s toaletami.²⁷⁸

Pěchotní srub MO-S 18 „Obora“ slouží jako depozitář a technické zázemí pro MO-S 19 „Alej“ a je veřejnosti nepřístupný. V bunkru se nalézají původní funkční čerpadlo Royal, novodobý agregát, plně funkční ventilace s filtrací, nádrže na vodu, ubikace, muniční sklady a vybavená střelecká místnost. Lehké opevnění vzor 37, tzv. řopík, je rovněž veřejnosti nepřístupný a jeho vnitřní vybavení obsahuje lafety, periskopy, ventilátor a ženijní náradí. Nepřístupný je i tvrzový pěchotní srub MO-S 20 „Orel“, s šachtou hlubokou 26 metrů.²⁷⁹

---

²⁷⁷ Příloha č. 48 – Púdorys pěchotního srubu MO-S 19 „Alej“ v Darkovičkách.

²⁷⁸ KUCHAR, Petr. *Areál čs. opevnění Hlučín – Darkovičky : historie a současnost*. Náchod : Aleš Horák, 2007. s. 12–13.

²⁷⁹ HOŘÁK, Jirí. *Muzea československého opevnění : úsek Moravská Ostrava a Opava*. Mohelnice : nakladatelství a vydavatelství Martin Vaňourek, 2003. s. 24.

Doprovodné programy

V prostorách Areálu se často konají vzpomínkové akce. Pravidelně se zde pořádají ukázky obrany pevností ve spolupráci s jednotkami Armády ČR a s kluby vojenské historie. Prezentována je vojenská technika a realizovány přelety letounů a bitevní ukázky. V září dále probíhají pochody po linii čs. opevnění, při kterých je využívána naučná stezka. Oblíbenými jsou také akce setkání historických vozidel, nebo akce zvaná „Techno trasa“. Jedná se o propojení významných technických atraktivit na území Moravskoslezského kraje, mezi které patří rovněž i Areál čs. opevnění.²⁸⁰ Areál se neúčastní Festivalu muzejních nocí.

4. 3. 7. 3 Muzeum MO-S 21 „Jaroš“ a MO-S 22 „František“

Toto soukromé muzeum bylo založeno v roce 2005.²⁸¹ Klub přátel vojenské historie začal s postupnou rekonstrukcí a zpřístupněním pěchotního srubu MO-S 21 „Jaroš“ a od roku 2013 je také nově otevřen pěchotní srub MO-S 22 „František“. Cílem muzea je vybudovat pevnostní areál určený pro muzejní a vojensko-kulturní činnosti.

Správa a řízení muzea

Oba sruby jsou v soukromém vlastnictví Klubu přátel vojenské historie, jehož nynějším předsedou je Josef Čuraj. Správcem objektu MO-S 21 „Jaroš“ je Radka Plačková a správcem objektu MO-S 22 „František“ je Vilém Onderka.²⁸²

Muzeum není členem Asociace muzeí a galerií České republiky. Je financováno ze soukromých zdrojů klubu, z dobrovolného vstupného a také ze sponzorských darů a příspěvků. Otevírací doba není z personálních důvodů zatím pevně stanovena. Aktuálně je uveřejněna na oficiálních stránkách instituce. Po telefonické domluvě je možné si sjednat individuální termín prohlídky.

---

²⁸⁰ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-01].

²⁸¹ *Opevnění Hlučínska* [online]. [cit. 2014-06-04]. Dostupný z WWW: <<http://mo-s21.mzf.cz/>>.

²⁸² Tamtéž.

Muzejní prostory

Muzeum tvoří dva pěchotní sruby. Nachází se mezi Hlučínem-Darkovičkami a obcí Darkovice.²⁸³ V jejich těsném sousedství se nachází bunkry Areálu čs. opevnění Hlučín-Darkovičky.

MO-S 21 „Jaroš“ je oboustranný dvoupatrový pěchotní srub umístěný na levém křídle nedobudované tvrze „Orel“. Byl postaven v roce 1936 ve III. stupni odolnosti.²⁸⁴ Na obou stranách objektu jsou zachovalé zbytky příkopu.²⁸⁵

MO-S 22 „František“ je rovněž oboustranný dvoupodlažní pěchotní srub.²⁸⁶ Byl vybudován v odolnosti III. stupně roku 1936 s ochrannými příkopy. Netradičním způsobem je řešeno jeho schodiště, které je umístěno ve zvláštní místnosti u týlové stěny, do které vede i vchod objektu. K jeho zvláštnostem patří například umístění toalety v bojovém patře nebo obrácené uzávěry granátových skluzů.²⁸⁷

Muzejní činnost

Činnost muzea se zabývá rekonstrukcí a údržbou obou srubů a jejich vrácení do původní podoby. V případě „Jaroše“ do podoby z roku 1938 a „Františka“ do roku 1945. Klub přátel se rovněž zaměřuje na sbírání informací o obou objektech a získání původního vybavení, nebo alespoň jeho kopií.

Muzejní sbírky

Akviziční činnost muzea je realizována převážně formou darů, vlastním sběrem a koupí. Sbírkou obsahuje například fotografie z období II. světové války, vojenské uniformy, výzbroj a výstroj, vybavení ubikací, postele, kuchyňské náčiní, agregát a další. Předměty nejsou zapsány v přírůstkové knize ani v Centrální evidenci sbírek.

---

²⁸³ Příloha č. 49 – Mapa umístění muzea MO-S 21 „Jaroš“ a MO-S 22 „František“.

²⁸⁴ DURČÁK, Josef. *Opevňování Ostravska v letech 1935 až 1938*. Kravaře : Ave Centrum, 2005. s. 24-27.

²⁸⁵ Příloha č. 50 – Pěchotní srub MO-S 21 „Jaroš“ (fotografie).

²⁸⁶ Příloha č. 51 – Pěchotní srub MO-S 22 „František“ (fotografie).

²⁸⁷ *Opevnění Hlučínska* [online]. [cit. 2014-06-04]. Dostupný z WWW: <<http://mo-s21.mzf.cz/>>.

Stálá expozice

V interiéru MO-S 21 „Jaroš“ byly zrekonstruovány místnosti a prostor vybaven autentickými předměty. Přístupný je například sklad pohonných hmot, strojovna, střelecká místnost, místnost pro velitele, ubikace a ubikace poddůstojníků. Sledována jsou témata československého opevnění, mobilizace a československé armády a její generality.²⁸⁸

V pěchotním srubu MO-S 22 „František“ je umístěna expozice zahrnující témata II. světové války, pěchotních překážek a poválečné armády a civilní obrany. Ve srubu jsou také zrekonstruovány ubikace a kancelář pro dělostřelecké pozorovatele.

Práce na údržbě pěchotních sрубů a na rozšiřování a zkvalitňování expozic jsou však závislé na finančních a personálních zdrojích.

Doprovodné programy

Prohlídka obou sрубů je vedena průvodcem. Každoročně se na začátku září pořádá akce „Opevněná hranice“, v rámci které je možné zhlédnout ukázky vojenské techniky a jsou realizovány odborné výklady o historii a československém pohraničním opevnění.²⁸⁹

4. 3. 7. 4 Galerie Červený kostel

Stavba galerie

Současná galerie v bývalém evangelickém kostele se nachází v těsném sousedství autobusového nádraží v Hlučíně.²⁹⁰ Stavební místo pro kostel a přilehlý hřbitov daroval evangelické církvi krajský ranhojič Werner z Dlouhé Vsi, který byl zároveň kurátorem evangelické církve na Ratibořsku.²⁹¹ Kostel byl postaven v roce 1862. Dřevo na jeho stavbu daroval Willhelm Wettekamp, vrchní účetní Rothschildových statků v Šilheřovicích, jenž si vedle kostela nechal postavit rodinné mauzoleum. Stavbu kostela provedl stavitel Gloger z Chuchelné, kameníkem byl Arnošt z Koblouva a tesařským mistrem Wanjura z Hlučina.

---

²⁸⁸ *Opevnění Hlučína* [online]. [cit. 2014-06-04]. Dostupný z WWW: <<http://mo-s21.mzf.cz/>>.

²⁸⁹ Archiv uplynulých akcí na Hlučíně. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-15].

²⁹⁰ Příloha č. 52 – Mapa umístění Galerie Červený kostel v Hlučíně.

²⁹¹ Galerie Červený kostel. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=27&pod=&obec=8&id=397>>.

Varhany do kostela dodala firma Otto Müller z Vratislavi a kostelní zvon darovala evangelická církev z Dortmundu.²⁹²

Půdorys evangelického kostela v Hlučíně má tvar kříže. Je vystavěn z režného zdiva s jehlancově zakončenou štíhlou věží v křížení střech. Kostel má v interiéru dřevěný strop otevřený do krovu s trámy zdobenými řezbou. V kostele vynikají barevná výplň oken, dřevěná kazatelna a dvojitý mosazný lustr s vytepanými kalichy o průměru 1,15 metrů, původně osazený svíčkami.²⁹³

Na počátku II. světové války byl kostel převeden do majetku města. V roce 1965 byl zrušen přílehlý hřbitov a parkově upraven. V letech 1964–1995 využívala kostel Českobratrská církev evangelická, která z finančních důvodů předala stavbu městu Hlučín.²⁹⁴

Zpřístupnění objektu

V letech 1996–2001 prošel kostel rozsáhlou rekonstrukcí. Objekt byl začleněn do správy Kulturního centra Hlučín a začal být využíván pro pořádání hudebních koncertů, výstav místních umělců, výtvarných prací zájmových skupin, předávání různých ocenění, k přednáškám, besedám a dalším akcím. Vzhledem k zaměření byl později kostel přejmenován na Galerii Červený kostel. Prostor je možné pronajmout a jeho kapacita činí až 100 osob. Galerie je otevřena pouze v době konání společensko – kulturních akcí, zpravidla zdarma nebo za symbolické vstupné. Galerie nevlastní žádné sbírkové předměty a není členem Asociace muzeí a galerií České republiky.

Z mnoha akcí, které se zde konaly, je možné připomenout také výstavy paličkované krajky, květinové výstavy a výstavy lilií, výstavu obrazů Pavla Preisnera nebo výstavu „Hlučínsko a polské gminy očima malířů a fotografů“. V galerii se pořádají koncerty komorních orchestrů, např. „Vánoční housle Lady Federové“, koncerty Jaroslava Hutky apod. Vedle přednášek a besed na různá témata se pravidelnou akcí stal „Pohodový podvečer s Janou Schlossarkovou“. Tato místní regionální spisovatelka zde představuje svou tvorbu v hlučínském nářečí, oblíbenou mezi laickou veřejností. Kulturní večer je doplněn o hudební doprovod a další hosty. Rovněž

---

²⁹² Galerie Červený kostel. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=27&pod=&obec=8&id=397>>.

²⁹³ Příloha č. 53 – Galerie Červený kostel v Hlučíně (fotografie).

²⁹⁴ Galerie Červený kostel. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=27&pod=&obec=8&id=397>>.

jsou zde realizována divadelní představení, například „Živý betlém“ souboru Raubíři z Ludgerovic, nebo prostor slouží k předávání různých ocenění.²⁹⁵

4. 3. 8 Hněvošice

Historický vývoj

Poprvé je ves Hněvošice zmiňována roku 1288, kdy patřila bratrům Trutvínovi a Vítkovi z Hněvošic.²⁹⁶ V té době zde byl malý dvůr a později v roce 1501 je zmiňována také tvrz. Majitelé se zde často střídali – ves byla v držení Zbyňka Hřivnáče, Matyáše Bystřického ze Studnic, Jana Kravařského a Mikuláše Tvorčkovského z Kravař a Dvořiska.²⁹⁷ Posledně jmenovaný zatěžoval poddané těžkými robotními povinnostmi. V 18. století si tehdejší majitelé Šarovcové ze Šarova vybudovali menší barokní zámek (postupem doby splynul s hospodářským dvorem).²⁹⁸

Současnost obce a její pamětihodnosti

Nejpozoruhodnější stavbu v obci tvoří dřevěný roubený kostel sv. Petra a Pavla z roku 1730, u kterého se nachází také místní hřbitov.²⁹⁹ V polovině 19. století byl ke kostelu přistavěn sanktusník. Další sakrální stavbou je nový kostel Krista – Dobrého Pastýře z roku 1996.³⁰⁰ V obci se nachází ještě řada kapliček a památníky obětem obou světových válek. Mezi přírodní zajímavosti patří rezervace Hněvošický háj s prvky karpatské květeny a dále také Almin vrch, který patří k nejvyšším vrcholům Hlučínské pahorkatiny (315 m. n. m.).³⁰¹

---

²⁹⁵ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-01].

²⁹⁶ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 87.

²⁹⁷ Tamtéž, s. 87.

²⁹⁸ Tamtéž, s. 87.

²⁹⁹ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 161.

³⁰⁰ Příloha č. 54 – Obec Hněvošice (fotografie).

³⁰¹ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 161.

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nenachází žádná muzejní instituce ani kulturní spolky. Z pravidelných akcí se koná každoroční Hněvošický odpust, dále dny dětí a plesy. Další akce jsou pořádány velmi zřídka. Jde například o sportovní turnaje, pro děti pak lampionové putování s broučky, drakiády nebo slavnostní rozsvícení vánočního stromu. V obci se uskutečnily „Velikonoční dílny s výstavkou“, kde byla prezentována některá tradiční řemesla a ukázky výroby velikonočních dekorací.³⁰²

4. 3. 9 Hošťálkovice

Historický vývoj

První písemná zmínka o Hošťálkovicích pochází z roku 1377, kdy došlo k dělení Opavska mezi syny Mikuláše II.³⁰³ V husitské době náležela ves rytířskému rodu Zajíčkům z Hošťálkovic, kteří však byli v lenní závislosti na opavských knížatech. Zajíčkové si u panského dvora vybudovali sídelní tvrz. Dalšími majiteli byli například Děhylovští z Děhylova nebo Mikuláš Loutka z Olbramic.³⁰⁴ V roce 1536 získal ves Bernard ze Zvole a původně samostatný rytířský statek se stal součástí hlučinského panství.³⁰⁵ S vrchností však hošťálkovičtí vedli časté spory o pozemky u třebovického stavu, hlavně o vodu, skálu nebo chmelnici.³⁰⁶ Další majitel panství Emanuel svobodný pán Spens-Boden vytvořil opět samostatný statek Hošťálkovice, který od něj odkoupil Florián Josef Langer.³⁰⁷ Z dalších majitelů to byl Anton Josef Römisch, ostravský obchodník, kdo v roce 1842 postavil na místě původní tvrze empírový zámek (později při ztrátě své sídelní funkčnosti splynul s komplexem hospodářských budov a zanikl). V roce 1847 koupil Hošťálkovice Salomon Mayer Rothschild, který ves vlastnil až do roku 1919, kdy došlo k jejímu vyvlastnění státem.³⁰⁸ Od roku 1976 jsou Hošťálkovice městským obvodem Statutárního města Ostravy.

---

³⁰² Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-28].

³⁰³ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 91.

³⁰⁴ Tamtéž, s. 91.

³⁰⁵ Tamtéž, s. 91.

³⁰⁶ Tamtéž, s. 91.

³⁰⁷ Tamtéž, s. 91.

³⁰⁸ Tamtéž, s. 91.

Současnost městského obvodu a jeho pamětihodnosti

V současnosti se v Hošťálkovicích nalézá kostel Všech Svatých z roku 1793, který byl na počátku 20. století značně rozšířen.³⁰⁹ K vidění je zde také pomník padlým ve světových válkách.³¹⁰

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V Hošťálkovicích se nenachází žádná muzejní instituce ani kulturní spolky. Společenské akce pořádají často místní sportovní kluby. Řadu aktivit pořádá také místní knihovna, ať už se jedná o výrobu velikonočních dekorací, záložek, povídaní o knihách či přednášky. Zajímavá byla akce s názvem „Jak to kdysik u nás bylo“. Byly v ní představeny různé ukázky a povídaní o vánočních zvycích a tradicích dřívějších generací. Vedle toho pořádají Hošťálkovice řadu sportovních turnajů a utkání (např. Hošťálkovická tretra), bohatá je také plesová sezóna ukončená pochováním basy. Pořádají se předvelikonoční výstavy, slet čarodějnic, stavění a kácení májky, Noc kostelů, vepřové hody, adventní jarmarky, mikulášské nadílky a oslavy Vánoc.³¹¹

4. 3. 10 Chlebičov

Historický vývoj

První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1250, kdy byla majetkem cisterciáckého řádu Velehradského kláštera.³¹² V husitské době patřil tento majetek opavským Přemyslovcům a jako léno jej vlastnili například Hartl Tunkl ze Štítiny, Bedr z Bítova, Šimek Maláč, Michal Šlevic z Kravař, Jan Fulštejn ze Slavkova.³¹³ Roku 1531 byl majetek prodán konventu sv. Kláry v Opavě.³¹⁴ Ten byl roku 1783 zrušen a Chlebičov prodala pruská královská komora Janu Adamovi svobodnému pánu Grutschreiberovi, majiteli Hlučina. Ten ves nakonec rozprodal

---

³⁰⁹ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 177.

³¹⁰ Příloha č. 55 – Hošťálkovice, městský obvod Statutárního města Ostravy (fotografie).

³¹¹ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-03].

³¹² Kolektiv autorů. *750 let Chlebičova*. I. vyd. Chlebičov : Obec Chlebičov, Kravaře : Kulturní středisko zámek Kravaře, 2000. s. 6–7.

³¹³ Tamtéž, s. 7.

³¹⁴ Tamtéž, s. 7.

chlebičovským osadníkům.³¹⁵ V letech 1979–1990 byl Chlebičov sloučen s Velkými Hořticemi, dnes je opět samostatnou obcí.³¹⁶

Současnost obce a její pamětihodnosti

Obec má v současné době kolem 1 000 obyvatel.³¹⁷ Mezi zajímavou stavbu patří kaple Panny Marie Růžencové, která pochází z roku 1895, a v roce 1997 prošla rozsáhlou rekonstrukcí.³¹⁸

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nenachází žádná muzejní instituce. Společenské akce se konají převážně v Kulturním domě. Jde například o koncerty, oslavy dne matek, setkání seniorů, z gastronomických akcí pak vinobraní.³¹⁹ Pravidelně se pořádají chovatelské a zahrádkářské výstavy, myslivecké dny, sportovní turnaje nebo motoristické srazy.³²⁰

V obci se nenalézají kulturní spolky, které by se podíleli na realizaci kulturních akcí a na uchování lidové kultury. Od roku 1923 do 60. let 20. století působil v Chlebičově ochotnický divadelní spolek nazývaný „Petr Bezruč“.³²¹

4. 3. 11 Chuchelná

Historický vývoj

První písemná zmínka o Chuchelné pochází z roku 1349 v souvislosti s povinností odvádět obilní dávku Opavě za údržbu mostů a silnic.³²² Chuchelná patřila například Břízkům z Chuchelné nebo Šamařovským z Rohova. Nejvýznamnějším rodem však byli Lichnovští

---

³¹⁵ Kolektiv autorů. *750 let Chlebičova*. I. vyd. Chlebičov : Obec Chlebičov, Kravaře : Kulturní středisko zámek Kravaře, 2000. s. 8.

³¹⁶ Tamtéž, s. 36–37.

³¹⁷ Příloha č. 56 – Obec Chlebičov (fotografie).

³¹⁸ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 161.

³¹⁹ Obec Chlebičov. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Chlebičov : Obecní úřad Hať, 2014.

³²⁰ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-28].

³²¹ Kolektiv autorů. *750 let Chlebičova*. I. vyd. Chlebičov : Obec Chlebičov, Kravaře : Kulturní středisko zámek Kravaře, 2000. s. 55–64.

³²² ŠTĚPÁN, Václav. *Dějiny obce Chuchelné 1349–2009*. Chuchelná : Obec Chuchelná, 2009. s. 11.

z Werdenbergu a Voštic, kteří ves vlastnili od roku 1608.³²³ Ti zde vybudovali rozsáhlé panství, které v roce 1788 sjednotili do tzv. fideikomisu Chuchelná.³²⁴ V 18. století byli Lichnovští povýšeni do stavu svobodných pánů, poté říšských hrabat a vypracovali se až ke knížecímu titulu. Patřili tedy mezi nejvyšší pruskou a rakouskou aristokracii a pracovali v prestižních státních funkcích. Chuchelná se stala správním centrem panství tohoto rodu, který se věnoval také hospodářství, modernímu průmyslu a podnikání. V roce 1945 byl však Lichnovským na základě Benešových dekretů zkonfiskován veškerý majetek. Od roku 1976 byly k Chuchelné na přechodnou dobu připojeny obce Bělá a Strahovice, dnes opět samostatné obce.³²⁵

Současnost obce a její pamětihodnosti

V obci se nachází letní sídlo rodu Lichnovských ze 17. století. V polovině 19. století bylo doplněno o Dům kavalírů pro ubytování hostů.³²⁶ Zámek s přílehlým parkem je v současné době veřejnosti nepřístupný a je využíván jako detašované pracoviště Rehabilitačního ústavu v Hrabyni. V blízkosti je umístěn kostel Povýšení sv. Kříže, slavnostně vysvěcený v roce 1996.³²⁷ Vedle něj se nachází upravené prostranství s rybníkem a hrobkou knížat Lichnovských. Mezi zajímavosti obce patří rovněž kaple sv. Anny a dvě historické sýpky neboli „špýchary“.³²⁸ Blízký Chuchelenský les je protkán cyklistickými a turistickými trasami a naučnou stezkou dlouhou 6 kilometrů, která zájemce seznamuje s flórou a faunou této přírodní lokality.³²⁹

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V Chuchelné se nenachází žádné oficiální muzeum či galerie. Pokud jsou v obci konány menší krátkodobé výstavy, jsou uskutečňovány v sále Kulturního domu. Z tradičních akcí se zde udržuje pálení čarodějnic, stavění a kácení máje, plesy ukončené pochováním basy, uliční slavnosti neboli „*Strassenfesty*“ a koncerty místního chrámového sboru.³³⁰ Z gastronomických

³²³ ŠTĚPÁN, Václav. *Dějiny obce Chuchelné 1349–2009*. Chuchelná : Obec Chuchelná, 2009. s. 30.

³²⁴ JUNG, Jiří. *Julius Bühler, architekt knížete Karla Maxe Lichnowského*. Ostrava : Filozofická fakulta Ostravské univerzity, 2011. s. 26.

³²⁵ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 99.

³²⁶ Sdružení obcí Hlučínska. *Vítejte na Hlučínsku : Vítejte v gminách*. 2012. 1 leták, 18 listů.

³²⁷ Výstavba nového chrámu. In *Obec Chuchelná* [online]. Chuchelná : Obec Chuchelná. [cit. 2014-05-13]. Dostupný z WWW: < <http://www.chuchelna.com/informace-o-obci/blizke-okoli/kulturni-pamatky-obce/>>.

³²⁸ Příloha č. 57 – Obec Chuchelná (fotografie).

³²⁹ Sdružení obcí Hlučínska. *Vítejte na Hlučínsku : Vítejte v gminách*. 2012. 1 leták, 18 listů.

³³⁰ Obec Chuchelná. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Chuchelná : Obecní úřad Hať, 2014.

akcí vynikají zvěřinové hody a vinobraní. Zajímavou akcí byly „Velikonoční tradice na prajzské“ uskutečněné v roce 2012 v místním kostele. Na programu bylo povídání o českých a polských tradicích, ukázky výroby pomlázek, zdobení perníků apod.³³¹ Přístupné veřejnosti je Mauzoleum rodiny Lichnovských s kaplí sv. Kříže, kde je rovněž částečně prezentována historie obce.

4. 3. 11. 1 Mauzoleum a kaple sv. Kříže rodu Lichnovských

Stavba mauzolea

Se záměrem vybudovat rodinné mauzoleum přišel Karel Maria kníže Lichnovský. Stavbu však zahájil až v letech 1902–1903 jeho syn Karel Max.³³² Pro umístění bylo vybráno prostranství v blízkosti zámku, a to v místech, kde se tehdy nacházela dětská zahrada. Okolí mauzolea bylo doplněno malým parkem, vodní nádraží a obehnáno cihelnou zdí.³³³ Mauzoleum je dílem neznámého autora. Jedná se o romantizující osmibokou stavbu z neomítnutého režného zdiva, tzv. slezské gotiky. Stavba je završena členitou střechou, zvýrazněnou pískovcovým portálem s rodovým erbem. Vnitřní prostor je rozdělen do dvou pater. Dolní část je určena k uložení sarkofágů s pozůstatky zemřelých členů rodu, horní část je navržena jako kaple sv. Kříže.

V mauzoleu byly v letech 1903–1928 uloženy ostatky tří členů rodiny – Karla Marii, Marie a Karla Maxe.³³⁴ Až do roku 1945 zůstalo mauzoleum uzavřené. V závěru II. světové války byla hrobka vyrabována a jednotlivé sarkofágy poškozeny. Vybombardován byl rovněž místní kostel. Mauzoleum se proto na dalších 50 let stalo náhradním bohoslužebným prostorem. Z hygienických důvodů byly sarkofágy zazděny do jednoho z přízemních výklenků.³³⁵ V roce 1963 byla kaple s mauzoleem zapsána do seznamu kulturních památek.³³⁶ Po vybudování nového kostela Povýšení sv. Kříže v roce 1996 byla kaple s hrobkou opět uzavřena.

---

³³¹ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-15].

³³² Obec Chuchelná. *Mauzoleum a kaple sv. Kříže rodu Lichnovských v Chuchelné*. Chuchelná : Obec Chuchelná, 2012. Propagační materiál, leták.

³³³ Příloha č. 58 – Mapa umístění mauzolea a kaple sv. Kříže v Chuchelné.

³³⁴ Obec Chuchelná. *Mauzoleum a kaple sv. Kříže rodu Lichnovských v Chuchelné*. Chuchelná : Obec Chuchelná, 2012. Propagační materiál, leták.

³³⁵ Tamtéž.

³³⁶ Archiv Národního památkového ústavu, číslo rejstříku 44945/8-1385.

Zpřístupnění objektu

V roce 2008 byla z podnětu zdejšího obecního úřadu zahájena obnova mauzolea. Došlo k celkové renovaci kaple i okolního prostoru stavby, který měl zdůraznit původní pietní charakter místa.³³⁷ Bylo rovněž přistoupeno k celkovému restaurování všech tří sarkofágů. Projekt renovace podpořil Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě.

V mauzoleu se v současnosti nacházejí ostatky Karla Marii 5. knížete Lichnovského,³³⁸ který je pochován v secesním sarkofágu s valbovou střechou tresorového typu. Na žebrové ocelové konstrukci pokryté měděným plechem se nacházejí celoplošné reliéfy vytepané na dřevěném jádru. Dále je zde pochována Marie, kněžna Lichnovská, rozená princezna von Croy-Düllmen.³³⁹ Její ostatky jsou vloženy do měděné rakve a ukryty v dubovém sarkofágu se zdvojenou kýlovou střechou a mosaznými úchyty po stranách. Posledním členem rodiny pochovaným v mauzoleu byl Karel Max 6. kníže Lichnovský.³⁴⁰ Je uložen v sarkofágu s mramorovým náhrobkem, jenž byl ozdoben heraldickými a alegorickými emblémy a doplněný realistickým zpodobněním hlavy zemřelého v plné plastice, kterou provedl regionální sochař Josef Obeth, absolvent vídeňské Akademie výtvarných umění.³⁴¹

Mauzoleum a kaple sv. Kříže je v současné době otevřeno pro veřejnost každou neděli od 14:00 do 15:00 hodin, a to v době od 1. dubna do 30. října. Nachází se na ulici Mírová čp. 20. Návštěvníci si mohou detailně prohlédnout jednotlivé sarkofágy i textové a obrazové informace o rodu Lichnovských, historii obce Chuchelné a zprávu o restaurování jednotlivých sarkofágů. Součástí mauzolea je také prohlídka interiéru kaple v prvním patře.³⁴²

---

³³⁷ Obec Chuchelná. *Mauzoleum a kaple sv. Kříže rodu Lichnovských v Chuchelné*. Chuchelná : Obec Chuchelná, 2012. Propagační materiál, leták.

³³⁸ Žil v letech 1819 až 1901. Byl generálem pruské jízdy, dědičný člen pruské panské sněmovny a oddaný a loajální stoupenec zájmů císařského Německa. Řídil rozsáhlé rodové majetky na pruské a rakouské straně Slezska. Zrationalizoval hospodářské dvory a podnikal i v průmyslu. V roce 1895 přivedl do Chuchelné železniční trať trasy Opava – Ratiboř. Byl rytířem řádu Černého orla a velkokomtur Královského hohenzollernského domácího řádu.

³³⁹ Pocházela z původního nizozemského vévodského rodu. Byla talentovanou básnířkou. Žila v letech 1837 až 1915.

³⁴⁰ Žil v letech 1860 až 1928. Byl poslanec zemského sněmu slezského za obvod Ratiboř a významný politik. Od roku 1887 působil jako diplomat ve více evropských a asijských zemích. V letech 1912–1914 byl německým velvyslancem ve Velké Británii. Patřil k významným průmyslníkům. S pomocí schopného hospodářského ředitele Püschela vybudoval v Chuchelné ukázkově vedenou továrnu na zpracování lnu, která v té době patřila k největším a nejefektivnějším v Německu. Roku 1904 se oženil s Mechtildou, roz. Arco-Zinneberg, významnou mecenáškou a sběratelkou výtvarného umění, uznávanou spisovatelkou a dramatičkou.

³⁴¹ Obec Chuchelná. *Mauzoleum a kaple sv. Kříže rodu Lichnovských v Chuchelné*. Chuchelná : Obec Chuchelná, 2012. Propagační materiál, leták.

³⁴² Příloha č. 59 – Mauzoleum a kaple sv. Kříže rodu Lichnovských v Chuchelné (fotografie).

4. 3. 12 Kobeřice

Historický vývoj

První písemná zmínka o Kobeřicích pochází z roku 1236, kdy ves patřila k majetku hrobnické komendy johanistického řádu.³⁴³ Později ves náležela zemanskému rodu z Kokor, který zde vybudoval tvrz. Kobeřice poté připadli pánům z Tvorkova a roku 1496 je koupili Donátové z Velké Polomi.³⁴⁴ Od roku 1553 náleží Kobeřice pánům z Drahotuš, kteří ji připojili k dolnobenešovskému panství.³⁴⁵ Z dalších majitelů můžeme zmínit rod Šípů z Bránice, Mošovské z Moravštína nebo Brixie z Monclu.³⁴⁶ V roce 1681 koupil Kobeřice Karel Max kníže Lichnovský a připojil je ke svému panství Chuchelná. Jeho následovníci věnovali na konci 19. století místním obyvatelům nově vystavěnou nemocnici. Kongregace Dcer božské lásky v ní zřídila klášter pro ošetřování nemocných.³⁴⁷ Od roku 1920 patřily ke Kobeřicím také dva hospodářské dvory – Prostřední a Padělky. V roce 1962 zde byl otevřen povrchový sádrovcový důl, který je dodnes plně funkční.³⁴⁸

Současnost obce a její pamětihodnosti

Ke stavebně nejzajímavějším objektům patří kostel Nanebevzetí Panny Marie, postavený v letech 1895–1896 v novogotickém slohu, který jako stavební materiál využívá režnou pálenou cihlu.³⁴⁹ Vedle kostela se v obci nachází velká koncentrace drobných sakrálních staveb – kaple Blahoslavené Panny Marie Lurdské, kaple Božského srdce Páně, kaple Krista Krále, Nejsvětější trojice a mnoho dalších.³⁵⁰ Z technických památek jsou zajímavé stavby staré hasičské zbrojnice s dřevěnou věží sušárny z roku 1914 nebo bývalý Čujkův mlýn z roku 1913, pracující na vodní a později elektrický pohon. V Kobeřicích se nalézá také soubor 13 roubených špýcharů

---

³⁴³ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 103.

³⁴⁴ Tamtéž, s. 103.

³⁴⁵ Tamtéž, s. 103.

³⁴⁶ Tamtéž, s. 103.

³⁴⁷ Tamtéž, s. 103.

³⁴⁸ Tamtéž, s. 103.

³⁴⁹ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 163.

³⁵⁰ Kaple ve farnosti. In *Kobeřická farnost* [online]. Kobeřice. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://koberice.farnost.cz/showpage.php?name=kaple>>.

z 18. a 19. století. Jsou vzácným dokladem místní lidové architektury.³⁵¹ Vedle kulturních památek obec disponuje také zázemím pro sportovní vyžití v podobě víceúčelového sportovního areálu.³⁵²

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se v minulosti ani dnes nenachází žádná muzejní instituce. Vedle sportovních klubů se na kulturním životě podílí velký podíl hudebních spolků. Jmenovat můžeme dechovou kapelu Kobeřanku, rockové kapely Cluncer, Heroes, Aceton, Bladdyah, Ryvajvl nebo metalovou kapelu Firezone. Při místním kostele funguje schola. Hudební dovednosti zde rozvíjí elokovaná třída Základní umělecké školy P. J. Vejvanovského Hlučín.³⁵³

Z dalších akcí je významný Kobeřický odpust, slavnosti Dny obce a hudební festival Rockfest, Koberfest nebo Koberjam, kde se představují většinou místní kapely. Dále se koná Masopustní rej, velikonoční jarmarky a výtvarné dílny, pálení čarodějnic, stavění a kácení májky, oslavy dne matek, uliční slavnosti neboli „*Strassenfesty*“, krmáš, Mikuláš, zpívání u vánočního stromu, adventní koncerty nebo plesy, přednášky a besedy.³⁵⁴

Ve sportu vyniká „Kobeřická 20“, sportovní turnaje a slavnosti, jezdecké odpoledne a vozatajské závody, půlmaratony a další. Nechybí ani akce pro děti nebo zvěřinové a myslivecké hody. O Vánocích se uskutečňují výstavy betlémů, během celého roku výstavy místních zahrádkářů a chovatelů.

Zajímavá byla výstava „Z dob našich babiček“, která se uskutečnila v Obřadní síni Obecního úřadu v roce 2012. Představoval směsici předmětů z domácnosti z období 20. století.³⁵⁵

---

³⁵¹ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. s. 163.

³⁵² Příloha č. 60 – Obec Kobeřice (fotografie).

³⁵³ Seznam místních kapel. In *Kobeřice* [online]. Kobeřice, 2009. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.koberice.cz/clanky/55/>>.

³⁵⁴ Obec Kobeřice. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Kobeřice : Obecní úřad Hať, 2014.

³⁵⁵ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-02].

4. 3. 13 Kozmice

Historický vývoj

První písemná zmínka o Kozmicích pochází z roku 1349, kdy ves musela odvádět městu Opavě dávky za údržbu mostů a cest.³⁵⁶ Při dělení Opavska v roce 1377 mezi syny Mikuláše II. náležely Kozmice k dolnobenešovskému panství, které vlastnili páni z Drahotuš.³⁵⁷ V následujícím století došlo k rozdělení vsi na horní a dolní část. Horní získali Falklové z Cochtendorfu. Dolní Kozmice zůstaly nadále v majetku dolnobenešovskému panství. Mezi oběma částmi vládl neustálý územní spor a opět se spojili pod dolnobenešovské panství až v 17. století.³⁵⁸ V 18. století docházelo k častému střídání majitelů, z těch významnějších to byli například páni z Henneberku, v letech 1831–1839 Eduard Maria Lichnovský nebo od roku 1856 Anselm Šalamoun, svobodný pán Rothschild.³⁵⁹ V roce 1973 byly Kozmice sloučeny s městem Hlučínem a samostatnou obcí se opět staly až v roce 1993.³⁶⁰

Současnost obce a její pamětihodnosti

V obci Kozmice se nachází několik zajímavých staveb.³⁶¹ Farní kostel sv. Floriána v centru obce byl postaven na místě původní kaple z počátku 19. století. Byl přestavěn v letech 1934–1936 a v roce 2002 byla dostavěna kostelní věž.³⁶² Z konce 19. století pochází památkově chráněná stodola s ohradní zdí z režného zdiva.³⁶³ Za zmínku stojí také původní vodní mlýn rodiny Kolečků, který byl postaven v roce 1845. Dnes je v něm malá vodní elektrárna a slouží jako výroba krmných směsí.³⁶⁴ Z dalších drobných staveb jsou to Boží muka nebo pomník obětem světových válek.

---

³⁵⁶ ŠEFČÍK, Erich a kol. *650 let Kozmic u Hlučina : Příroda, dějiny, památky*. Kozmice : Obecní úřad, 1999. s. 16–17.

³⁵⁷ Tamtéž, s. 17.

³⁵⁸ Tamtéž, s. 18.

³⁵⁹ Tamtéž, s. 18–20.

³⁶⁰ Tamtéž, s. 34.

³⁶¹ Příloha č. 61 – Obec Kozmice (fotografie).

³⁶² ŠEFČÍK, Erich a kol. *650 let Kozmic u Hlučina : Příroda, dějiny, památky*. Kozmice : Obecní úřad, 1999. s. 51.

³⁶³ Kulturní památkou je od 3. 5. 1958. Číslo rejstříku ÚSKP: 31050/8-1420.

³⁶⁴ Kolečkův mlýn. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=13&id=485>>.

V centru obce se nalézá víceúčelové hřiště, které nabízí řadu sportovních aktivit, stejně jako nedaleké fotbalové hřiště. V blízkosti lesa pramení „léčivý“ pramen Juliánka, který byl v roce 2008 upraven a stal se vyhledávaným turistickým cílem.

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V minulosti se v obci nenacházelo žádné muzejní zařízení. Dnes se zde nalézá Galerie nábytku firmy Formdesign.

Vedle fungující cimbálové kapely se zde nenalézají kulturní spolky. Příležitostné výstavy a jiné akce jsou uskutečňovány nejčastěji v sále Obecní restaurace U Krokodýla. Pravidelné jsou slavnosti Dny obce, tradiční vánoční prodejní trhy, výstavy ovoce a zeleniny, country koncerty, karnevaly, plesy, sportovní turnaje, divadelní představení, stavění a kácení májky či adventní koncerty.³⁶⁵ Uskutečnila se zde také výstava betlémů a Noc kostelů.³⁶⁶

Galerie nábytku firmy Formdesign

Galerie se nachází v Kozmicích na ulici Poručíka Hoši 512/2A. Nejedná se o muzeum umění v pravém slova smyslu, nýbrž o podnikový výstavní a předváděcí prostor firmy Form.³⁶⁷ Firma se zabývá od 90. let 20. století vývojem a výrobou českého nábytku a nábytkových doplňků vyšší třídy. Ve výstavním prostoru tzv. showroomu prezentuje kolekci designového nábytku spolu s tematicky zaměřenými výstavami výtvarného umění. Proběhly zde již čtyři výstavy s tematikou „Automobilová a motocyklová veteráni očima umělců“. Letos byla také k vidění výstava „Malující architekti“. Vernisáže jsou příležitostí k setkání odborné i laické veřejnosti a bývají doprovázeny hudební produkcí různých žánrů.³⁶⁸

---

³⁶⁵ Obec Kozmice. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Kozmice : Obecní úřad Hať, 2014.

³⁶⁶ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-30].

³⁶⁷ Příloha č. 62 – Podnikový výstavní prostor firmy Form v Kozmicích (fotografie).

³⁶⁸ Firma Formdesign. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Kozmice : Firma Formdesign, 2014.

4. 3. 14 Kravaře ve Slezsku

Historický vývoj

Kravaře jsou poprvé připomínány již v roce 1224.³⁶⁹ V té době se z královského majetku dostaly do vlastnictví rodu Benešoviců, kteří používali šlechtický přídomek „páni z Kravař“. Jeho příslušníci zastávali významné funkce ve službách českých králů a vlastnili rozsáhlá panství. V roce 1377 si v Kravařích vystavěli tvrz. Poslední majitel z tohoto rodu, Petr Strážnický z Kravař, byl nucen pro své prohusitské smýšlení v roce 1420 Kravaře odprodat.³⁷⁰ Novými majiteli se stali Šlevičtí z Velkých Heraltic a po nich Tvorkovští z Tvorkova.³⁷¹ V roce 1550 je zde zmiňována tvrz s dvorem, pivovarem a sladovnou, ovčírským dvorem s chmelnicí a mlýnem.³⁷² Roku 1643 je zde připomínána evangelická škola, která byla v roce 1672 přeměněna na katolickou.³⁷³ Z významnějších majitelů získal panství alchymista Michal Sendivoj ze Skorska, jehož dcera Veronika se provdala za Jakuba rytíře Eichendorffa. Právě rod Eichendorffů se významně zapsal do historie Kravař. V letech 1721–1728 nechal původní zámek přestavět v duchu vrcholného baroka.³⁷⁴ Kravařské sídlo vlastnil až do roku 1782, kdy jej musel pro značné dluhy odprodat.³⁷⁵

V roce 1960, po sloučení s obcemi Dvořísko a Kouty, byly Kravaře povýšeny na město.³⁷⁶ Od roku 2003 vykonává město s rozšířenou působností správu devíti obcí – Bolatic, Chuchelné, Koberic, Kravař, Rohova, Strahovic, Sudic, Štěpánkovic a Třebomi.³⁷⁷

Současnost města a jeho pamětihodnosti

Město je bohaté na kulturní pamětihodnosti.³⁷⁸ Mezi nimi vyniká vrcholně barokní budova zámku, která byla vystavěna v letech 1721–1728 a po požáru zámku v roce 1937 prošla

---

³⁶⁹ STOKLASA, Herbert. *Kravařští ve věru staletí I*. Kravaře : Město Kravaře, 2009. s. 12.

³⁷⁰ Tamtéž, s. 22.

³⁷¹ Tamtéž, s. 26–33.

³⁷² BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 119.

³⁷³ Tamtéž, s. 119.

³⁷⁴ STOKLASA, Herbert. *Kravařští ve věru staletí I*. Kravaře : Město Kravaře, 2009. s. 12.

³⁷⁴ Tamtéž, s. 39–61.

³⁷⁵ Tamtéž, s. 82.

³⁷⁶ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 119.

³⁷⁷ Historie Kravař. In *Město Kravaře* [online]. Kravaře : Město Kravaře, 2008. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.kravare.cz/o-meste/historie/>>.

rozsáhlou rekonstrukcí.³⁷⁹ Kolem zámku se nachází upravený park s vodními potůčky a rybníky, který je využíván nejen k procházkám, ale také jako 18-ti jamkové golfové hřiště. Architektonicky zajímavou stavbou je novogotická radnice z režného zdiva. Jedná se o dílo kravařského stavitele Josefa Seyfrieda z počátku 20. století. Radnice patřila k části budovy bývalého kláštera, která navazuje na budovy fary postavené ve stejném slohu. K sakrálním památkám patří kostel sv. Bartoloměje z let 1894–1896, vybudovaný rovněž podle plánů Josefa Seyfrieda. Kostel je vystaven z režného zdiva a zachoval si také původní renesanční věž z 2. poloviny 16. století.³⁸⁰ V Koutech se ještě nachází kostel sv. Mikuláše z první poloviny 20. století, jehož stavební projekt vyhotovil opavský stavitel Albert Schmel a dozorováním stavby byl pověřen koutecký rodák J. Luzar. Mezi další sakrální památky patří drobná pozdně barokní kaple sv. Floriána v Kravařích, dále kaple sv. Jana Křtitele nacházející se v Koutech nebo kaple sv. Michala na Dvořisku.

V Kravařích se nachází také několik přírodních památek. Nejznámější jsou Koutské a Zábřežské louky, přírodní rezervace s rašelinnými loukami a význačnými mokřadními společenstvy rostlin. V prostoru bývalé pískovny je tzv. Odkryv, chráněné území s příčným profilem ledovcových usazenin z období sálského zalednění.³⁸¹

Obec je známa rovněž významným sportovištěm regionu – Buly arénou, ve které je umístěna krytá ledová plocha, aquapark, konferenční sály, tělocvična pro badminton, dále venkovní adventure golf, dětské hřiště, kryté a venkovní tenisové kurty, hřiště na basketbal, fitness a sauna, bowling, fotbalové hřiště a k dispozici je také restaurace s ubytováním.³⁸² Vedle těchto možností se v Kravařích nachází již zmíněné golfové hřiště v zámeckém parku.

V Kravařích se narodilo také několik významných osobností. Jmenovat můžeme například husitského misionáře, profesora Karlovy univerzity a lékaře polského krále Mistra Pavla z Kravař. Dalším rodákem je významný stavitel Josef Seyfried, který na Hlučínsku postavil řadu světských i sakrálních staveb. Zapomenout nesmíme ani na Ludmilu Hořkou, významnou sběratelkou lidové slovesnosti.

---

³⁷⁸ Příloha č. 63 – Město Kravaře (fotografie).

³⁷⁹ Město Kravaře. *Zámek Kravaře*. Kravaře : Město Kravaře, 2008. 1 leták. Složený list.

³⁸⁰ Sdružení obcí Hlučínska. *Vítejte na Hlučínsku : Vítejte v gminách*. 2012. 1 leták, 18 listů.

³⁸¹ Sdružení obcí Hlučínska. *Vítejte na Hlučínsku : Vítejte v gminách*. 2012. 1 leták, 18 listů.

³⁸² *Buly Aréna* [online]. Kravaře. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.bulyarena.cz/>>.

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V minulosti se v kravařském zámku nacházelo v letech 1970–1989 Muzeum Ostravské operace, které již bylo zmíněno v předchozí kapitole o „Tradici muzejnictví na Hlučínsku do roku 1989“. V současné době se v tradici muzejnictví pokračuje a pro veřejnost je otevřeno Zámecké muzeum s barokní expozicí a expozicí o historii města Kravař.

Vedle desítky sportovních spolků se v Kravařích nachází rovněž folklórní soubor Karmašnice, který v hlučínském kroji zpívá písně v místním nářečí. Rovněž se v Kravařích udržuje několik tradic a zvyků. K těm nejznámějším patří „*Bešeda u peřa*“, akce která má přiblížit zvyky na Hlučínsku, doprovázené vystoupením některých folklórních souborů. Součástí jejího programu bývají vyprávění a písně v hlučínském nářečí. Každoročně se na zámku konají také oslavy Velikonoc a Vánoc, což je příležitost k ukázkám tradičních řemesel a rukodělných výrobků, které je možné při této příležitosti rovněž zakoupit. V Kravařích se zároveň koná jedna z největších odpustových slavností, které trvají několik dnů. Odpust se navíc slaví také v příměstské části Kouty.³⁸³

Akce pro děti pořádá převážně Centrum volného času v Kravařích. Mezi dalšími pořadateli akcí hraje důležitou roli Kulturní středisko na zámku a další sportovní a jiné spolky a instituce. Také město nabízí velký výběr akcí. Jsou to například plesy, divadelní představení, výstavy ovoce, zeleniny a chovatelské, pálení čarodějnic, stavění a kácení májky, koncerty různého žánru (například „Kravařský rockfest“ nebo „Janáčkův máj“), přednášky a autorská čtení, výtvarné dílny, sportovní slavnosti a turnaje, pro děti drakiády, dny dětí, průvody strašidel, mikulášské nadílky na ledě a mnoho dalšího. Pravidelnou akcí se stal „Svatební veletrh“, který nabízí veškeré služby a doplňky potřebné pro svatby. Na zámku se také pravidelně sjíždějí a setkávají milovníci historických vozidel. Oblíbené jsou také „Zámecké pivní slavnosti“, nebo akce „Plave celé město“, soutěž amatérských plavců v místním aquaparku. V létě se nepravidelně konají promítání v letním kině v zámeckém parku, jsou organizovány Hubertovy jízdy (slavnostní vyjíždky na závěr jezdecké sezóny konané na sv. Huberta, patrona jezdců a lovců), charitativní akce, z gastronomických akcí poté zvěřinové a jiné hody nebo řízené degustace vín z různých vinařství. Objevují se také akce jako Noc kostelů či výstavy betlémů.³⁸⁴

---

³⁸³ Město Kravaře. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Kravaře : Městský úřad, 2014.

³⁸⁴ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-08].

Tento folklórní soubor se snaží o zachování tradičních prvků lidové kultury na Hlučínsku. V hlučínských krojích jeho členové vystupují na řadě lidových slavnostech ve městě i v okolí. Zpívají tradiční písně v místním nářečí a svá vystoupení obohacují o lidové humorné vyprávění.³⁸⁵

4. 3. 14. 1 Zámecké muzeum

Budova zámku s přilehlým parkem se od 1. listopadu 1990 dostala do správy města Kravaře, které z něj vybudovalo kulturní a společenské centrum.³⁸⁶ Zámek se tak nejdříve stal sídlem Kulturního střediska.³⁸⁷ V roce 1996 prošly dnešní výstavní prostory rekonstrukcí a byl v nich namontován elektronický zabezpečovací systém. Financování zajišťovalo město Kravaře, které se rovněž podílelo na obnově anglického parku, dokončeného za finančního přispění Ministerstva kultury. Zámecké muzeum bylo slavnostně otevřeno v roce 1997.³⁸⁸

Správa a řízení muzea

Prvním ředitelem muzea se stal PhDr. Erich Šefčík, výrazná kulturní osobnost regionu.³⁸⁹ V době založení muzea zde pracovala ještě správkyň sbírek, která měla na starosti administrativu muzea a přípravu výstav. V současné době je v muzeu jedna stálá pracovnice, která zastává funkci správkyň sbírek a dále průvodci pracující na dohodu o pracovní činnosti. Muzeum je organizační složkou Městského úřadu v Kravařích.³⁹⁰

Muzeum je členem Asociace muzeí a galerií České republiky. Veřejnosti je otevřeno od května do září, a to vždy od úterý do neděle od 10:00 do 17:00 hodin. Prohlídky začínají vždy v každou celou hodinu s výjimkou polední pauzy ve 12:00 hodin. Trvají kolem 30 minut. Cena

---

³⁸⁵ Příloha č. 64 – Folklórní soubor Karmašnice z Kravař (fotografie).

³⁸⁶ NEVŘELOVÁ, Jana. *Zámek v Kravařích v kontextu kulturně historického vývoje ve 20. století*. Opava : Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav historie-muzeologie, 2007. s. 41.

³⁸⁷ Příloha č. 65 – Zámecká budova v Kravařích (fotografie).

³⁸⁸ Zámecké muzeum v Kravařích. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Kravaře : Zámecké muzeum, 2014.

³⁸⁹ Český archivář, historik a numismatik. Věnoval se vlastivědné práci a dějinám Slezska.

³⁹⁰ Zámecké muzeum v Kravařích. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Kravaře : Zámecké muzeum, 2014.

vstupného se pohybuje podle věku od 20 do 40 Kč.³⁹¹ Při muzeu neexistuje žádný spolek, nejsou využívány ani žádné formy dobrovolnictví.

Muzejní prostory

Zámecká budova na ulici Alejní 24 je využívána ke společenským akcím města.³⁹² Nacházejí se zde velké sály pro konání plesů, prezentační akce nebo svatby. Ke svatebním účelům slouží obřadní síň v bývalém Rytířském sále, na zámku sídlí místní spolek podnikatelů a Klub přátel Německa, který jednou měsíčně pořádá v zámecké kapli archanděla Michaela mše v němčině.

Muzeum se nachází v prvním patře pravého křídla zámku. Vedle kanceláře a skladu má k dispozici sedm výstavních místností, které jsou navzájem průchozí. Součástí prohlídky je také návštěva zámecké kaple.³⁹³ Některé místnosti jsou využívány pro uložení nevystavených sbírkových předmětů.

Muzejní činnost

Muzeum má historické a etnografické zaměření.³⁹⁴ Zabývá dokumentací minulosti a současnosti hlučínského regionu a jeho součástí je také malá knihovna. Za krátkou dobu své existence vydalo řadu publikací s tematikou historie, lidové tvořivosti, hlučínského nářečí, sportu, ale i dalších témat.

Muzejní sbírky

Muzeum realizuje akviziční činnost. V jeho sbírkách se nalézají předměty převážně etnografického charakteru, které jsou zapsány v přírůstkové a inventární knize muzea. Nové přírůstky bývají získávány většinou formou darů od místních občanů a lidí z hlučínského regionu. Muzeum vede také systematickou evidenci druhého stupně. Jeho sbírky nejsou evidovány v Centrální evidenci sbírek.³⁹⁵

---

³⁹¹ Zámek a muzeum. In *Město Kravaře* [online]. Kravaře : Město Kravaře, 2008. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.kravare.cz/o-meste/zamek-a-muzeum/>>.

³⁹² Příloha č. 66 – Mapa umístění Zámeckého muzea v Kravařích (fotografie).

³⁹³ Příloha č. 67 – Půdorysný plán výstavních prostor Zámeckého muzea v Kravařích.

³⁹⁴ Zámecké muzeum v Kravařích. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Kravaře : Zámecké muzeum, 2014.

³⁹⁵ Tamtéž.

Výstavní činnost

Muzeum má stálou barokní expozici o životě rodu Eichendorffů a také expozici života venkovského lidu na Hlučínsku koncem 19. století. Vedle toho pořádá krátkodobé výstavy z oblasti historie, přírodovědy a umění. Roční průměrná návštěvnost činí kolem 4 000 návštěvníků.³⁹⁶

Krátkodobé výstavy

Krátkodobým výstavám je věnována jedna až dvě místnosti podle její prostorové náročnosti. Většinou jsou zde prezentovány výstavy místních umělců, ale objeví se zde i vlastní autorské výstavy či výstavy zapůjčené z jiných muzeí. Byly zde realizovány především výstavy fotografií, obrazů a maleb a dalších řemeslných dovedností.³⁹⁷ Zajímavou byla například v roce 2009 výstava „Daisy von Ples – Šťastná léta“, společná výstava s Muzeem Zamkowym w Pszczyńie. Mezi dalšími lze zmínit „Pohádkový svět marcipánů paní Jařabové“ z roku 2009 a ze stejného roku poté „Ladův svět“. Úspěšnou autorskou výstavou byla „Panská sídla na Hlučínsku a jejich osudy“, vytvořená v roce 2012. Představovala všechny panské objekty na Hlučínsku s pohledem do historie i současnosti.³⁹⁸

Na začátku své činnosti se muzeum podílelo na rozsáhlém projektu s názvem „Moje droga“. Cílem bylo umožnit mladým tvořivým lidem prezentovat svou tvorbu a nabídnout jim prostor pro seberealizaci. Prostřednictvím doprovodných kulturních akcí seznámili zaměstnanci muzea děti i mládež s problematikou drog a jejich užívání. V jejím rámci se konala rozsáhlá výstava fotografických prací, kde byly představeny také dřevorezby a malířské práce.

Stálá expozice věnována ukázce života vesnického lidu na Hlučínsku koncem 19. století

S otevřením zámecké expozice se začalo budovat také místní vlastivědné muzeum. Mělo za cíl dokumentovat historii města Kravaře a regionu Hlučínska. Scénář expozice připravily

---

³⁹⁶ Zámecké muzeum v Kravařích. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Kravaře : Zámecké muzeum, 2014.

³⁹⁷ Výstava "U nás - Jiří Turek a obce mikroregionu Hlučínsko – západ" 2014, „Hlučínsko očima malíře Gerharda Zuga“ z roku 2011, výstava obrazů Naděždy Hlučnickové, výstava "Převážně nevážně" z roku 2012, který představoval kreslený humor a fotografie.

³⁹⁸ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-10].

pracovnice Slezského muzea v Opavě etnografka dr. Miroslava Suchánková a umělecká historička dr. Marie Schenková. Výtvarné řešení zpracoval Horst Benek.³⁹⁹

Expozici je věnován menší výstavní prostor, který tvoří ukázkou života vesnického lidu na Hlučínsku koncem 19. století.⁴⁰⁰ Nachází se zde průřez interiérem hlučínské chalupy završený půdou a doškovou střechou. Interiér světnice tvoří lidový malovaný nábytek s postelí, truhlou k uložení oděvu a kolébkou. V druhé půli se nachází kuchyňský kredenc, lavice se stolem a židlemi. Doplňky tvoří keramické nádoby, obrázky malované na skle nebo funkční hodiny s celodřevěným mechanismem z roku 1839. Jelikož bylo Hlučínsko převážně zemědělským krajem, je zde představena také sbírka zemědělského nářadí a tradiční hlučínský kroj.

Součástí expozice tvoří některé zajímavosti z historie obce povýšené roku 1960 na město. Jedná se například o historickou podobu zámku, o některé významné místní osobnosti a také vzácné korouhve z první poloviny 19. století.

Zámecká expozice

Zámecká expozice má navodit atmosféru života rodu Eichendorffů, stavitelů současného zámku, v průběhu 18. století. Expozice je umístěna ve čtyřech místnostech. Je zde prezentován pokoj zámecké sluzky, ve kterém se nacházejí předměty, které používala ke své práci. Společenský sál je vyzdoben portréty habsbursko-lotrinského rodu. Nachází se zde císařovna Marie Terezie a její matka, František I. Lotrinský, František II. a Josef I. Pokoj je dále ozdoben vojenskou výzbrojí, vídeňským a míšeňským porcelánem, barokní komodou s psacím pultem či paravánem. Další pokoj je rozdělen na dvě části. První představuje jídelnu s ukázkou vídeňského porcelánu a majolikových talířů, v jejímž rohu jsou umístěny stojací hodiny. Druhá část je věnována salónu Eichendorffů, ve kterém portréty tohoto rodu doplňuje barokní nábytek, hudební nástroje či intarzovaná šperkovnice. Poslední místnost tvoří pánská ložnice. Je vybavena potřebami pro holení, prezentovány jsou zde také pistole, piano nebo kůže zvířat.⁴⁰¹

Expozice je sestavena převážně ze sbírek Slezského zemského muzea v Opavě a je doplněna o sbírkové předměty z muzeí v Bruntálu, Jeseníku či Raduně u Opavy. Původní zámecký mobiliář se nezachoval. Z dochovaných obrazů jsou známy čtyři obrazy s jezdeckými bitevními scénami od malíře Augusta Querfurta z roku 1742, které jsou dnes uloženy v Národní galerii

---

³⁹⁹ NEVŘELOVÁ, Jana. *Zámek v Kravařích v kontextu kulturně historického vývoje ve 20. století*. Opava : Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav historie-muzeologie, 2007. s. 42.

⁴⁰⁰ Příloha č. 68 – Expozice o životě vesnického lidu na Hlučínsku koncem 19. století v Zámeckém muzeu v Kravařích (fotografie).

⁴⁰¹ Příloha č. 69 – Zámecká expozice v Kravařích (fotografie).

v Bratislavě. Známa je také zámecká knihovna, postoupená Moravské zemské knihovně v Brně.⁴⁰²

Součástí prohlídky zámku je návštěva kaple archanděla Michaela. Ta je postavena ve stylu pozdního baroka, zaklenuta vysokou kopulí nesenou čtyřmi pilíři. Kopuli vymaloval v letech 1727–1730 František Řehoř Ignác Eckstein, významný představitel barokní nástěnné malby na Moravě a ve Slezsku a také zastánce italského iluzionismu.⁴⁰³ Slezský sochař Jan Jiří Lehner je autorem ručně řezaného oltáře se skříňkovým tabernáklem tvořeného andílky, kteří drží obraz „Pád andělů“ malovaný Josefem Sternem.⁴⁰⁴ V patře se nacházejí balkónové oratoře s parapety.⁴⁰⁵

Doprovodné programy

Zámecké muzeum se podílí také na některých doprovodných programech. Návštěva stálé expozice je možná pouze s průvodcem, který vede komentovanou prohlídku. Muzeum se nezapojuje do celostátní akce Muzejních nocí.⁴⁰⁶

Zámek a potažmo i zámecké muzeum je spolupořadatelem řady kulturně-spoločenských akcí. Mezi největší patří slavnosti Velikonoc a Vánoc. Na zámku je pravidelně pořádána výstava řemeslných a ručně vyráběných výrobků vážící se k tématu těchto svátků. Další akce jsou totožné s již uvedenými v přechozí kapitole.

4. 3. 15 Lhotka

Historický vývoj

Ves Lhotka vznikla pravděpodobně na přelomu 13. a 14. století a krátce na to se stala rytířským statkem.⁴⁰⁷ První písemná zmínka však pochází až z roku 1464, kdy byl majitelem Štěpán Střela z Chechle.⁴⁰⁸ Majitelé se zde rychle střídali. Jmenovat můžeme Jana Trnku

---

⁴⁰² Archív Národního památkového ústavu v Ostravě, č. rejstříku 15845/8-1421. *Evidenční památkový list – I. kategorie*.

⁴⁰³ Město Kravaře. *Zámek Kravaře*. Kravaře : Město Kravaře, 2008. 1 leták. Složený list.

⁴⁰⁴ Tamtéž.

⁴⁰⁵ Příloha č. 70 – Zámecká kaple archanděla Michaela v Kravařích (fotografie).

⁴⁰⁶ Zámecké muzeum v Kravařích. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Kravaře : Zámecké muzeum, 2014.

⁴⁰⁷ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 129.

⁴⁰⁸ Tamtéž, s. 129.

z Ratibořan nebo Balcara Vlčka z Dobré Zemice. V roce 1518 získal ves Bernard ze Zvole a připojil ji k hlučínskému panství.⁴⁰⁹ Vsi náleželo právo provozovat převoz přes řeku Odru. Z dalších majitelů je možné uvést Bruntálské z Vrbna, Gašínské z Gašina nebo Františka Řehoře hraběte Gianini. Ostravský obchodník Antonín Josef Römisch připojil Lhotku k hošťálkovickému panství na počátku 19. století.⁴¹⁰ Celé panství koupil o pár let později v roce 1847 Salomon Mayer baron Rothschild a opět ji spojil s panstvím Hlučín řízeným ze zámku v Šilheřovicích.⁴¹¹ Na katastru Lhotky se nacházela důlní pole šachty Oskar a vedle těžby uhlí zde byla provozována rovněž těžba šterkopísku. Ze Lhotky se tak postupně stala dělnická obec. Po roce 1950 byla Ostravskokarvinskými doly organizována výstavba tzv. finských domků. Dne 24. 4. 1976 byla Lhotka připojena k Ostravě.⁴¹² Dnes je oficiálně městským obvodem Statutárního města Ostravy.

Současnost městského obvodu a jeho pamětihodnosti

Ze stavebních památek se zde nachází kaple sv. Urbana z roku 1889.⁴¹³ Obec podporuje také sportovní vyžití a vedle sportovní haly pro míčové hry jsou k dispozici také tenisové kurty a tenisová hala.⁴¹⁴

Muzejnictví a další kulturní aktivity

Ve Lhotce se nenachází žádná muzejní instituce. Rovněž zde nejsou zastoupeny kulturní spolky. Vedle několika sportovních utkání a turnajů, akcí pro děti či tematických plesů, je nejvýraznější a každoročně očekávanou akcí tradiční lidová slavnost „Honění krále“.⁴¹⁵

---

⁴⁰⁹ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 129.

⁴¹⁰ Tamtéž, s. 129.

⁴¹¹ Tamtéž, s. 129.

⁴¹² Tamtéž, s. 129.

⁴¹³ Kaple sv. Urbana. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=31&id=509>>.

⁴¹⁴ Příloha č. 71 – Lhotka, městský obvod Statutárního města Ostravy (fotografie).

⁴¹⁵ Lhotka, městský obvod Statutárního města Ostravy. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Lhotka : Městský obvod Statutárního města Ostravy, 2014.

Slavnost „Honění krále“

Ve Lhotce se tato lidová slavnost obnovila roku 1993, a to díky tehdejšímu starostovi Ing. Jiřímu Černetovi a Heleně Svačkové. Ta s mládeží organizovala slavnost do roku 1997, kdy ji vystřídala paní Marie Smolková.⁴¹⁶ Inspirací pro tuto tradici byla údajná historická příhoda z doby třicetileté války – chycení švédského krále ve slepém rameni řeky Odry. Za první světové války se „Honění krále“ nekonalo a zvyk se obnovil až po roce 1920.

Slavnost „Honění krále“ se původně konala na Svatodušní pondělí. Až po roce 1945 se slavnost přesunula na Svatodušní neděli. V roce 1968 se konala slavnost naposledy a odmlčela se na celých 25 let, než byla opět obnovena.⁴¹⁷ V současné době se tato lidová slavnost koná ve Lhotce každý rok na přelomu května a června.⁴¹⁸

Den před Svatodušní nedělí se konala příprava a strojení krále. Děvčata ustrojila královskou korunu.⁴¹⁹ Z jejich řad se poté volily tři „kráلكy“, které měly nést korunu a vyjednávat s chlapci. Chlapci se po ustrojení seřadili do průvodu, často převlečení za maskary a šli do hostince, kde byla dlouho do noci zábava. Královská koruna zůstávala přes noc u hlavní „kráلكy“.

V neděli odpoledne se jezdci v bílé košili, jezdeckých kalhotách a vysokých botách sešli u některého sedláka. Děvčata v krojích šli průvodem na prostranství, tzv. „seřadiště“, umístěné za vesnicí. Teprve odtud se vycházelo k hlavní „kráلكe“ pro korunu a pak průvodem vesnicí na pastvíska, kde se honil král. Před válkou byly do průvodu zařazeny krásně vystrojené dvoukolové kočárky tažené koňmi, na kterých se vezly děti oblečené v hlučínských i jiných krojích. Pestrý průvod tvořili pořadatelé, oddíl hasičů, místní občané, hosté a mládež. Vše bylo doprovázeno živou hudbou.

Po příchodu na závodíště se jezdci odebrali na vykázané místo, kde proběhly poslední přípravy k vlastnímu závodu. Děvčata „kráلكy“ přišly chlapce požádat o chycení krále. Hoši se nechávali uprosit a poté se chystali k závodu. Na konci závodíště byla do země zaražena tyč s přivázaným šátkem. Úkolem jezdců bylo šátek získat. Dvě jízdy bývaly zkušební. Komu se povedlo ve třetí jízdě šátek získat, nenechal si jej vzít a namočil ho v řece Odře, stal se králem. Ihned poté následovala jeho korunovace. Král byl uctěn čestným darem a poté připevnil kytici své vyvolené královně, kterou si zvolil z dívek tvořících družinu. Nyní měl povinnost pohostit

---

⁴¹⁶ Kolektiv autorů. *Lidová kultura na Hlučínsku : Sborník příspěvků z mezinárodní konference pořádané v květnu 1998 v Bolaticích*. Kravaře : Kulturní středisko zámek Kravaře ve Slezsku, 1999. s. 136.

⁴¹⁷ Tamtéž, s. 136.

⁴¹⁸ Příloha č. 72 – Lidová slavnost „Honění krále“ (fotografie).

⁴¹⁹ Královská koruna je šestidílná, o průměru asi 60 cm, z drátu, který je opleten husím vínem, ověšená cukrovím, preclíky a sušeným ovocem. Nahoře je zahalená šátkem a po stranách jsou na ni přichyceny zlacené papírové koruny pro krále a královnu a velká růžová stuha. Nakonec se koruna pošije kytíčkami pro královskou družinu.

celou družinu a jako první „obětoval“ korunu ověčenou pochoutkami. Po této akci se účinkující i obecnost odebrali na místo, kde probíhaly oslavy.⁴²⁰

4. 3. 16 Ludgeřovice

Historický vývoj

První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1303.⁴²¹ Při dělení Opavska v roce 1377 mezi syny Mikuláše II. připadly Ludgeřovice Hanušovi a ves se stala samostatným rytířským statkem, v jehož držení se vystřídala řada drobných šlechticů.⁴²² Roku 1517 byla ves připojena k hlučínskému panství a ztratila svou samostatnost.⁴²³ V této době zde již stával dřevěný kostel sv. Mikuláše se školou. V první polovině 19. století koupil Ludgeřovice společně s dalšími čtyřmi vesnicemi hlučínského panství obchodník Anton Josef Röhmisch a připojil je ke svému statku Hošťálkovice.⁴²⁴ Tento statek poté získal Salomon Mayer Rothschild a Ludgeřovice připadly pod šilheřovické panství.⁴²⁵ Během 19. století byl ve vsi zaznamenán nárůst obyvatel díky otevření uhelných slojí na Landeku.⁴²⁶ Součástí Ludgeřovic je osada Vrablovec.

Současnost obce a její pamětihodnosti

Dominantu obce s více jak 4 500 obyvateli tvoří farní kostel sv. Mikuláše, postavený v roce 1907 v německém novogotickém slohu z červených pálených cihel.⁴²⁷ V jeho těsném sousedství, v bývalých farních hospodářských budovách, se nachází charitní domov. V obci se nalézá také několik drobných sakrálních staveb, například kapličky Panská a U Tichého. Z modernějších staveb je známá Hlučnickova vilka, architektonicky nejzajímavější prvorepubliková stavba v obci.⁴²⁸

---

⁴²⁰ Kolektiv autorů. *Lidová kultura na Hlučínsku : Sborník příspěvků z mezinárodní konference pořádané v květnu 1998 v Bolaticích*. Kravaře : Kulturní středisko zámek Kravaře ve Slezsku, 1999. s. 134–138.

⁴²¹ PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Ludgeřovice v sedmi staletích*. Ludgeřovice : Obec Ludgeřovice, 2003. s. 25.

⁴²² Tamtéž, s. 28–29.

⁴²³ Tamtéž, s. 30.

⁴²⁴ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučína : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 133.

⁴²⁵ PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Ludgeřovice v sedmi staletích*. Ludgeřovice : Obec Ludgeřovice, 2003. s. 61.

⁴²⁶ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučína, 2008. s. 166.

⁴²⁷ Tamtéž, s. 166.

⁴²⁸ Hlučnickova vilka. *Ludgeřovický zpravodaj*, 2009, č. 10, s. 12–14.

Ani ve sportu obec „nezahálí“, což dosvědčuje Centrum sportu a služeb, které nabízí širokou nabídku sportovišť. V obci se nalézá také Pony ranč, jezdecký kroužek na Vrablovci.

Z přírodních zajímavostí je nutné uvést památkově chráněný strom, tzv. Janovu lípu, jejíž stáří je odhadováno na 180 let.⁴²⁹ U blízkého ludgeřovického lesa se rozkládá kaskáda pěti rybníků.⁴³⁰

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nenachází žádné muzeum, galerie ani výstavní síň. Z pravidelných kulturních akcí, které bývají konány v Obecním domě nebo v prostorách kostela sv. Mikuláše, je možné jmenovat plesy, vánoční trhy, dětské dny, Noci kostelů, oslavy dne matek, setkání jubilentů, myslivecké hody, slavnosti obce nebo košť vín. Každým rokem se také koná slavnost k uctění patrona hasičů sv. Floriána. Obec je známa svými výjimečnými adventními koncerty v impozantním prostoru kostela. Pravidelně zde má své místo Svatováclavský hudební festival nebo Mezinárodní hudební festival Janáčkův máj. V obci se nepravidelně konají divadelní představení různých ochotnických souborů nebo besedy se spisovateli.⁴³¹

4. 3. 17 Malé Hoštice

Historický vývoj

První písemná zmínka pochází z roku 1269, kdy ves Malé Hoštice získal do majetku cisterciácký řád Velehradského kláštera.⁴³² Další historický vývoj byl poznamenán majetkovým rozdělením vsi na několik dílů. V 16. století byla ves rozdělena na tři díly, později dokonce na čtyři. Jeden díl byl knížecí, dva vlastnily církevní řády johanitů a klarisek a jeden díl patřil šlechticům (pánům z Kravař, Tvorkovským z Kravař, dalšími majiteli byli Kalkreutové nebo Gellhorni).⁴³³ Právě Tvorkovští z Kravař postavili na místě původní tvrze renesanční zámek,

---

⁴²⁹ Lípa malolistá v Ludgeřovicích (Janova lípa). In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=15&pod=&obec=15&id=276>>.

⁴³⁰ Příloha č. 73 – Obec Ludgeřovice (fotografie).

⁴³¹ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-15].

⁴³² BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 137.

⁴³³ Historie. In *Městská část Malé Hoštice : oficiální stránky* [online]. Malé Hoštice. [cit. 2014-05-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.malehostice.cz/historie.htm>>.

který byl později přestavěn v klasicistním slohu a v současné době již fyzicky neexistuje. V roce 1647 postihl Malé Hoštice rozsáhlý a ničivý požár.⁴³⁴ Při pozemkové reformě v roce 1923 si komenda johanitského řádu ponechala majetek o rozloze 127 ha a zbytkový statek byl rozparcelován mezi nové vlastníky.⁴³⁵ V roce 1945 byla k Malým Hošticím připojena osada Pusté Jakartice, v roce 1970 se staly městskou částí Statutárního města Opavy.⁴³⁶

Současnost obce a její pamětihodnosti

Nejstarší dochovanou stavební památkou v obci je kaplička z roku 1656 zasvěcená Janu Nepomuckému.⁴³⁷ V centru, kde stávala původní tvrz, se nachází kaple Panny Marie Lurdské z roku 1888. V kapli je umístěn obraz Panny Marie Opavské, jehož autorem je neznámý barokní malíř z 18. století. Z venkovní strany jí navíc zdobí socha sv. Antonína Paduánského.⁴³⁸ V Pustých Jakarticích se nalézá nově zrekonstruovaná kaplička a památník obětem druhé světové války.⁴³⁹

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nenachází žádná muzejní instituce. Je zde výrazné zastoupení sportovních klubů a sdružení, avšak kulturní spolky zcela chybí. I přesto se každý rok koná pravidelně několik akcí. Jmenovat můžeme například vítání jara a oslavu velikonoce, výstavu zahrádkářů, den matek, slet čarodějnic, den dětí, tradiční odpust nebo pravidelný country večer. Více akcí se koná v době Adventu. Jsou připravovány předvánoční jarmarky, slavnostní vánoční rozsvícení obce, Mikuláš, zdobení vánočního stromu, vánoční zpívání u kaple, vánoční koncert a silvestrovský běh. V roce 2010 se uskutečnila lidová pastýřská hra „Cesta do Betléma“, v rámci které proběhlo také vyhodnocení soutěže o nejhezčí vánoční ozdobu.⁴⁴⁰

---

⁴³⁴ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 137.

⁴³⁵ Historie. In *Městská část Malé Hoštice : oficiální stránky* [online]. Malé Hoštice. [cit. 2014-05-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.malehostice.cz/historie.htm>>.

⁴³⁶ Tamtéž.

⁴³⁷ Tamtéž.

⁴³⁸ Tamtéž.

⁴³⁹ Příloha č. 74 – Obec Malé Hoštice (fotografie).

⁴⁴⁰ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-21].

4. 3. 18 Markvartovice

Historický vývoj

První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1377.⁴⁴¹ V následujícím století zde sídlil rytířský rod Bzenců, který používal přídomek „z Markvartovic“. Roku 1551 tento rod ves prodal Jakobovi Volskému z Vole a o tři roky později Beneši Šponarovi z Blinsdorfu.⁴⁴² Tento majitel osvobodil sedláky od robotních povinností, což potvrdil i následující majitel vsi Bartoloměj z Vrbna na Markvartovicích.⁴⁴³ Ten zde postavil tvrz a pivovar. Po jeho smrti roku 1583 byly Markvartovice připojeny k šilheřovickému panství.⁴⁴⁴ Opavští jezuité, kteří se stali pozdějšími majiteli, neuznali poddaným privilegia hned, ale až po nějaké době.⁴⁴⁵ Jezuité měli v obci panský dvůr a rybníček Hraniček. Připojení k Prusku v roce 1742 přinesl další změny majitelů.

Současnost obce a její pamětihodnosti

Ze sakrálních staveb se v obci nachází kaple Nejsvětější Trojice.⁴⁴⁶ Jedná se o ranně barokní stavbu z druhé poloviny 17. století. Během druhé světové války byla zničena a po roce 1945 postupně došlo k její obnově.⁴⁴⁷ Obec dále disponuje víceúčelovým hřištěm pro sportovní vyžití.

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nenachází žádná muzejní instituce. Nad kulturními spolky převládají spíše ty sportovní. Zajímavým sdružením v obci jsou „Werichovci“. Jejich cílem je udržovat a rozšiřovat poselství Jana Wericha, Jiřího Voskovce a Jaroslava Ježka. Důraz kladou na lidskost, optimismus, moudrý humor a legraci. Sdružení pořádá řadu výstav, setkávání a povídání s pamětníky, kulturní a sportovní soutěže pro děti i dospělé.⁴⁴⁸

---

⁴⁴¹ PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Markvartovice 1377–2007*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství Maj, 2007. s. 31.

⁴⁴² Tamtéž, s. 34.

⁴⁴³ Tamtéž, s. 34.

⁴⁴⁴ Tamtéž, s. 39.

⁴⁴⁵ Tamtéž, s. 42–49.

⁴⁴⁶ Příloha č. 75 – Obec Markvartovice (fotografie).

⁴⁴⁷ PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Markvartovice 1377–2007*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství Maj, 2007. s. 256.

⁴⁴⁸ *Werichovci : Sdružení pana Jana pro srandu a kulturně společenský život mladých věkem či duchem* [online]. Markvartovice. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <http://www.werichovci.cz/o_sdruzeni/moto_index.php>.

Většina kulturních programů v obci se koná v Kulturním domě na hřišti. Z tradičních lidových akcí probíhají svatodušní smažení vaječiny (míchaná vejce), krmášová nebo odpustová slavnost. Z dalších akcí se v obci konají programy pro děti, divadelní představení, mikulášská nadílka pro děti, setkání u vánočního stromu a vánoční koncerty.⁴⁴⁹

Ze zajímavých akcí byla realizována přehlídka mažoretek nazvaná „Prajzská hůlka“ nebo výstava „Plakáty a fotografie Osvobozeného divadla“ v centru Werichovců na ulici Werichova čp. 2. Z tradičních akcí se konají Velikonoční jarmarky, kde je možné zakoupit velikonoční ozdoby a dekorace, pomlázky, perníčky a další dárky. „Vánoční tradice“ zase nabízí ochutnávky vánočního cukroví, perníkové mačky nebo vaječného koňaku, ukázky pletení vánočky, zdobení perníčků, pouštění lodiček z oříšků, výrobu adventních věnců, živý Betlém nebo ukázkou vánočních zvyků.⁴⁵⁰

4. 3. 19 Oldřišov

Historický vývoj

Oldřišov patří k nejstarším obcím na Hlučínsku. První zpráva o něm pochází již z roku 1234.⁴⁵¹ V té době náležel klášteru premonstrátů se sídlem na Hradisku u Olomouce. V roce 1433 získal ves husitský hejtman Jan Tovačovský z Cimburka a katolictví zde vystřídala reformace.⁴⁵² Premonstráti získali nakrátko ves zpátky, ale díky ekonomickým problémům ji zastavili Donátům z Velké Polomi.⁴⁵³ Zástavu již nevyplatili a všechn svůj majetek na Opavsku posléze prodali Kryštofu Tvorkovskému. Za dalších majitelů Unruhů z Hermsdorfu došlo k hospodářskému rozkvětu Oldřišova. Byl povýšen na město s právem konat trhy.⁴⁵⁴ Statut města mu byl však v době pruské éry odebrán. Na oldřišovském panství se poté vystřídala řada majitelů (například páni z Drahotuš, Bzencové z Markvartovic, Oderští z Liděřova, Sedlničtí z Choltic, od 17. století poté páni z Vrbna, kteří zde postavili barokní zámek, dále Gašíni z Gašína,

---

⁴⁴⁹ Obec Markvartovice. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Markvartovice : Obecní úřad, 2014.

⁴⁵⁰ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-02].

⁴⁵¹ PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Oldřišov 1234–2004*. Oldřišov : Obecní úřad Oldřišov, 2006. s. 29.

⁴⁵² Tamtéž, s. 41.

⁴⁵³ Tamtéž, s. 42.

⁴⁵⁴ Tamtéž, s. 43.

Geslerové).⁴⁵⁵ Roku 1835 koupil oldřišovský statek Eduard kníže Lichnovský a roku 1839 Arnold a František Xaver Lejeune.⁴⁵⁶ V jejich majetku byl Oldřišov ještě v roce 1919.⁴⁵⁷

Současnost obce a její pamětihodnosti

Obec se zhruba 1 300 obyvateli se nachází v západní části regionu Hlučínska.⁴⁵⁸ Její dominantu tvoří kostel Narození Panny Marie z roku 1803, jenž prošel rozsáhlou stavební úpravou v první polovině 20. století vedenou kravařským stavitelem Josefem Seyfriedem.⁴⁵⁹ V obci se rovněž nachází budova bývalého zámku z poloviny 17. století, u kterého byly o století později nahrazeny okrasné zahrady přírodním krajinářským parkem.⁴⁶⁰ Zámek dnes stojí v areálu bývalého JZD a je veřejnosti nepřístupný. Zachovala se nevelká část zámeckého parku s dvěma rybníky.

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V Oldřišově se nenachází žádné muzeum, galerie ani výstavní síň. Chybějí zde také kulturní spolky, které by udržovaly místní zvyky a tradice. Převládají zde především akce místních sportovních klubů, například akce „Setkání bez hranic“, kde se pravidelně ve fotbalovém utkání střetávají sportovci z Oldřišova a polské Pilszce. Z pravidelných akcí se zde objevují výstavy místních zahrádkářů nebo chovatelů poštovních holubů. Každoročně očekávanou slavností je Oldřišovský odpust, který probíhá v měsíci září na svátek patronky místního kostela Panny Marie. Z tradičních akcí se konají plesy, pálení čarodějnic, stavění a kácení májky, slaví se také Den matek a Den dětí nebo se pořádají drakiády. Z gastronomických akcí převládají zvěřinové a gulášové hody či vinobraní.⁴⁶¹

Zajímavou pro obec, ale i široké okolí, byla akce „Opavsko 1945“, která se konala v roce 2012. Jednalo se o vojenskohistorickou ukázkou bojů o Oldřišov a okolní vesnice. Na Obecním

---

⁴⁵⁵ PLÁČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Oldřišov 1234–2004*. Oldřišov : Obecní úřad Oldřišov, 2006. s. 46–49, 54.

⁴⁵⁶ Tamtéž, s. 73.

⁴⁵⁷ Tamtéž, s. 74.

⁴⁵⁸ Příloha č. 76 – Obec Oldřišov (fotografie).

⁴⁵⁹ PLÁČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Oldřišov 1234–2004*. Oldřišov : Obecní úřad Oldřišov, 2006. s. 115–123.

⁴⁶⁰ Tamtéž, s. 54, 68.

⁴⁶¹ Obec Oldřišov. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Oldřišov : Obecní úřad, 2014.

úradě byla rovněž prezentována putovní výstava „Panská sídla na Hlučínsku“, kde byl mimo jiné zmíněn také zámek v Oldřišově.⁴⁶²

4. 3. 20 Petřkovice

Historický vývoj

První zmínka o vsi pochází z roku 1432, ale již ve druhé čtvrtině 11. století je zde připomínán hrad Landek, který byl součástí systému pohraničních pevností.⁴⁶³ V první polovině 15. století drželi hrad kozelsko-olešnická knížata. Poté byla ves jako samostatný rytířský statek ve vlastnictví Jiříka z Děhylova.⁴⁶⁴ Hrad Landek byl v roce 1474 dobyt a zničen vojskem uherského krále Matyáše Korvína. Roku 1518 se Petřkovice staly součástí hlučínského panství.⁴⁶⁵ Roku 1780 došlo v katastru obce k nálezů černého uhlí. Pro zaměstnance nově otevřených dolů byly zřízeny hornické domky a také nemocnice.

Roku 1842 ves odkoupil ostravský obchodník Antonín Josef Römisch a připojil k Hošťálkovicím.⁴⁶⁶ Roku 1847 však hošťálkovické panství získal Salomon Mayer baron Rothschild a Petřkovice byly řízeny ze Šilheřovic, kde byla centrální správa panství.⁴⁶⁷ V roce 1913 byl zahájen provoz na železnici Opava – Kravaře – Petřkovice, která však byla v pozdější době zkrácena pouze z Opavy do Hlučina.⁴⁶⁸ Od roku 1976 se Petřkovice staly součástí Ostravy a dnes jsou městským obvodem Statutárního města Ostravy.

Současnost městského obvodu a jeho pamětihodnosti

Ze zajímavých staveb se v městském obvodu nachází budova školy z roku 1907 postavená v neogotickém stylu z režného zdiva.⁴⁶⁹ Před ní se nachází pomník T. G. Masaryka na upomínku návštěvy prezidenta v obci v roce 1928. Ze sakrálních staveb vyniká kaple Nanebevzetí Panny

---

⁴⁶² Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-28].

⁴⁶³ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 151.

⁴⁶⁴ Tamtéž, s. 151.

⁴⁶⁵ Tamtéž, s. 151.

⁴⁶⁶ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 151.

⁴⁶⁷ Tamtéž, s. 151.

⁴⁶⁸ Tamtéž, s. 151.

⁴⁶⁹ Další významné stavby a památky. In *Městský obvod Ostrava–Petřkovice* [online]. Petřkovice : Úřad městského obvodu Petřkovice. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW: <<https://petrkovice.ostrava.cz/cs/o-petrvovicich/zajimavosti/dalsi-vyznamne-stavby-a-pamatky>>.

Marie z roku 1880 a kaple sv. Barbory, která pochází z 80. let 19. století z Ostravy. V současnosti se nalézá v areálu dnešního Hornického muzea.⁴⁷⁰ Významnou lokalitou je také hornická kolonie Mexiko, která tvoří nejstarší zachovalou havířskou kolonii na Ostravsku.⁴⁷¹

Petřkovice jsou známy především díky těžbě černého uhlí. Většina slojí se nachází v areálu národní přírodní památky Landek. Landek zahrnuje výchozy uhelných slojí a navazující lesní porost. I v této lokalitě se nachází řada zajímavostí. Byly zde nalezeny pozůstatky sídliště lovců mamutů a významná soška Petřkovické nebo také Landecké Venuše vytvořené z krevele. Na vrcholu kopce byly dále objeveny pozůstatky dřevěných palisád slovanského hradiště, terénní náznaky hradu s drobnými částmi zdí a dřevěná rozhledna. Landekem vede naučná stezka.

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V minulosti se v Petřkovicích nenacházelo žádné muzejní zařízení. Od roku 1993 je zde přístupná hornická expozice v Landek parku – Hornickém muzeu.

Vedle sportovních klubů se v Petřkovicích sdružují například zahrádkáři, kluby důchodců, Český svaz žen, chovatelé, včelaři a lyžaři. Kulturní spolky zde nejsou příliš zastoupeny. Z tradičních akcí jsou zde pořádány plesy, pálení čarodějnic, výstavy květin, ovoce a zeleniny, výstavy včelařů, oslavy dne matek nebo žakovské koncerty místní základní umělecké školy. Významné jsou rovněž letní hudební festivaly konané v areálu Landek Parku – Hornického muzea (např. Re-Kreace Ostrava, Music and Juggling festival). Oblíbené jsou rovněž koncerty v rámci Janáčkova máje. Děti se mohou zúčastnit oslav dne dětí, mikulášských nadílek nebo akce uspávání broučků. Ojedinele jsou realizovány divadelní představení nebo Dny Země.⁴⁷²

Ze sportovních akcí vynikají turnaje fotbalové (např. O pohár starosty Petřkovic), volejbalové, cyklistické (např. Memoriál PhDr. Ing. P. Vokřínka) nebo hasičské. Petřkovičtí lyžaři mimo jiné realizují „Červnový zimní výstup na Landek“.⁴⁷³

Z výstav vynikají velikonoční a vánoční výstavy s ukázkou betlémů, které jsou pořádány v místním Kulturním domě nebo v areálu Landek Parku – Hornického muzea.

---

⁴⁷⁰ Kaple sv. Barbory. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=33&id=559>>.

⁴⁷¹ Příloha č. 77 – Petřkovice, městský obvod Statutárního města Ostravy (fotografie).

⁴⁷² Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-11].

⁴⁷³ Tamtéž.

4. 3. 20. 1 Landek Park – Hornické muzeum

Hornické muzeum v Petřkovicích se řadí mezi největší muzea tohoto zaměření v České republice. Nachází se na úpatí vrchu Landek, který byl v roce 1992 vyhlášen národní přírodní památkou. Muzeum začalo postupně vznikat od roku 1987 a zpočátku se zaměřovalo na záchranu a shromažďování důlní techniky, dokumentů a fotografií souvisejících s těžbou černého uhlí na Ostravsku. Muzeum bylo slavnostně otevřeno na svátek sv. Barbory, patronky horníků, dne 4. prosince 1993.⁴⁷⁴

Správa a řízení muzea

Zřizovatelem Landek Parku – Hornického muzea jsou Vítkovice Holding, akciová společnost, která rovněž spravuje národní kulturní památku „Dolní oblast Vítkovice“ v Ostravě. V muzeu pracují převážně bývalí horníci z Petřkovic, kteří znají problematiku tohoto místa a vykonávají rovněž funkci odborných průvodců.

Muzeum není členem Asociace muzeí a galerií České republiky. Pro návštěvníky je otevřeno celoročně. V zimní sezóně (1. 11. – 19. 3.) vždy od úterý do neděle s prohlídkami v 10:00, 12:00, 14:00 a 16:00 hodin. V letní sezóně (20. 3. – 31. 10.) je otevřeno denně od 9:00 do 18:00 hodin s prohlídkou v každou celou hodinu. Návštěvníci si mohou vybrat tzv. velký a malý okruh a cena vstupného se pohybuje od 50 do 150 Kč.⁴⁷⁵ Celý areál Landek Parku je otevřen denně v době od 9:00 do 19:30 hodin.

Klub přátel Hornického muzea v Ostravě

Při muzeu existuje odborné a zájmové sdružení Klub přátel Hornického muzea v Ostravě. Klub byl založen v roce 1988 a vedle Landek Parku – Hornického muzea v Petřkovicích má své pobočky v Havířově, Karviné a Petřvaldě.⁴⁷⁶ Svými aktivitami se podílí na vědecké a odborné činnosti muzea a spolupracuje s dalšími institucemi při dokumentaci historického vývoje hornictví v ostravsko-karvinském revíru. Své výstupy prezentuje na přednáškách a besedách

---

⁴⁷⁴ Landek Park – Hornické muzeum v Ostravě Petřkovicích. In *Klub přátel Hornického muzea v Ostravě* [online]. Petřkovic : Klub přátel Hornického muzea. [cit. 2014-06-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.hornicky-klub.info/view.php?cislocclanku=2014020001>>.

⁴⁷⁵ *Landek Park* [online]. Ostrava : Vítkovice holding a.s., 2009. [cit. 2014-06-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.muzeumokd.cz/57/cs/node/2829>>.

⁴⁷⁶ *Klub přátel Hornického muzea v Ostravě* [online]. 2007. [cit. 2014-06-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.hornicky-klub.info/index.php>>.

a vydává ve svém Hornickém zpravodaji. Jeho publikační činnost se rozšiřuje i na další literaturu týkající se historie hornictví, jeho techniky a další témata.

Realizované přednášky se dotýkaly témat „Koksárenství v Ostravsko-karvinském revíru“, dále „Počátky lékařské záchranné služby v ostravsko-karvinském revíru“ nebo „Zamyšlení nad Mementem důlních nehod v českém hornictví“.⁴⁷⁷

Muzejní prostory

Muzeum se nachází v areálu Landek Parku na ulici Pod Landekem 64 v Petřkovicích.⁴⁷⁸ Je zde umístěno rovněž rekreační centrum s řadou sportovišť. V blízkosti muzea je umístěna restaurace Harenda u Barborky, bývalá hornická kantýna, jejíž interiér zdobí předměty z hornického prostředí.

Muzeum se nachází v bývalém těžebním areálu dolu Anselm, ve kterém se černé uhlí těžilo v letech 1782–1991. Díky tomu mohou návštěvníci projít 250 metrů dlouhou štolu v nejsvrchnějších patrech dolu (část A na orientačním plánu areálu).⁴⁷⁹ Dalším přístupným prostorem je dvoupatrová výstavní budova (část B), ve které se nachází expozice o osídlení Landeku, dále budova expozice báňského záchranářství (část C). Posledním výstavním prostorem je bývalá stáj pro koně a kočárovna (část D), kde je umístěna nová expozice o důlní dopravě. Všechny objekty pocházejí z přelomu 18. a 19. století.

Muzejní činnost

Muzeum se zabývá historií a vývojem dobývání uhlí od roku 1782 až po současnost. Jeho výhodou je umístění muzea v bývalém hornickém areálu s původním vybavením.

Muzejní sbírky

Ve vlastnictví muzea je důlní a těžební vybavení bývalého hornického areálu. Sbírkové předměty jsou vedeny v přírůstkové knize. Sbíрка však není zapsána v Centrální evidenci sbírek. Akviziční činnost muzea je prováděna formou darů, směřuje především k doplnění a ucelení stávající sbírky.

---

⁴⁷⁷ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-10].

⁴⁷⁸ Příloha č. 78 – Mapa umístění Landek Parku – Hornického muzea v Petřkovicích.

⁴⁷⁹ Příloha č. 79 – Orientační plán areálu Hornického muzea v Petřkovicích.

Výstavní činnost

Muzeum realizuje výstavní činnost. Veřejnosti zpřístupňuje stálou expozici o vývoji hornictví a příležitostně pořádá také krátkodobé výstavy v areálu Landek Parku. Výstavy jsou zaměřené především na výtvarné umění.⁴⁸⁰

Stálá expozice

Expozice je rozdělena do několika částí. První z výstavních prostorů obsahuje expozici o historii osídlení vrchu Landek. Nacházejí se zde drobné archeologické nálezy s kopií Landecké Venuše, ženské sošky vyrobené z krevele. Je zde rovněž umístěna rekonstrukce pravěkého sídliště. Vedle těchto základních informací návštěvník získá informace o historii těžby černého uhlí v ostravsko-karvinském revíru. Je zde prezentována hornická symbolika (hornický znak, uniformy, drobné trojrozměrné předměty, nástroje atd.), historie důlních svítidel a důlního měřičství.⁴⁸¹

V dalším z výstavních prostorů se nachází expozice báňského záchranářství.⁴⁸² Její součástí je pietní památník báňských záchranářů, kteří zahynuli při výkonu svého povolání. Na pamětní desce se nachází přes sto jmen členů záchranné služby. Rozsáhlý sál je využíván ke slavnostním událostem, například při předávání vyznamenání zasloužilým záchranářům. V expozici se návštěvník seznámí s náročnou a rizikovou činností záchranářů. Součástí je i prohlídka dobové záchranářské základny. Z vystavených předmětů návštěvník získá přehled o vývoji dýchací a záchranářské techniky. Ke zhlédnutí je oživovací technika, potápěčská souprava, výbuchovzdorné hráze a další vybavení potřebné k záchranářské práci. Část expozice tvoří cvičný simulátor, ve kterém si mohou návštěvníci vyzkoušet podmínky, se kterými se záchranáři mohou setkávat (například nedýchatelné prostředí, hluk, stísněný prostor, tma).

V pořadí třetí expozice nabízí jedinečnou příležitost navštívit podzemní část dolů Anselm, kam se lze dostat „sfáráním“ prostřednictvím důlního výtahu.⁴⁸³ Přístupných je 250 metrů chodeb, které jsou upraveny tak, aby se návštěvník seznámil s historií těžby uhlí s ukázkou různých možností rubání uhlí. Instalované figuríny dokumentují tíživé pracovní podmínky

---

⁴⁸⁰ Landek Park – Hornické muzeum. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Petřkovice : Hornické muzeum, 2014.

⁴⁸¹ Příloha č. 80 – Výstavní budova Hornického muzea v Petřkovicích (fotografie).

⁴⁸² Příloha č. 81 – Expozice báňského záchranářství v Hornickém muzeu v Petřkovicích (fotografie).

⁴⁸³ Příloha č. 82 – Těžební věž dolu Anselm v Hornickém muzeu v Petřkovicích (fotografie).

horníků, během prohlídky je představeno i veškeré technické zázemí dolu včetně názorných ukázek fungování některých důlních strojů.

V roce 2014 byla otevřena zcela nová expozice mapující historii důlní dopravy od středověku po současnost. Především se zaměřuje na dopravu v prostředí uhelného dolu, například pomocí koní, ale i novodobé techniky. Expozice mapuje rozvoj přepravy horníků, uhlí a pracovního náčiní.

Poslední částí, kterou lze v muzeu navštívit, je venkovní expozice. V areálu jsou volně umístěny některé exponáty, které zachycují místní lidské aktivity (rekonstrukce sídliště lovců mamutů), průmyslovou architekturu nebo důlní techniku 20. století (těžební stroje, kombajny, důlní lokomotivy aj.). Všechny venkovní exponáty popisují informační tabule.⁴⁸⁴

Doprovodné programy

Muzeum realizuje komentované prohlídky ve všech svých expozicích. Zapojuje se rovněž do celostátní akce Muzejní noci. Pro školní skupiny je připraven zvláštní zábavný program uzpůsobený jejich věku.

Celý areál Landek Parku je ideálním místem pro pořádání řady koncertů a festivalů (Re-Kreace Ostrava, Music and Juggling festival).⁴⁸⁵ Vedle již zmíněných přednášek a besed pořádaných Klubem přátel hornického muzea, je muzeum zapojeno do projektu „Techno trasa“. Tento projekt Moravskoslezského kraje má prezentovat oblast technických „atraktivit“ kraje a přilákat tak do regionu více turistů. Součástí akce jsou bohaté kulturní a společenské programy pořádané ve všech institucích a objektech, které jsou do tohoto projektu zapojeny.

4. 3. 21 Píšť

Historický vývoj

První písemná zmínka o Píšti pochází z roku 1228, kdy ji Přemysl Otakar I. daroval cisterciáckému klášteru na Velehradě.⁴⁸⁶ Velehradský klášter spravoval ves do roku 1439 a do té doby ji pronajímal svým manům. V husitské době došlo k rozkladu jejich majetku a Píšť se stala

---

⁴⁸⁴ Příloha č. 83 – Venkovní expozice v areálu Hornického muzea v Petřkovicích (fotografie).

⁴⁸⁵ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-10].

⁴⁸⁶ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 155.

samostatným rytířským statkem. V roce 1431 patřila Čenku z Tvorkova na Ovsišti a od roku 1518 se stala součástí hlučinského panství.⁴⁸⁷ Roku 1520 přikoupil Bernard ze Zvole v Píšti svobodné fojtství s tvrzí, mlýnem a krčmou. V první polovině 17. století získal ves Bernard Lichnovský z Voštic a připojil ji k chuchelenskému panství. V roce 1740 ves vyhořela, ale postupně došlo k její obnově.⁴⁸⁸ Po I. světové válce byla obec, spolu s obcí Hať, připojena k Československé republice až roku 1923.⁴⁸⁹

Současnost obce a její pamětihodnosti

Dominantu obce tvoří mariánské poutní místo – kostel sv. Vavřince, který byl postaven v roce 1743. Dochovaly se v něm barokní sochy sv. Petra a Pavla a soubor pěti obrazů od opavského malíře Ferdinanda Lichta.⁴⁹⁰ V roce 2003 byla dokončena v areálu poutního místa venkovní Křížová cesta keramických reliéfů a nalézají se zde také kopie lurdské jeskyně s parkovou částí.⁴⁹¹ Z dalších sakrálních staveb se v centru obce nachází osmihránná kaple sv. Jana Nepomuckého z 18. století.⁴⁹² Sportovní vyžití je možné na víceúčelovém hřišti pro míčové hry, na koupališti a minigolfu.⁴⁹³

Na katastrálním území Píště se nalézají chráněné území Hranečník. Území slouží k ochraně jedné z největších hnízdicích kolonií volavky popelavé na území České republiky. Vyskytuje se zde asi sto párů.⁴⁹⁴

Zajímavostí obce jsou bezesporu také sluneční parkové hodiny, které v době svého vzniku v roce 2005 byly největšími slunečními hodinami v Evropě. Rozměry těchto hodin činí 16 x 47 metrů.⁴⁹⁵

---

⁴⁸⁷ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučinska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 155.

⁴⁸⁸ Tamtéž, s. 155.

⁴⁸⁹ PLÁČEK, Vilém. *Prajzáci II. aneb Hlučinsko ve staronové vlasti 1920–1938*. 1. vyd. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. s. 18.

⁴⁹⁰ Obec Píšť. *Mariánské poutní místo v Píšti*. Píšť : Obec Píšť. 1 leták. Složený list.

⁴⁹¹ Obec Píšť. *Mariánské poutní místo v Píšti*. Píšť : Obec Píšť. 1 leták. Složený list.

⁴⁹² CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučinsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučinska, 2008. s. 168.

⁴⁹³ Příloha č. 84 – Obec Píšť (fotografie).

⁴⁹⁴ KOUTECKÁ, Věra a kol. *Příroda Hlučinska*. Hlučín : Městský úřad a Sdružení obcí Hlučinska, 2004. s. 37.

⁴⁹⁵ NEVŘELOVÁ, Jana. Sluneční hodiny na Hlučinsku. *Bolatický zpravodaj*, 2009, č. 9–10, s. 16.

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nenachází žádné muzeum, galerie ani výstavní síň. Rovněž zde nejsou zastoupena kulturní ani folklórní sdružení. Dlouholetou tradicí v obci je každoroční srpnová pouť ke kostelu svatého Vavřince, tzv. „Píšťský odpust“. U této příležitosti se koná několik akcí jako karnevaly, veselice, ohňostroj, atrakce a slavnostní odpustová mše. Mezi další pravidelné akce patří jarní a letní hasičské slavnosti. V rámci česko–polské příhraniční spolupráce probíhá každoročně u koupaliště mezinárodní turnaj v minigolfu.⁴⁹⁶

V obci jsou pořádány dětské dny, mikulášské nadílky, rozsvícení vánočního stromu, sportovní turnaje, jarní pochody nebo soutěže ve střelbě na místní střelnici. Pravidelné jsou také Svatohubertské mše, uliční slavnosti neboli „*Strassenfesty*“, výstavy zahrádkářů, divadelní představení, zabijačkové hody, adventní koncerty, plesy, Den matek, Noc kostelů, setkání chrámových sborů regionů Hlučínska nebo velikonoční výstavy.⁴⁹⁷

4. 3. 22 Rohov

Historický vývoj

První zmínka o Rohovu pochází z roku 1349, kdy měli jeho obyvatelé povinnost odvádět městu Opavě za údržbu mostů a silnic naturální dávku. V roce 1377 při dělení opavského knížectví vlastnil ves Žibřid z Krzanowic.⁴⁹⁸ V 15. století byli majiteli Otík z Rohova nebo rytíři Šamařovští z Rohova, kteří si v blízkosti postavili tvrz Světlov. V 16. století pak Karvinští z Karviné nebo páni z Drahotuš, kteří ves přechodně připojili k dolnobenešovskému panství.⁴⁹⁹ Roku 1676 koupil Rohov Karel Maxmilián Lichnovský z Voštic a připojil jej ke svému panství Chuchelná.⁵⁰⁰ Od roku 1928 byla obec začleněna do okresu Opava a mezi lety 1949–1960 náležela pod hlučínský okres. Od roku 1979 byla spojena s obcí Sudice a osamostatnění se dočkala až v roce 1990.⁵⁰¹

---

⁴⁹⁶ Tradice. In *Obec Píšť* [online]. Píšť : Obec Píšť, 2013. [cit. 2014-06-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.pist.cz/tradice>>.

⁴⁹⁷ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-03].

⁴⁹⁸ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 159.

⁴⁹⁹ Tamtéž, s. 159.

⁵⁰⁰ Tamtéž, s. 159.

⁵⁰¹ Tamtéž, s. 159.

Současnost obce a její pamětihodnosti

V obci se nachází několik stavebně zajímavých budov.⁵⁰² Nejznámější je kaple sv. Petra a Pavla postavená v roce 1923. Dále se zde dochovaly roubené špýchary z 18. a 19. století. Architektonicky zajímavá je také stavba staré zemědělské stáje z roku 1896 z režných cihel nebo areál historického statku z roku 1861. Tento statek je dokladem bytové kultury vesnice 2. poloviny 19. století. Významnými stavbami jsou také pomníky padlým v I. a II. světové válce, Boží muka a kříže.⁵⁰³

V širokém okolí je vyhlášena rohovská hospoda a minipivovar U Komárků, kde se připravují speciality pečené v peci zvané Golem na bukovém dřevě. Hospoda si zachovala atmosféru 30. let minulého století a vaří se v ní tradiční metodou bez pasterizace pivo Rohan.⁵⁰⁴

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nenachází žádné muzeum, galerie ani výstavní síň. Z kulturního života obce jsou významné akce pořádané sportovními spolky, ale také ty, které realizuje kulturní výbor fungující při Obecním úřadě. Akce jsou uskutečňovány především v areálu zahrádkářů „*Na Kučakovci*“. Z dalších organizací lze připomenout například občanské sdružení mladých Roháček nebo dechovou kapelu Rohovanka.

Z pravidelnějších akcí se v obci konají sportovní slavnosti jako turnaje v kopané, půlmaraton Rohov–Kietrz, cyklistické a cyklokrosové závody (Velká cena Rohova), dále se pořádají oslavy dne matek, tradiční vinobraní, zvěřinové hody, divadelní představení, plesy, odpust, adventní dílny a vánoční jarmarky, pro děti světluškový rej, drakiády či rej čarodějnic.⁵⁰⁵

---

⁵⁰² Příloha č. 85 – Obec Rohov (fotografie).

⁵⁰³ Historie obce Rohov. In *Obec Rohov* [online]. Rohov : Obec Rohov, 2008. [cit. 2014-05-28]. Dostupný z WWW: <<http://rohov.ceskeobce.info/web/?page=texty&id=3>>.

⁵⁰⁴ *Hospoda a minipivovar U Komárků* [online]. Rohov, 2011. [cit. 2014-05-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.ukomarku.cz/hlavni-strana/>>.

⁵⁰⁵ Obec Rohov. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Rohov : Obecní úřad, 2014.

4. 3. 23 Služovice

Historický vývoj

První písemná zmínka pochází z roku 1349, kdy musela ves odvádět městu Opavě naturální dávku ve formě obilí za údržbu mostů a cest.⁵⁰⁶ Se sousedním Oldřišovem tvořili Služovice společný statek. V nejstarší době náležela ves premonstrátskému klášteru na Hradisku u Olomouce. Od roku 1430 se stal novým majitelem husitský hejtman Jan Tovačovský z Cimburka.⁵⁰⁷ Poté premonstráti nakrátko získali majetek na Opavsku a ve Služovicích zpět, ale ekonomické potíže je posléze přinutily jej zcela odprodat. Majiteli se stali Oderští z Liděrova. V té době zde stával dvůr s pivovarem náležející oldřišovské vrchnosti. Ves dále vlastnil Fridrich Sedlnický, poté Karel Danvický nebo Fridrich Čamr. Po posledním jmenovaném majiteli byly Služovice panovníkem zkonfiskovány.⁵⁰⁸ V roce 1625 postihla ves morová nákaza a většina obyvatel zemřela. V polovině 17. století byl zřízen svobodný statek, jehož prvním vlastníkem byla rodina Skronských a posléze Kryštof Sedlnický.⁵⁰⁹ V roce 1721 získal Služovice Jan Josef hrabě Gašínský z Gašína.⁵¹⁰ V roce 1868 byla ve vsi vybudována škola.

Ve druhé polovině 20. století byla v obci umístěna vojenská posádka, která zde působila až do roku 1995.⁵¹¹ Od roku 1973 byly Služovice se sousedící Vrbkou spravovány společným Místním národním výborem. K jejich úplnému sloučení došlo v roce 1979.⁵¹²

Současnost obce a její pamětihodnosti

V obci se nachází několik sakrálních staveb.⁵¹³ Nejvýznamnější je novodobá kaple Nanebevzetí Panny Marie, postavená v centru obce roku 1997. Dále je zde kaple sv. Jana Křtitele z roku 1957 a kaple Navštívení Panny Marie z roku 1909, která se nachází v přidružené části obce Služovice, ve Vrbce.⁵¹⁴

---

⁵⁰⁶ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 163.

⁵⁰⁷ Tamtéž.

⁵⁰⁸ Tamtéž.

⁵⁰⁹ Tamtéž.

⁵¹⁰ Tamtéž.

⁵¹¹ Historie obce. In *Oficiální stránky obce Služovice* [online]. Služovice : Obec Služovice, 2014. [cit. 2014-05-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.sluzovice.cz/informace-o-obci/historie/>>.

⁵¹² Tamtéž.

⁵¹³ Příloha č. 86 – Obec Služovice (fotografie).

⁵¹⁴ Památky Služovice. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-05-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&obec=20>>.

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci není zastoupena žádná muzejní ani kulturní instituce. Akce se konají většinou v nově zrekonstruovaném Kulturním domě. Jedná se především o plesy a taneční zábavy. Od roku 2011 funguje v obci organizace „Služovice a Vrbka, občanské sdružení“, která zajišťuje pro místní občany volnočasové aktivity – setkávání seniorů, zájezdy pro seniory a kulturně společenské akce jako rozsvícení vánočního stromu apod. Vedle ní je velice aktivní také „Sdružení maminek Služovice a Vrbka“, které pro děti pořádají řadu zábavných programů – zálesáckou stezku, drakiády, vesnické strašení, čertovské reje s Mikulášem, dětské plesy nebo dětské dny.⁵¹⁵

Za poslední období byla ve Služovicích uspořádána výstava „Historie a současnost obce Služovice“. Jednalo se o výstavu obecních kronik, předmětů z domácnosti a nástrojů užívaných v tradičních venkovských řemeslech v minulém století. Součástí byla prezentace historických i současných fotografií obce a vývoje místních spolků.⁵¹⁶

Z lidových tradic se zde udržuje pálení čarodějnic, stavění a kácení májky, odpustové tradice nebo ukázky velikonočních a vánočních zvyků. Akce „Velikonoční odpoledne“ nabízí ukázky velikonočních tradic, pomlázek, perníčků apod. „Předadventní odpoledne“ se zase zaměřuje na ukázky a výrobu vánočních dekorací, adventních věnců či svícnů. Vánoce bývají také obohaceny o vánoční koncert místní scholy a ministrantů.⁵¹⁷

Z gastronomických akcí jsou oblíbené Josefovské vepřové hody (pravá domácí zabijačka), burčákové hody, vinobraní, myslivecké hody a sportovně vinné hody. Z dalších akcí to jsou letní country večery, oslavy Dne matek nebo plesy. Ze sportovních akcí poté „Memoriál Josefa Wihody“ (turnaj v kopané) nebo „Memoriál Bruna Hanského“ (hasičská soutěž).⁵¹⁸

---

⁵¹⁵ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-19].

⁵¹⁶ Obec Služovice. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Služovice : Obecní úřad, 2014.

⁵¹⁷ Obec Služovice. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Služovice : Obecní úřad, 2014.

⁵¹⁸ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-19].

4. 3. 24 Strahovice

Historický vývoj

První písemná zpráva o vsi pochází z roku 1349, kdy musela odvádět městu Opavě naturální dávku ve formě obilí za údržbu mostů a silnic.⁵¹⁹ V roce 1377 patřily Strahovice ke krzanowickému panství majitele Žibřida z Krzanowic. Ves byla lénem až do roku 1563, kdy Tomáš ze Zvole ves z lenního svazku propustil.⁵²⁰ V roce 1608 prodali Šamařovští ves Bernartu Lichnovskému z Voštic a mezi dalšími majiteli se objevili například Brixové z Monclu. Až v roce 1676 koupil ves Karel Maxmilián Lichnovský a natrvalo ji připojil k panství Chuchelná, kam patřila až do roku 1946.⁵²¹ Obec byla roku 1976 správně připojena k Chuchelné.⁵²² Dnes je opět samostatnou obcí.

Současnost obce a její pamětihodnosti

V obci se nachází dvě sakrální památky. Její dominantu tvoří kostel sv. Augustina z roku 1924⁵²³ a kaple Panny Marie Schönstattské. V obci se nalézají také dva špýchary z poloviny 19. století.⁵²⁴ V blízkosti Strahovic je pískovna, ve které roste vzácná ruderalní vegetace.⁵²⁵

K rekreačním sportům využívá obec tělocvičnu Základní školy a venkovní víceúčelové hřiště vhodné pro míčové hry či minigolf.

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nenalézá žádná muzejní instituce. Vedle sportovních klubů funguje při místním kostele schola, která pořádá řadu koncertů. Z tradičních akcí se v obci koná „Strahovický jarmark“, odpustové slavnosti, uliční slavnosti neboli „*Strassenfesty*“, adventní koncerty nebo představení „Živý betlém“. Pořádají se zde také sportovní a hasičské slavnosti, plesy, stavění a kácení májky, dětské dny nebo gastronomické akce. Vedle muzikálového představení

---

⁵¹⁹ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 167.

⁵²⁰ Tamtéž, s. 167.

⁵²¹ Tamtéž, s. 167.

⁵²² Tamtéž, s. 167.

⁵²³ O obci Strahovice. In *Vítejte na stránkách obce Strahovice* [online]. Strahovice : Obec Strahovice, 2005. [cit. 2014-05-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.strahovice.cz/>>.

⁵²⁴ Tamtéž.

⁵²⁵ Příloha č. 87 – Obec Strahovice (fotografie).

„Ukřižování Krista“ se zde konala také stejnojmenná výstava. Realizována byla také akce „Most přátelství“, která se snažila o prohloubení česko-polské spolupráce.⁵²⁶

4. 3. 25 Sudice

Historický vývoj

Nejstarší písemná zmínka o existenci Sudic pochází z roku 1327, kdy opavský kníže Mikuláš II. prodal ves dominikánskému klášteru v Ratiboři.⁵²⁷ Již o tři roky později však ves obdržel Jindřich Svojsze ze Sudic.⁵²⁸ Byla zde vybudována tvrz a vzápětí se v jejím držení vystřídalo několik drobných zemanů. Na počátku 16. století byly Sudice na krátkou dobu zásluhou rodu Žerotínů povýšeny na městečko a původní tvrz byla přestavěna na barokní zámek. V roce 1774 připadlo město k dolnobenešovskému panství, zámek začal chátrat a za dalších významnějších majitelů, rodu Henneberků, byl v roce 1786 zcela zbořen.⁵²⁹ Sudice připadly po připojení k československé republice pod hlučínský okres a od roku 1928 k okresu Opava. Po druhé světové válce se opět vrátily k hlučínskému okresu.⁵³⁰ Na přechodnou dobu byly k obci v roce 1975 připojeny Rohov a Třebom.⁵³¹

Současnost obce a její pamětihodnosti

Mezi významné památky obce patří bazilika sv. Jana Křtitele vybudovaná v letech 1904–1906.⁵³² Postavena je v novogotickém stylu a jejím stavitelem byl Josef Seyfried z Kravař. V interiéru kostela je zachován soubor obrazů hlučínského malíře Jana Bochenka a dřevěný kříž od B. Kafky.⁵³³ V roce 1990 byl celý areál s kostelem, ohradní zdí s branou, hrobkou, farou

---

⁵²⁶ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-23].

⁵²⁷ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 171.

⁵²⁸ Tamtéž.

⁵²⁹ Tamtéž.

⁵³⁰ CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučín, 750 let města*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2006. s. 70.

⁵³¹ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 171.

⁵³² Chrám sv. Jana Křtitele. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=22&id=57>>.

⁵³³ Tamtéž.

a hospodářskými budovami prohlášen za kulturní památku.⁵³⁴ Bazilika je zmenšenou kopií Dómu v Kolíně nad Rýnem.

Mezi další zajímavosti obce patří evangelický kostel vystavený v roce 1911. Od roku 1945 je využíván pravoslavnou církví. V centru obce je umístěn cvičný proudový letoun L29 Delfín, který patřil k významným strojům československého poválečného letectví. Ponechán je zde jako upomínka na osvobození Sudic, na kterém měli podíl rovněž českoslovenští letci. Letoun je opatřen textovými informacemi o technických parametrech. V obci se nachází také několik dalších památníků jako připomínka na válečnou dobu. Mezi nejvýraznější patří Památník osvobození s tankem T 34 zbudovaný roku 1980 na okraji Sudic. Památník se nachází na volném prostranství a je doplněn turistickými informačními tabulemi o historii a současnosti obce.⁵³⁵

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci Sudice se nikdy nenacházelo žádné muzeum, galerie ani výstavní síň. Z výstav se za posledních pár let uskutečnila pouze výstava o hlučínském rodákovi Janu Bochenkovi, která představila jeho život a malířskou tvorbu. Dříve se v kostele sv. Jana Křtitele uskutečnila výstava k 100letému výročí jeho založení. Z menších výstav to byly „Kříže či Boží muka na pohraničí“ a výstavy výtvorů dětí z Mateřské a Základní školy.⁵³⁶ Větší prezentační akce se konají v restauraci U Zlatého džbánu, kde jsou k dispozici dva sály.

I přesto, že kulturní spolky nejsou v obci zastoupeny, konají se zde některé tradiční lidové slavnosti. Jmenovat můžeme „Vítání jara“, kdy obcí prochází průvod v čele s Morénou, dále akce pálení čarodějnic nebo stavění a kácení májky. Na svátek svatého Ducha se koná tradiční smažení vajec a významný je také „Sudický odpust“. Z dalších akcí se objevují plesy ukončené pochováním basy, vánoční jarmarky, krmášové koncerty, dětské dny, sportovní slavnosti (např. Sudická lávka) a zabijačkové hody.⁵³⁷

---

⁵³⁴ Archiv Národního památkového ústavu, číslo rejstříku 38098/8-3080.

⁵³⁵ Příloha č. 88 – Obec Sudice (fotografie).

⁵³⁶ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-16].

⁵³⁷ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-16].

4. 3. 26 Šilheřovice

Historický vývoj

První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1377, kdy došlo k dělení opavského majetku mezi syny Mikuláše II.⁵³⁸ Šilheřovice tehdy držel Mikuláš Mšan, jehož rod se tituloval přídomkem „ze Šilheřovic“.⁵³⁹ Během 16. a počátkem 17. století se novými majiteli postupně stali Bírkové z Násile, Stošové z Kounic, Rotmberkové z Ketře, páni z Vrbna nebo hrabata Šlikové.⁵⁴⁰ V roce 1673 bylo panství prodáno jezuitské koleji v Opavě, která začala s důslednou rekatolizací.⁵⁴¹ Poddaní se proti přetěžování robotami bouřili. Po zrušení řádu získal Šilheřovice Karel, svobodný pán Larisch. Ten však panství prodal ještě téhož roku 1787 rodu Eichendorffů, kteří zde postavili na místě zaniklé tvrze zámek.⁵⁴² Od roku 1846 vlastnili šilheřovické panství Rothschildové. K panství připojili ještě panství hlučínské a hošťálkovické.⁵⁴³ Šilheřovice se staly sídlem a správním centrem celého panství. Rothschildové jej vlastnili až do druhé světové války.⁵⁴⁴

Současnost obce a její pamětihodnosti

Dominantu obce tvoří zámecká budova s parkem.⁵⁴⁵ Trojkřídlý klasicistní zámek nechal na počátku 19. století vystavět rod Eichendorffů na místě původní renesanční tvrze. V letech 1844–1945 jej vlastnil rod Rothschildů, který provedl pseudobarokní přestavbu. Po roce 1945 byla budova využívána jako domov mládeže, hornické učiliště a později jako učňovské středisko. Od roku 2008 je v rukou soukromého vlastníka, prošla celkovou rekonstrukcí a slouží veřejnosti pro konání komerčních akcí, svateb, recepcí, plesů apod. Kolem zámku se rozprostírá rozsáhlý anglický park, který je využíván nejen k četným vycházkám, ale částečně také jako golfové hřiště. V parku se nalézá také několik staveb a vodních ploch, například rybník s loveckým zámečkem z 18. století, Evelynino jezero s ostrůvkem, pod zámkem byl vybudován

---

⁵³⁸ PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Šilheřovice v historii a současnosti*. Šilheřovice : Obecní úřad Šilheřovice, 2006. s. 28.

⁵³⁹ Tamtéž, s. 30.

⁵⁴⁰ Tamtéž, s. 33–35.

⁵⁴¹ Tamtéž, s. 41.

⁵⁴² Tamtéž, s. 50–54.

⁵⁴³ Tamtéž, s. 63.

⁵⁴⁴ Tamtéž, s. 214.

⁵⁴⁵ Příloha č. 89 – Obec Šilheřovice (fotografie).

vodní bazén s figurální plastikou, tzv. Neptunova kašna. Přírodní park je doplněn mramorovými vázami nebo romantickými mosty. V lese na konci palouku byla postavena Švýcárna.⁵⁴⁶

Přímo v obci je pak ke zhlédnutí barokní kostel Nanebevzetí Panny Marie postavený jezuitou v roce 1713. Za hlavním oltářem v okenní vitráži je představen výjev Nanebevzetí.⁵⁴⁷

U obce se nalézá také přírodní rezervace Černý les I. a II., kde se nacházejí nejstarší bučiny v okrese Opava. Předmětem ochrany jsou zachovalé acidofilní buničiny pralesního charakteru. V téměř tisícihektarovém lese je umístěna Bažantnice založená v 50. letech 19. století lesmistrem Karlem Exnerem.⁵⁴⁸

Vedle těchto stavebních a přírodních památek je v obci možnost sportovního vyžití, ať už prostřednictvím golfového nebo víceúčelového hřiště. Využít lze také služby místního jezdeckého oddílu Paseky. Kolem obce se navíc táhne řada cykloturistických tras.

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nenachází žádná muzejní instituce, ani kulturní spolky. Působí zde však dětský folklórní soubor Majiček. Akce zde pořádá obec ve spolupráci s místními sportovními oddíly a dalšími institucemi. Z tradičních akcí se po plesové sezóně konají různá sportovní utkání a soutěže, dále „Šilheřovický odpust“ s koncertem a krmášová zábava. Dále se uskutečňuje pálení čarodějnic, stavění a kácení májky, dětský den, různé přednášky, besedy a posezení nebo pivní slavnosti. V době Adventu se konají Mikulášské nadílky a zábavy, zpívání u vánočního stromu, vánoční výstavy a také adventní koncerty. „Výstava řemesel a tradic“ představovala učební obory Střední školy hotelnictví, gastronomie a služeb SČMSD (Svaz českých a moravských spotřebních družstev) ze Šilheřovic a byly na ní k vidění rovněž ukázky dovedností jednotlivých studentů.⁵⁴⁹

---

⁵⁴⁶ Zámek Šilheřovice. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=23&id=290>>.

⁵⁴⁷ PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Šilheřovice v historii a současnosti*. Šilheřovice : Obecní úřad Šilheřovice, 2006. s. 47.

⁵⁴⁸ Tamtéž, s. 82.

⁵⁴⁹ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-03].

Folklórní soubor Majiček

Majiček je dětský folklórní soubor, který vznikl v roce 1999 při Mateřské škole v Šilheřovicích.⁵⁵⁰ Členové jsou pouze děti předškolního věku, a to i přesto, že zpočátku v něm působily také děti nižšího stupně Základní školy. Uměleckou vedoucí souboru je paní Barbara Slavíková.

Soubor vystupuje v lidových krojích nejen před svými rodiči a příbuznými, ale také na akcích pořádaných v obci a okolí. Majiček nahrál několik CD s písničkami a koledami. Spolupracoval rovněž na nahrávání lidových písní z Hlučínska, a to na CD „*V dobrym sme se zešli*“ a „*V dobrym se rozejdeme*“. V roce 2011 soubor vystoupil také v pořadu „Dobré ráno s ČT 1“.⁵⁵¹

4. 3. 27 Štěpánkovice

Historický vývoj

První písemná zmínka pochází z roku 1265, kdy ves získal Herbert z Fulštejna.⁵⁵² Později ves připadla konventu sv. Kláry v Opavě a kolem roku 1528 šlechticům Janu a Vavřinci z Drahotuše na Benešově.⁵⁵³ Majitelé vsi se často střídali. Původně evangelická obec byla v průběhu 18. století postupně rekatolizována. Byl postaven kostel sv. Kateřiny a v jeho těsném sousedství zděná škola. Významnými majiteli se stal v letech 1712–1945 rod Lichnovských. Ten nechal nedaleko vesnice postavit dvůr Albertovec, jenž se stal významným hospodářským střediskem centrální správy jejich velkostatku.⁵⁵⁴ Vedle Albertovce se v roce 1871 stala součástí Štěpánkovic také osada Svoboda a v roce 1958 Bílá Bříza.⁵⁵⁵

Při osvobozovacích bojích dne 16. dubna 1945 utrpěla obec rozsáhlé materiální škody. Byla poškozena škola, fara, kostel, zničeny hostince Modlichů a Volných, několik domů a stodol včetně dřevěného větrného mlýna. V 50. letech došlo k postupnému rozvoji obce, bylo vystaveno několik rodinných domů, Kulturní dům, zdravotnické středisko a nová škola. V roce

---

⁵⁵⁰ Příloha č. 90 – Dětský folklórní soubor Majiček ze Šilheřovic (fotografie).

⁵⁵¹ *Majiček – folklórní soubor Mateřské školy Šilheřovice* [online]. Šilheřovice, 2012. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW: <<http://majicek5.webnode.cz/>>.

⁵⁵² Kolektiv autorů. *Štěpánkovice 740 let : 1265–2005*. Štěpánkovice : Obecní úřad Štěpánkovice, 2005. s. 4.

⁵⁵³ Tamtéž, s. 15.

⁵⁵⁴ JUNG, Jiří. *Julius Bühler, architekt knížete Karla Maxe Lichnowského*. Ostrava : Filozofická fakulta Ostravské univerzity, 2011. s. 30.

⁵⁵⁵ Tamtéž, s. 10–11.

1952 byl na Albertovec přestěhován státní hřebčín z Houstoně na Šumavě, významný plemenářský podnik.⁵⁵⁶

Současnost obce a její pamětihodnosti

Dominantu obce, která má více jak tři tisíce obyvatel, tvoří kostel sv. Kateřiny postavený v roce 1756, později přestavěný v historizujícím slohu. K menším sakrálním stavbám patří kaple sv. Josefa v nedaleké osadě Svoboda a několik dalších kapliček. V obci se zachovala i drobná lidová stavba na ulici Hlavní, tzv. „špýchar“ neboli „srubek“.⁵⁵⁷ Zajímavostí obce je již zmíněný hřebčín Albertovec, který od roku 2005 patří rodině Hájkových. Ti opravili značně zanedbaný areál a o rok později zde mohla být slavnostně obnovena také tradice dostihového a jezdeckého dne.⁵⁵⁸

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V současnosti se v obci nenachází žádné muzeum ani galerie. Lidová kultura je v obci udržována díky činnosti folklórních souborů Škobránek a Srubek. Mezi významné osobnosti, které se v minulosti zasloužili o uchování tradic a lidového umění musíme jmenovat vypravěče Josefa Smolku, Annu Korpasovou nebo Antonii Baránkovou.⁵⁵⁹ Významným představitelem společensko-kulturního života v obci byl také pan Emerich Kurka, který stál rovněž u zrodu Osvětové besedy a folklórního souboru Srubek. Zároveň byl hercem a režisérem místního ochotnického divadelního spolku.⁵⁶⁰ V obci se po několik let pořádaly okresní přehlídky ochotnických divadelních souborů, tzv. Štěpánkovický divadelní máj. V letech 2007–2010 v osadě Albertovec navíc fungovala Galerie Albertovec.

---

⁵⁵⁶ Původní název Státní hřebčín Albertovec nahradil 1. 1. 1966 název nový – Plemenářský podnik Albertovec. O kvalitě zdejšího chovu svědčí i několik vítězství na Velké pardubické. Navíc tehdejší ředitel ing. František Lamich se se svým koněm Vadarem stal třináctinásobným mistrem republiky v drezúře.

⁵⁵⁷ Příloha č. 91 – Obec Štěpánkovice (fotografie).

⁵⁵⁸ V současné době je část areálu veřejnosti nepřístupná. Zájemci zde mohou navštívit restauraci s venkovním posezením a koutkem pro děti. S ubytováním je často vyhledávaným místem pro konání svateb. Dlouholetou tradici zde má také voltiž.

⁵⁵⁹ Kolektiv autorů. *Hlučínsko : příroda, lid, kultura*. Ostrava : Krajské nakladatelství, 1958. s. 141.

⁵⁶⁰ Kolektiv autorů. *Štěpánkovice 740 let : 1265–2005*. Štěpánkovice : Obecní úřad Štěpánkovice, 2005. s. 39.

Národopisné soubory

V obci vyvíjejí činnost dva folklórní soubory, a to Srubek, složený z dospělých členů, a dětský soubor Škobránek.⁵⁶¹ V minulosti k nim patřil ještě mládežnický soubor Štěpánek. Soubor Srubek byl založen v roce 1978. Původně ženský soubor, jehož doprovodným nástrojem byla pouze tahací harmonika, navazoval na folklórní tradici, která měla ve Štěpánkovicích své dlouholeté kořeny. Uměleckou vedoucí Srubku se stala Mgr. Stanislava Václavíková, učitelka místní Základní školy, která byla zároveň jeho choreografkou. Ve funkci ji poté nahradil Rudolf Kurka a posléze také Jan Katolický. Soubor vystupoval v širokém okolí a později byl rozšířen o mužskou část. Srubek prezentoval v hlučínských krojích lidové písně a tance a celé vystoupení prokládal mluveným slovem v hlučínském nářečí. Jako vypravěči se v něm proslavili Jiřina Lichá, Marcela Dalmádyová a Milan Smolka (vnuk lidového vypravěče Josefa Smolky). Vedle harmoniky bylo vystoupení postupně doplněno o kontrabas, klarinet a housle. Soubor vystupoval na Národopisných folklórních slavnostech v Dolní Lomné, na Strážnickém festivalu, národopisných slavnostech „Kolaja“ v Hati či „Chodníčcích k domovu“ v Opavě. V obci soubor vystupuje nepravidelně při tradičních akcích stavění máje, pochovávaní basy či jako kulturní doprovod při různých akcích. Jeho členové natočili CD „*U obuch stran Opy*“ a spolupodíleli se na vydávání CD „*Lidové písně z Hlučínska*“.⁵⁶²

V roce 1997 byl založen Rudolfem Kurkou dětský folklórní soubor Škobránek, který měl v době svého vzniku zhruba 30 členů tvořených žáky Základní školy ve Štěpánkovicích. V současné době je uměleckou vedoucí Zuzana Václavíková, která s dětmi nacvičuje tance a písně v hlučínském nářečí. Společně pak vystupují na různých lidových slavnostech.

Galerie Albertovec

Galerie se nacházela v bývalé administrativní budově státního hřebčína na Albertovci.⁵⁶³ Tento objekt inspiroval roku 2007 Petru Galusovou, Josefa Hájka, Václava Minaříka, Tomáše Valuška a Petra Haničila k vytvoření výstavního prostoru.⁵⁶⁴ Od počátku roku 2008 se ředitelem Galerie Albertovec stal Martin Klimeš, předseda sdružení Bludný kámen.

---

⁵⁶¹ Příloha č. 92 – Folklórní soubory Srubek a Škobránek (fotografie).

⁵⁶² Národopisný folklórní soubor Srubek. In *Oficiální stránky obce Štěpánkovice* [online]. Štěpánkovice : Obec Štěpánkovice, 15. 10. 2013. [cit. 2014-05-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.stepankovice.cz/spolky/srubek/srubek.php>>.

⁵⁶³ Příloha č. 93 – Budova bývalé Galerie Albertovec (fotografie).

⁵⁶⁴ Galerie Albertovec. In *Pobytové baličky* [online]. Olomouc : Art – Online s.r.o. [cit. 2014-05-01]. Dostupný z WWW: <http://www.pobytovebalicky.cz/kultura/muzea-a-galerie/486_galerie-albertovec.html>.

Prostory Galerie Albertovec tvořilo zhruba 45 místností ve dvou patrech s několika spojovacími chodbami. Galerie pravidelně představovala moderní výtvarné umění, které se vyznačovalo výraznou energií, provokací a nezodpovězenými otázkami.⁵⁶⁵ Byla rovněž ideálním pracovním a společenským místem pro pořádání výtvarných dílen, symposií a stipendijních pobytů. Součástí galerie byl „Kabinet architektury“, který pravidelně představoval především architektonickou produkci mladší generace ovlivněnou současným vizuálním uměním. Toto výstavní zařízení uskutečňovalo také sbírkotvornou činnost, kterou soustřeďovalo především na současné umění. Dvakrát ročně pořádalo plenéry jakožto kolektivní pracovní setkání studentů vysokých uměleckých škol. Každý plenér byl zakončen výstavou.⁵⁶⁶

Během konání výstav byla galerie otevřena v sobotu a neděli od 12:00–17:00 hodin. Po telefonické domluvě se bylo možné domluvit i na jiný termín. Vstup byl zdarma. Podle zjištěných informací byla Galerie Albertovec zrušena na přelomu let 2009 a 2010.

4. 3. 28 Třebom

Historický vývoj

První písemná zmínka o vsi Třebom pochází z roku 1349, kdy měla povinnost odvádět městu Opavě naturální dávku za údržbu mostů a silnic.⁵⁶⁷ Roku 1377 náležela Třebom Oldřichovi z Pelhřimova, v husitské době drobným zemanům Bavorům, kteří užívali přídomek z Hradčan a Třebomi. Z ostatních držitelů můžeme jmenovat Jaroše Kanku z Vřesovic na Třebomi, Filipa Bystrického ze Stvolové na Třebomi, Jiřího Bernarta Tvorkovského, Jana a Štěpána z Vrbna či Bruntálské z Vrbna na Štemplovci.⁵⁶⁸ V roce 1621 získal zkonfiskovaný majetek Řád německých rytířů, jehož panování vyvolalo v Třebomi vzpouru poddaných. Roku 1699 byla navíc všechna dosavadní privilegia poddaných zrušena.⁵⁶⁹ Roku 1863 přešla ves pod pruský stát.⁵⁷⁰ Po připojení k Československé republice roku 1920 byla Třebom jedinou čistě německou

---

⁵⁶⁵ Galerie Albertovec. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2011-06-21]. Dostupný v WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=27&pod=&obec=&id=325>>.

⁵⁶⁶ Příloha č. 94 – Přehled konaných výstav v Galerii Albertovec v letech 2008–2009.

⁵⁶⁷ Historie obce. In *Obec Třebom* [online]. Třebom : Obec Třebom. [cit. 2014-05-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.trebom.cz/informace-o-obci/historie/>>.

⁵⁶⁸ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 183.

⁵⁶⁹ Historie obce. In *Obec Třebom* [online]. Třebom : Obec Třebom. [cit. 2014-05-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.trebom.cz/informace-o-obci/historie/>>.

⁵⁷⁰ Tamtéž.

vesnicí na Hlučínsku. Od 1. 6. 1975 byla na přechodnou dobu připojena k Sudicím a dnes je opět samostatnou obcí.⁵⁷¹

Současnost obce a její pamětihodnosti

Nejmenší obec na Hlučínsku se zhruba 200 obyvateli se nachází na nejsevernějším místě u hranic s Polskem.⁵⁷² Ze stavebních památek se zde nalézají pouze kostel sv. Jiří, který byl postaven v letech 1781–1785 díky podpoře Řádu německých rytířů.⁵⁷³

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nenachází žádná muzejní instituce a ani kulturní zájmová sdružení. Společenské akce jsou pouze ojedinělé. Z pravidelnějších akcí se zde konají pouze dožínkové slavnosti, dny dětí nebo Mikulášské nadílky.⁵⁷⁴ Jen výjimečně se zde nacházejí akce jiného druhu. U příležitosti 180. výročí narození Josefa Heimanna, hudebního skladatele a rodáka z Třebomi, se uskutečnil slavnostní koncert v místním kostele.⁵⁷⁵

4. 3. 29 Velké Hoštice

Historický vývoj

Katastr Velkých Hoštice patří k oblastem s nejstarším osídlením na Hlučínsku. Archeologické nálezy dosvědčují přítomnost osad a sídlišť již od 6. tisíciletí př. n. l.⁵⁷⁶ První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1222. Tato listina určovala nového vlastníka vsi – Velehradský klášter.⁵⁷⁷ Klášter však záhy prodal Velké Hoštice opavskému měšťanovi Heřmanu Lohenovi a ve 14. století se ves dostala do vlastnictví pánů z Kravař. Páni z Kravař ji s krátkou přestávkou

---

⁵⁷¹ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 183.

⁵⁷² Příloha č. 95 – Obec Třebom (fotografie).

⁵⁷³ Kostel sv. Jiří. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-05-27]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=25&id=316>.

⁵⁷⁴ Obec Třebom. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Třebom : Obecní úřad, 2014.

⁵⁷⁵ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-27].

⁵⁷⁶ PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Velké Hoštice 1222–2012*. Velké Hoštice : Obec Velké Hoštice, 2012. s. 21.

⁵⁷⁷ Tamtéž, s. 47.

vlastnili až do roku 1579.⁵⁷⁸ Dalším majitelem byl například Daniel Macák z Ottenburgu, císařský podplukovník Baltazar Zikmund Církevský z Tybí a od roku 1754 se vlastníkem panství stal Ignác Dominik Chorýnský z Ledské.⁵⁷⁹ Chorýnský byl zámožným hrabětem. Z Velkých Hoštic vytvořil významné středisko kulturního dění. Nechal zde vystavět barokní zámek s knihovnou, obrazárnou a zámeckým divadlem, jehož kapelu vedl skladatel Josef Puschman. Po rozsáhlém požáru vesnice v roce 1765 se zasloužil o její obnovu. Před jeho smrtí získala Velké Hoštice dcera Marie Anna provdaná za hraběte ze Sprinzensteinu.⁵⁸⁰ V majetku tohoto rodu bylo panství až do roku 1945.

Současnost obce a její pamětihodnosti

Architektonicky zajímavou stavbou je velkohoštický zámek, který nechal vystavět v 18. století Ignác Dominik Chorýnský.⁵⁸¹ Pozdně barokní zámek se stal významným střediskem kulturního a společenského života. Dnes slouží k obecním i komerčním účelům. Nachází se zde zámecká restaurace s vinotékou, obecní knihovna a zadní část zámku je využívána jako dům s pečovatelskou službou. Vedle zámku se nachází kostel sv. Jana Křtitele z roku 1773. Je postaven v barokním slohu a jeho interiér je bohatě vyzdoben freskami malíře Sebastiniho.⁵⁸² V obci je umístěna ještě socha sv. Jana Nepomuckého nebo vojenské opevnění OP-S 10 „Na křižovatce“ z let 1935–1937.⁵⁸³

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nachází drobná archeologická expozice umístěná na zámku. Tato expozice byla veřejnosti přístupná o sobotách a nedělích a představovala ukázky archeologických nálezů z katastru Velkých Hoštic. V současné době je expozice neudržována a přístupná pouze na požádání. Z muzejních institucí se v obci nachází malé vojenské muzeum v pěchotním srubu zvaném „Na křižovatce“.

V obci nejsou zastoupeny kulturní spolky. Většina akcí se uskutečňuje v místním Kulturním domě. Z pravidelných akcí vynikají ty, které mají něco společného s vínem. Jedná se například

---

⁵⁷⁸ PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Velké Hoštice 1222–2012*. Velké Hoštice : Obec Velké Hoštice, 2012. s. 53.

⁵⁷⁹ Tamtéž, s. 53–69.

⁵⁸⁰ Tamtéž, s. 76.

⁵⁸¹ Tamtéž, s. 70.

⁵⁸² Tamtéž, s. 338.

⁵⁸³ Příloha č. 96 – Obec Velké Hoštice (fotografie).

o řízené degustace vín z nejrůznějších vinařských oblastí v Zámeckých vinných sklepech, výstavy hroznů Slezska, vinobraní nebo košť vín. Tato akce bývá někdy doplněna husími či zvěřinovými hody.⁵⁸⁴

Vedle sportovních akcí se zde spíše konají divadelní představení, stavění a kácení májky, oslavy dne matek aj. Z výstav jsou to chovatelské výstavy a slavnosti či výstavy betlémů. Na Vánoce se koná rovněž slavnostní rozsvícení vánočního stromu nebo vánoční koncerty.⁵⁸⁵

4. 3. 29. 1 Muzeum v opevnění OP-S 10 zvaném „Na křižovatce“

Pěchotní srub OP-S 10 zvaný „Na křižovatce“ se nachází zhruba jeden kilometr od Velkých Hoštic směrem na Opavu, a to u křižovatky silnice I/56 a železniční trati Opava – Hlučín.⁵⁸⁶

Správa a řízení muzea

Pěchotní srub byl převeden z armádního majetku do vlastnictví obce Velké Hoštice. Ta jej bezplatně pronajala Klubu vojenské historie Hlučínsko, který se zavázal o něj starat. Předsedou klubu je David Pluschke, který v něm, společně se členy a dalšími nadšenci, otevřeli na přelomu let 2012 a 2013 malé vojenské muzeum.⁵⁸⁷

Muzeum není členem Asociace muzeí a galerií České republiky. Pro veřejnost je otevřeno o víkendech a při pořádání doprovodných akcí.

Muzejní prostory

Muzeum se nachází v bývalém pěchotním srubu „Na křižovatce“.⁵⁸⁸ Jedná se o dvoupodlažní stavbu z let 1935–1937, která byla vybudována jako součást československého opevnění podél severní hranice s Německem. Byla vybavena pěti lehkými a dvěma těžkými kulomety a dále dvěma protitankovými kanóny.⁵⁸⁹ Po podepsání mnichovské dohody dne

---

⁵⁸⁴ Obec Velké Hoštice. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Velké Hoštice : Obecní úřad, 2014.

⁵⁸⁵ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-06-04].

⁵⁸⁶ Příloha č. 97 – Mapa umístění pěchotního srubu OP-S 10 „Na křižovatce“.

⁵⁸⁷ *Klub vojenské historie Hlučínsko* [online]. Velké Hoštice, 2014. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW: <<http://kvh-hlucinsko.webnode.cz/>>.

⁵⁸⁸ Příloha č. 98 – Pěchotní srub OP-S 10 „Na křižovatce“ (fotografie).

⁵⁸⁹ *Klub vojenské historie Hlučínsko* [online]. Velké Hoštice, 2014. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW: <<http://kvh-hlucinsko.webnode.cz/>>.

30. září 1938 se však československá vojska z opevnění musela stáhnout bez boje. Německá armáda tato opevnění využívala k výcviku a zkouškám nových zbraní. Počátkem roku 1945 Němci opevnění částečně opravili, vyzbrojili a opatřili polním opevněním, minovými poli a překážkami. Opevnění sloužilo k obraně proti útoku Rudé armády a československých tankistů během Ostravské operace na konci II. světové války.

V roce 2010 bylo opevnění opuštěné, bez elektřiny a ve velmi špatném stavu. Na konci roku 2010 začal Klub vojenské historie upravovat venkovní terén a v příštím roce následovaly vnitřní prostory.⁵⁹⁰ Byla vynesena suť a další odpad, poté vybíleny stěny a natřeny veškeré kovové konstrukce.

Muzejní činnost

Hlavním úkolem muzea je vytvoření stálé expozice a její doplnění o informace, které by veřejnosti blíže představily události II. světové války. Akviziční činnost muzea spočívá především v získávání trojrozměrných předmětů a listinného materiálu souvisejících s pěchotním srubem a válečným obdobím. Akvizice se uskutečňují především ve formě darů nebo vlastním sběrem. Klub vojenské historie se stará rovněž o zabezpečení celé stavby a udržuje její chod.

Stálá expozice

Dnes se v muzeu nachází expozice věnující se dvěma tématům – průběhu Ostravsko-opavské operace v roce 1945 a československým legionářům. Polovina horního patra má stejnou podobu jakou měla v roce 1938, kdy bylo opevnění OP-S 10 dokončeno. Nechybí ani pokoje vojáků, kteří na opevnění sloužili v roce 1938 a poté 1945. Z exponátů si návštěvníci mohou prohlédnout kulomet MG 42, pušku Mauser, munice, vojenské vybavení (uniformy, helmy, zbraně), vyznamenání a medaile a další předměty. K vidění jsou také vojenské knížky, mapy a další textové a obrazové dokumenty.⁵⁹¹

Postupně se v horní části srubu připravuje „Německá expozice“ a ve spodním patře „Ruská expozice“. Spodní patro později doplní plně vybavená vojenská nemocnice, v největší místnosti se pak počítá s expozicí věnovanou padlým vojákům.

---

⁵⁹⁰ Klub vojenské historie Hlučínsko [online]. Velké Hoštice, 2014. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW: <<http://kvh-hlucinsko.webnode.cz/>>.

⁵⁹¹ Informace byly získány vlastní badatelskou a výzkumnou činností a osobní návštěvou.

Doprovodné programy

Klub vojenské historie spolupracuje s řadou institucí a spolků. V roce 2013 se u srubu konala akce „Normandie 1944 – Boj o Falaise“, při které byly předvedeny nejen bojové ukázky, ale také v jejím rámci proběhla přehlídka vojenské techniky, vojenského tábora a celkového bunkru. Často se zde konají také setkání vlastníků historických vozidel. V letošním roce jsou plánovány mezinárodní bojové ukázky s názvem „Peenemünde 1944“.

4. 3. 30 Vřesina

Historický vývoj

První písemná zmínka o Vřesině pochází z roku 1270, kdy patřila k majetku Velehradského kláštera.⁵⁹² Vřesina byla později z důvodu majetkových sporů rozdělena na dvě části. Jednu vlastnili majitelé benešovského panství páni z Drahotuš a druhá připadla Donátům z Velké Polomi, kteří obě části spojily v roce 1610.⁵⁹³ Ještě na konci 16. století byla ve vsi připomínána tvrz. Ve druhé polovině 17. století Vřesinu zdědili Rogojští z Rogožníku. O století později ji koupil František Leopold hrabě Lichnovský a natrvalo ji připojil k panství Chuchelná.⁵⁹⁴ V majetku tohoto rodu zůstala až do 20. let 20. století.

Současnost obce a její pamětihodnosti

Dominantu obce tvoří kostel zasvěcený sv. Vilému Aquitánskému, který nahradil předchozí dřevěnou kapličku a pozdější menší zděný kostelík. Současný kostel byl postaven v roce 1930 stavitelem Luzarem z Koutů u Kravař v novorománském slohu a v roce 2004 prošel rozsáhlou rekonstrukcí.⁵⁹⁵ Čtyřicetimetrová vysoká věž v sobě ukrývá šest kostelních zvonů.

V obci se nachází také několik přírodních památek. Jednou z nich je přírodní rezervace Dařanec, dubohabrový porost s lípami a vzácnou flórou.⁵⁹⁶ Předchozí majitelé Lichnovští, Rothschildové a Eichendorffové zde nechávali vysazovat tzv. hraniční duby, z nichž se některé zachovaly dodnes. Mezi ně patří i tzv. Mechtildin dub, v jehož blízkosti se nalézá bludný kámen

---

⁵⁹² PLÁČEK, Vilém, PLÁČKOVÁ, Magda. *Vřesina 1270–2010*. Vřesina : Obec Vřesina, 2010. s. 33.

⁵⁹³ Tamtéž, s. 37–39.

⁵⁹⁴ Tamtéž, s. 40.

⁵⁹⁵ Kostel sv. Viléma Aquitánského. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=27&id=450>>.

⁵⁹⁶ Sdružení obcí Hlučínska. *Vítejte na Hlučínsku : Vítejte v gminách*. 2012. 1 leták, 18 listů.

ze skandinávské ruly.⁵⁹⁷ K dubu se váže pověst o kněžně Mechtildě Lichnovské na Chuchelné a z Voštic. V současné době zůstalo z dubu pouhé torzo. Kolem Vřesiny prochází také naučná stezka. Trasa vede přes rezervaci Dařanec a pokračuje alejí ovocných stromů až k rybníku „Vodní důl“. Zde se nachází studánka a lesní rašeliniště. Vyskytují se zde také vzácní živočichové, jako je například jezevec lesní. Naučná stezka je doplněna informačními tabulemi.⁵⁹⁸

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V obci se nenachází žádná muzejní instituce. Z informací uveřejněných na oficiálních stránkách obce je uvedeno, že se zde nezachoval ani tradiční hlučinský kroj.⁵⁹⁹

Z lidových tradic se v obci vyskytuje stavění a kácení máje, dožínkové slavnosti a oslavy Vítání jara a velikonoc. Z dalších kulturních akcí se pravidelně konají novoroční koncerty, oslavy svátku sv. Floriána, Den matek, uliční slavnosti, Adventní trhy, koncerty místní scholy nebo Štěpánské koledování.⁶⁰⁰

Většinu akcí organizuje kulturní komise obce Vřesina, sportovní kluby, Klub rodičů či Klub maminek. Ze sportovních akcí převládají slavnosti, rybářské závody a každoroční Hlučinsko-vřesinská šlápota, putování přírodou z města Hlučina do Vřesiny. Tato akce se koná v průběhu října a je spojena s losováním cen a drobným občerstvením v cíli. Mezi akcemi pro děti vynikají drakiády, průvody broučků a povídání či hraní pohádek.⁶⁰¹

4. 3. 31 Závada

Historický vývoj

Poprvé je ves zmiňována v roce 1349.⁶⁰² Byla připojena k dolnobenešovskému panství, které v té době vlastnili páni z Drahotuš. Jméno pánů z Drahotuš se objevilo i na protestním listu proti

---

⁵⁹⁷ Zajímavosti obce. In *Vřesina u Hlučina* [online]. Vřesina : Obec Vřesina, 2007. [cit. 2014-05-18]. Dostupný z WWW: < <http://www.vresina-u-hlucina.cz/>>.

⁵⁹⁸ Příloha č. 99 – Obec Vřesina (fotografie).

⁵⁹⁹ Zajímavosti obce. In *Vřesina u Hlučina* [online]. Vřesina : Obec Vřesina, 2007. [cit. 2014-05-18]. Dostupný z WWW: < <http://www.vresina-u-hlucina.cz/>>.

⁶⁰⁰ Obec Vřesina. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučinsku*. Vřesina : Obecní úřad Hať, 2014.

⁶⁰¹ Archiv uplynulých akcí na Hlučinsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-17].

⁶⁰² ŠTĚPÁN, Václav. *Dějiny obce Závada : Historie hlučinské obce a jejího okolí*. Závada : Obec Závada, 2007. s. 11.

upálení Mistra Jana Husa. I proto na ně dolehla papežská klatba.⁶⁰³ V té době již měli v Závadě opevněnou tvrz. Ves společně s tvrzí však postoupili rektorovi opavských škol a nejvyššímu písaři Mistru Janovi z Bělé, který ji na konci uherské nadvlády na Opavsku roku 1498 předal Stiboru Doupovcovi ze Sudic. Poté se zde v rychlém sledu vystříдалo několik dalších majitelů.⁶⁰⁴ Až v roce 1527 koupili Závadu zpět bratři Jan a Vavřinec z Drahotuš a připojili k dolnobenešovskému panství.⁶⁰⁵ V roce 1865 zde vznikla škola a o rok později byla postavena školní budova. V roce 1960 byla v obci otevřena pískovna. Dodnes se zde těží kvalitní písek pro stavebnictví. V roce 1979 byla obec správně spojena s Bohuslavicemi.⁶⁰⁶ Dnes je opět samostatnou obcí.

Současnost obce a její pamětihodnosti

Zajímavostí obce je bezesporu zachovalé mohutné opevnění středověké tvrze pánů z Drahotuš se dvěma příkopy, které se nacházejí v Panském lese.⁶⁰⁷ V centru obce je situována novodobá kaple sv. Urbana. U hřbitova je umístěn Památník obětem světových válek. K přírodním zajímavostem patří památný strom – dub v lese Sedliska, a to u hranic katastru obcí Závada a Píšť. Stáří stromu je odhadováno na 250 let.⁶⁰⁸

Závada, ač má pouze kolem 600 obyvatel, disponuje bohatým sportovním zázemím. Nově vybudovaný sportovní areál nabízí fotbalové a dětské hřiště či asfaltový a antukový kurt. Na Obecním úřadě je pro kulturní a jiné účely k dispozici také společenský sál.⁶⁰⁹

Muzejnictví a další kulturní aktivity

V Závadě se nikdy nenacházela žádná muzejní instituce. V současnosti se zde nevyskytují ani kulturní spolky. V Závadě, jako druhé nejmenší obec na Hlučínsku, se nerealizuje tolik společenských akcí jako v jiných obcích. Z výstav se zde za poslední období konala v roce 2011

---

⁶⁰³ BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. s. 203.

⁶⁰⁴ ŠTĚPÁN, Václav. *Dějiny obce Závada : Historie hlučínské obce a jejího okolí*. Závada : Obec Závada, 2007. s. 14.

⁶⁰⁵ Tamtéž, s. 15.

⁶⁰⁶ Tamtéž, s. 189.

⁶⁰⁷ Jádru opevnění má rozměry 26 x 22 metrů. První příkop má šířku 14 metrů při vrcholu a 2 metry u dna. Druhý příkop má 10 metrů při vrcholu a 1,5 metrů u dna. [Hrádek Závada. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-05-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=28&id=289>>.]

⁶⁰⁸ MRAČANSKÁ, Eva. *Památné stromy Moravskoslezského kraje*. Ostrava : Krajský úřad Moravskoslezského kraje, 2010. s. 122.

⁶⁰⁹ Příloha č. 100 – Obec Závada (fotografie).

prezentace obrazů a asambláží Huberta Mikety v sále Obecního domu. Zajímavou byla také putovní akce „Velikonoční tradice na Pražské“, kterou pořádalo v roce 2011 občanské sdružení „Pražská ambasáda“ z Bělé. Návštěvníci se mohli seznámit nejen s českými, ale i polskými tradicemi, které jsou si velice podobné. Byly zde předvedeny ukázky tvorby velikonoční palmy, pomlázek, píšťalek a pořádány různé soutěže.⁶¹⁰

Vedle sportovních aktivit, turnajů a soutěží, letních slavností, plesů a zábav jsou pravidelně Klubem rodičů pořádány také akce pro děti jako lampionový průvod, Den dětí a další oslavy.⁶¹¹ Každoroční akcí jsou slavnosti u příležitosti založení obce, vánoční jarmarky, tradiční pečení perníčků apod. Poutavou akcí je „Pohádkový hrádek“, který probíhá v prostorách bývalé tvrze. Zde se konají také divadelní vystoupení, rytířské souboje, soutěže, táboračky a různé soutěže pro děti.⁶¹²

---

⁶¹⁰ Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-18].

⁶¹¹ Obec Závada. *Dotazník : Výzkum současného stavu muzejnictví na Hlučínsku*. Závada : Obecní úřad Hať, 2014.

⁶¹² Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-18].

5. HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Z provedeného výzkumu vyplývá, že oblast Hlučínska z hlediska muzejnictví představuje značně bohatý a různorodý konglomerát. Svědčí o tom nejen zde v současnosti působící muzejní zařízení, ale také existence celé řady kulturních spolků, folklórních souborů a místních nadšenců. Právě tyto skupiny a jednotlivci, vedle institucí primárně se zaměřujících na fixaci kulturního dědictví (muzea, knihovny, archivy), mají důležitou roli při uchování dokladů lidové kultury a dokumentaci historického vývoje regionu, a v mnoha případech tak doplňují chybějící muzejní aktivity.

Současná podoba a struktura muzejnictví na Hlučínsku však zároveň do značné míry vychází a navazuje na dřívější působení několika zařízení muzejního typu. Tyto instituce položily pomyslný základ zdejší muzejní práce (zejména v oborech historie a etnografie) a zároveň poukázaly na potřebu dále mapovat společenské i přírodní poměry této svébytné a specifické oblasti. Do roku 1989 se na Hlučínsku nacházela pouze dvě větší muzea. Jedním z nich bylo Městské muzeum, později přeměněné na Okresní vlastivědné muzeum v Hlučíně, které svou činnost vykonávalo v letech 1948–1962. Dalším se stalo Muzeum Ostravské operace umístěné na zámku v Kravařích v letech 1970–1989. K dříve aktivním zařízením muzejního typu lze zařadit také pěchotní srub „U křižovatky“ mezi Velkými a Malými Hořticemi, kde byla umístěna drobná expozice o II. světové válce, otevřená v roce 1985. Ve Velkých Hořticích se pak na zámku nalézala v letech 2003–2012 menší expozice, která představovala historii a archeologické nálezy v obci a její blízkosti. Zmínit je nutné také bývalou Galerii Albertovec fungující v blízkosti obce Štěpánkovice mezi lety 2007–2010.

V současnosti se na Hlučínsku vyskytuje osm muzejních zařízení. Muzeum Hlučínska v Hlučíně a Zámecké muzeum v Kravařích se svými aktivitami řadí k muzeím vlastivědným. Muzeum v přírodě s názvem Skanzen lidových tradic a řemesel v Bolaticích představuje typ muzejní instituce etnografického zaměření. Dále se zde nacházejí tři vojenská zařízení – Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky, Muzeum v opevnění OP-S 10 „Na křižovatce“ a Muzeum MO-S 21 „Jaroš“ a MO-S 22 „František“. Průmyslové muzejnictví zastupuje Landek Park – Hornické muzeum v Petřkovicích, zvláštní postavení pak zauímají galerie Červený kostel a Mauzoleum a kaple sv. Kříže rodu Lichnovských v Chuchelné, která se ve své činnosti zaměřují na zdůraznění pietního význam tohoto místa. Z drobných výstavních prostor je třeba uvést veřejnosti nepřístupné malé lapidárium v zámecké kapli v Dolním Benešově, kde jsou umístěny originály barokních soch a korouhve z místního kostela sv. Martina. Z hlediska muzejní prezentace je zajímavá také Galerie nábytku firmy Formdesign v Kozmicích, ve kterém

jsou, kromě kolekce designového nábytku, pořádány tematicky zaměřené výstavy moderního výtvarného umění.

Muzejní síť tvořená výše zmíněnými institucemi má vzhledem k dokumentaci celého regionu značné mezery. S výjimkou expozice pazourků v bolatickém skanzenu není na Hlučínsku zastoupena sbírkotvorná ani prezentační činnost v oblasti archeologie, přírodovědy a umění staršího období. Předměty těchto oborů jsou však zařazeny do sbírkotvorného a výstavního plánu Slezskeho zemského muzea, které tak v tomto ohledu do značné míry doplňuje a částečně supluje činnost hlučínských muzeí. Muzea v regionu tak dokumentačně nejvíce pokrývají oblasti historie, etnografie, vojenství a hornictví.

Jednotlivá muzejní zařízení společně vytvářejí pestrý obraz o životě obyvatel Hlučínska. Svědčí o tom nejen jejich samotná sbírkotvorná činnost, ale především témata prezentovaná v rámci výstavní činnosti. Muzeum Hlučínska nabízí návštěvníkům ve své stálé expozici pohled na novější dějiny hlučínského regionu (politická, kulturní a ekonomická situace, rodinný život a každodennost místního obyvatelstva, jejich identita). Důležitou součástí expozice jsou také záznamy výpovědí pamětníků o II. světové válce i době novější. Válečným obdobím se zabývají také muzea zaměřená na dokumentaci pevnostního stavitelství. Z nich vyniká Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky, který se skládá ze čtyř bunkrů různého typu, z nichž plně přístupný je pouze pěchotní srub MO-S 20 „Alej“. Představuje zrekonstruovaný bunkr, jenž byl navrácen do původní podoby, a to včetně většiny vnitřního vybavení. Další vojenské objekty jsou postupně rekonstruovány nadšenci z řad Klubu přátel vojenské historie. Jedná se o Muzeum MO-S 21 „Jaroš“ a MO-S 22 „František“ a Muzeum na opevnění OP-S 10 „Na křižovatce“. Těmto objektům se tak postupně navrácí jejich původní podoba z let 1938–1945, což se týká i interiéru. V bunkrech se nalézají expozice o historii a vývoji II. světové války s ukázkami jejich dřívějšího vybavení. Nově se postupně opravují bunkry MO-S 24 „Signál“ a další sousedící vojenské objekty.

Místní muzea se ve svých prezentačních aktivitách často orientují také na zdejší šlechtické rody. Drobná výstavka v Mauzoleu rodiny Lichnovských v Chuchelné s kaplí sv. Kříže návštěvníkům představuje místo posledního odpočinku tří příslušníků tohoto rodu. Mistrovsky zhotovené sarkofágy se nacházejí v přízemním prostoru mauzolea. Jsou opatřeny textovými informacemi o zde pohřbených členech rodu a náročném procesu restaurování těchto uměleckých výtvarů. Ke zhlednutí je rovněž kaple sv. Kříže nacházející se v prvním patře mauzolea na ochozu. Zámecká expozice v Kravařích zase ukazuje způsob života na Hlučínsku, tentokrát z pohledu šlechtického rodu Eichendorffů, který na kravařském zámku žil v 17. až 18. století. Místnosti expozice jsou vybaveny v barokním slohu a součástí prohlídky je i návštěva

zámecké kaple archanděla Michaela. Z dalších drobných expozic je na místním zámku možné shlédnout také ukázky ze života venkovského lidu na Hlučínsku koncem 19. století, jejíž výrazný prvek tvoří dobový interiér tehdejší hlučínské chalupy.

Co se týká muzeí dokumentujících historický vývoj regionu, ve sbírkách i v expozicích a výstavách je poměrně řídké zastoupeno období před rokem 1742, kdy bylo Hlučínsko připojeno k Pruskému království. Absenci tohoto tématu v muzejních sbírkách i expozicích je možné spatřovat ve faktu, že do slezských válek v 18. století se Hlučínsko vyvíjelo jako součást českých zemí. Specifický vývoj regionu tedy nastal až po připojení k pruskému státu. Právě s tím spojená specifika se místní muzejní instituce snaží prezentovat více než jiná období, neboť Hlučínsko předurčila k odlišnému historickému směřování, než jak tomu bylo v ostatních oblastech dnešní České republiky (snaha o uchování mateřského jazyka až do roku 1918, změny ve státní správě, narukování vojáků do II. světové války atd.).

Co se týká dalších oborů, ve zdejších expozicích je významně zastoupena také technika a národopis. První skupina je reprezentována zařízením s názvem Landek Park – Hornické muzeum v Petřkovicích, které vyniká svou prezentací umístěnou v autentickém prostředí těžebního areálu na černé uhlí. O výjimečnosti této instituce svědčí i množství a rozmanitost vystaveného materiálu. Vedle historie osídlení vrchu Landek se zde nalézají expozice báňského záchranářství s památkou záchranářů, kteří zemřeli při výkonu své služby, prezentována je rovněž historie důlní dopravy. Unikátní je podzemní prohlídka v bývalém dolu Anselm s ukázkou „*rubání*“ a autentických důlních strojů. Naproti tomu Skanzen lidových tradic a řemesel v Bolaticích se zabývá praktickou ukázkou života venkovského lidu. V originálním prostředí lidového statku jsou vybaveny místnosti stejně jako na počátku 20. století.

I přesto, že muzea na Hlučínsku jsou typologicky poměrně odlišná, existuje mezi nimi vzájemná spolupráce. Tato součinnost probíhá především formou zápůjček sbírkových předmětů, poskytováním odborných informací a vzájemnou výměnou zkušeností a znalostí (např. individuálním setkáváním, návštěvami výstav a přednášek). Společné projekty, ať už výstavy či semináře, realizovány nebyly. Určitou výjimku tvoří Landek Park – Hornické muzeum v Petřkovicích. Muzeum se sice nachází na území historického Hlučínska, ale v současnosti kooperuje spíše s oblastí Ostravska, kde je výrazné zastoupení institucí podobného zaměření. Kontakty se zahraničními institucemi nejsou výrazné, přestože je v řadě případů navázána spolupráce s polskými ústavy (zvláště zápůjčky předmětů).

Zřizovateli muzeí jsou zpravidla samotné obce a města, dále kluby přátel vojenské historie, výjimečně příspěvkové organizace nebo jiné instituce (např. Slezské zemské muzeum, Vítkovice holding a. s.). Téměř ve všech případech se muzea potýkají s finančními potížemi, které se

promítají do veškeré muzejní činnosti. Jedním z hlavních problémů je nedostatek odborných pracovníků. V hlučínských muzeích, s výjimkou petřkovického muzea, se počet zaměstnanců pohybuje kolem dvou. Tito pracovníci navíc často vykonávají více činností najednou a jsou na ně kladeny vysoké požadavky. Jejich úkolem tak, kromě zajištění celkového chodu muzea či vedení muzejní administrativy, je také prodej vstupenek či provádění komentovaných prohlídek. Tyto pracovní nároky v některých případech vedou k omezení či potlačení jednotlivých odborných muzejních činností (např. vědecké a badatelské činnosti, práce se sbírkou, práce s návštěvníkem nebo množství a kvality doprovodných programů).

Finanční možnosti muzeí ovlivňují také akviziční činnost. Ta probíhá většinou formou darů, případně vlastním sběrem, méně již koupí. Větší část sbírek v muzeích je uložena v depozitářích, ve kterých často nebývá zajištěna preventivní ochrana předmětů. Vzhledem k množství prostorů určených pro depozitární využití není možné uložit sbírkové předměty monomateriálově. Jako depozitáře často slouží prostory původně určené k jiným účelům (například bývalé místnosti knihovny, půda lidového stavení, stodola, sklepy). Muzeálie bývají očištěny, avšak odborné konzervátorské či restaurátorské zásahy jsou využívány minimálně, což se týká všech muzejních zařízení v regionu. Odborný konzervátorský zásah je však možné za finanční úhradu provést ve Slezském zemském muzeu v Opavě. Sbírkové předměty jsou zapisovány do přírůstkových knih či seznamů. Pouze v případě Muzea Hlučínska a Areálu čs. opevnění Hlučín-Darkovičky je sbírka zapsána v Centrální evidenci sbírek.

Muzejní zařízení na Hlučínsku se neustále snaží o zlepšování a zkvalitňování svých služeb. I díky k tomu, že ve většině těchto zařízení, s výjimkou Muzea Hlučínska, nemají pracovníci muzeologické vzdělání, využívají muzea ve své činnosti nejnovějších trendů pozvolna. Pracovníci se rekrutují většinou z řad historiků (Muzeum Hlučínska v Hlučíně, Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky), kulturních pracovníků (Zámecké muzeum v Kravařích) nebo nadšenců a regionálních badatelů, kteří důvěrně znají problematiku dané lokality (Skanzen lidových tradic a řemesel, muzea klubů přátel vojenské historie, Landek Park – Hornické muzeum). Využití progresivních metod lze zmínit zvláště v případě Muzea Hlučínska. Muzeum se při realizaci nové expozice opíralo o moderní technologie, kterými obohatilo výstavní činnost o zajímavé audiovizuální prvky a prezentační software.

V muzeích na Hlučínsku se také klade stále větší důraz na práci s návštěvníkem. Jsou prováděny komentované prohlídky výstav a expozic, dochází k ukázkám lidové kultury a řemesel. Realizují se také přednášky, semináře, konference, zajímavé akce pro děti, vydávají se odborné publikace a kvalitní katalogy k výstavám. Stále oblíbenější jsou speciální akce, jako je například Muzejní noc (pořádána v Muzeu Hlučínska a Landek Parku – Hornickém muzeu).

Vzhledem k možnostem muzeí jsou tyto programy vytvářeny kvalitně, s cílem návštěvníka především zaujmout. Ve všech muzejních institucích, kromě hornického, však nejsou zaměstnaní specializovaní pracovníci – muzejní pedagogové, kteří by se zabývali přímo prací s návštěvníky a vytvářením doprovodných programů. Všechny tyto aktivity jsou, jak již bylo ostatně naznačeno, zajišťovány prostřednictvím stávajících odborných zaměstnanců.

Neodmyslitelnou součástí muzejnictví na Hlučínsku jsou různorodé kulturní a folklórní akce, které přispívají k udržování kulturních a lidových tradic v regionu. Z hlediska jejich provozovatele můžeme pořádání akcí rozdělit na ty, které připravují dobrovolná kulturní sdružení a spolky, dále místní organizace (restaurační zařízení) a obecní a městská samospráva. Z kulturních sdružení se na Hlučínsku zachovalo několik folklórních souborů – Srubek a Škobránek ze Štěpánkovic, Burianky a Seniorky z Bolatic, Karmašnice z Kravař a Dolního Benešova, Majiček ze Šilheřovic a Vlašanky z Bohuslavic. Všechny tyto soubory, ať už dospělé či dětské, se zaměřují především na uchování a prezentování lidových písní, tanců a vyprávění v tradičním hlučínském nářečí. Soubory vystupují v hlučínském kroji na lidových slavnostech, oslavách, přehlídkách a jiných festivalech. Veřejnosti předvádějí rovněž zvyky, tradice a drobná řemesla, které se postupně z života místních obyvatel vytrácejí. Z nich je možné připomenout například čepení nevěsty nebo vybrané zvyky, které jsou součástí tradiční hlučínské svatby. Pravidelně jsou také pořádány ukázky mláčení obilí cepy, draní peří, vyprávění o různých pranostikách, náboženských zvyklostech apod. Z dalších spolků, které pořádají akce a lidové tradice to jsou kulturní, sportovní a zájmová sdružení (např. pěvecké, řemeslné, zahrádkářské, chovatelské, kluby maminek, místní restaurace atd.).

Neméně důležité jsou i akce jednotlivých obcí a měst na Hlučínsku. Z tradičních slavností se na Hlučínsku zachovaly především krmáše a odpusty. Krmáš nebo také karmáš či posvícení se slaví na výročí posvěcení místního kostela. Naproti tomu odpust je často spojen s výroční poutí a jedná se o slavnost svátku patrona kostela. Z těch významnějších jsou to odpusty v Kravařích, Píšti či hlučínský krmáš. V mnoha obcích se pořádají také dožínky. Jedná se o slavnosti ukončení žní a poděkování za úrodu. K jedné z dochovaných lidových tradic na Hlučínsku patří slavnost „Honění krále“ ve Lhotce, významným je také haťský folklórní festival „Kolaja“, na kterém se co dva roky představují soubory z Hlučínska i blízkého okolí. Z dalších lidových festivalů se každoročně koná Festival kultury a řemesel na Hlučínsku, na němž se představují hlučínské kapely, folklórní a pěvecké soubory. K vidění jsou zde rovněž ukázky tradičních řemesel s ručně vyráběnými předměty.

Kulturní i sportovní akce jsou hojně navštěvovány veřejností. Tyto programy tvoří významný potenciál pro činnost muzeí, kterým se nabízí jedinečná příležitost uchovat současné lidové

tradice, zvyky a kulturní činnost pro budoucí generace, například formou videozáznamů. Tyto aktivity v regionu dokládají kulturní bohatost dané lokality a stávají se zdrojem dalšího zkoumání. I přesto, že mezi muzei a kulturními organizacemi probíhá vzájemná spolupráce formou spolupřádání společenských akcí, tato kooperace má stále rezervy.

Významným zdrojem poznání hlučínské historie a lidové kultury je činnost místních nadšenců a patriotů. Shromažďují významné doklady o vývoji hlučínského regionu, především o historii, lidové kultuře, předmětech denní potřeby a přírody. Díky těmto lidem se podařilo zachovat mnohé cenné materiály důležité pro poznání minulosti a současnosti této specifické oblasti. Připomenout můžeme zvláště Ludmilu Hořkou, sběratelku lidové slovesnosti, básnířku a prozaičku. Mezi dalšími významné osobnosti patří vypravěči povídek v hlučínském nářečí Josef Smolka, Anna Korpasová, Antonie Baránková ze Štěpánkovic nebo Konrád Blašík z Kozmic. Sbíráním lidové slovesnosti se zabývala Marie Burianová z Bolatic, Andělín Novák, kronikář a první správce muzea v Hlučíně v polovině 20. století nebo Udo Wanderburg, který svou badatelskou činnost věnoval z velké části právě hlučínskému regionu. V současné době patří v tomto ohledu uznání současným hlučínským spisovatelům, kteří píší publikace o historii a lidové slovesnosti Hlučínska. Jmenovat můžeme Annu Malchárkovou, Janu Schlossarkovou, Evu Tvrdou, Lidii Rumanovou, Viléma Plačka nebo Václava Štěpána. Spolupráce mezi těmito lidmi a muzei probíhá formou besed, přednášek nebo křtů jimi vydaných publikací.

Oblast Hlučínska má významný kulturní potenciál, který spočívá ve specifickém historickém vývoji a dosud živé lidové kultuře. Je v obecném zájmu, aby se tyto prvky co nejvíce udržely pro budoucí generace, byly uchovány a podrobně zdokumentovány. Muzejní instituce v tomto procesu sehrávají zásadní roli, neboť právě v nich se shromažďují význačné trojrozměrné předměty kulturní hodnoty, listinný materiál, publikace, lidové tradice nebo audiovizuální záznamy, které jsou zároveň představovány laické i odborné veřejnosti. Dokumentace tohoto regionu nicméně stále vykazuje určité mezery, a proto je v zájmu všech zde působících muzeí, kulturních spolků i místních nadšenců, tuto činnost neustále rozvíjet.

6. ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo zdokumentování současného stavu muzejnictví v oblasti regionu Hlučínska. Základním informačním zdrojem se staly dotazníky směřované ke všem obcím a městům a muzejním institucím dané oblasti. Na základě dotazníkové metody, ale také osobních návštěv a interpretace dostupných pramenů a literatury, jsem se pokusila o vytvoření komplexně pojaté práce o zkoumaném fenoménu. Vedle obecného představení regionu Hlučínska a seznámení s jednotlivými prvky jeho lidové kultury, nabízí první část práce detailní pohled do muzejní tradice na Hlučínsku do roku 1989, kdy zde dominovala dvě větší muzea, a to Městské a později Okresní vlastivědné muzeum v Hlučíně a Muzeum Ostravské operace v Kravařích. Klíčovou kapitolou je heuristicky pojatá topografická část, která představuje jednotlivé obce a města hlučínského regionu z hlediska jejich historického vývoje a současnosti s přihlédnutím na místní pamětihodnosti a samozřejmě také stav muzejnictví a kulturních aktivit. Závěrečné shrnutí podává reflexi zjištěných informací o stavu muzejnictví a kulturních aktivitách v regionu Hlučínska.

Výsledky provedeného výzkumu poukazují na zastoupení několika muzejních zařízení a kulturních spolků v regionu, které se cíleně zaměřují na dokumentování tohoto území. Muzeum Hlučínska v Hlučíně ve své expozici představuje jako jediný ucelený historický pohled na tento region a jedná se také o jediné muzeum, které systematicky provádí akviziční, tezaurační, prezentační a výchovně-vzdělávací činnosti. Zámek v Kravařích prezentuje život šlechtického rodu v 18. století na tomto panství a v Bolaticích je pak představen život vesnického obyvatelstva na počátku 20. století díky expozici v dobově zařízeném hlučínském statku. Poslední místo odpočinku šlechtického rodu Lichnovských je veřejnosti zpřístupněno v Mauzoleu a kapli sv. Kříže v Chuchelné. Období válek bylo pro hlučínské obyvatelstvo velice specifické, protože v obou světových válkách museli povinně obléknout německé uniformy. Příhraniční oblast měla strategické podmínky pro budování vojenského opevnění, které je dnes částečně zachováno a využíváno k muzejní prezentaci. Největší z nich se nachází v Areálu čs. opevnění Hlučín – Darkovičky. Soukromá vojenská muzea se pak nachází ještě v pěchotních srubech „Jaroš“ a „František“ u Hlučina – Darkoviček a poté „U křižovatky“ mezi Velkými a Malými Hořticemi. Tyto muzea mají za cíl rekonstruovat jednotlivé sruby do podoby, kterou měli při svém založení, opatřit je autentickým vybavením a zároveň vytvořit reprezentativní expozici o II. světové válce. Z technických muzeí je potřeba zmínit i Landek Park – Hornické muzeum, které se specializuje na vývoj hornictví a dobývání černého uhlí v letech 1782–1991 a je situováno do prostorů bývalého těžebního areálu. Jednou z mála galerií v regionu, kterou je

třeba zmínit, je galerie v hlučínském Červeném kostele. Kromě muzejních zařízení byla věnována pozornost také kulturním aktivitám jednotlivých obcí a měst na Hlučínsku, od představení významných kulturních spolků, přes tradiční lidové akce, až po drobnější prvky lidové kultury, které tvoří kulturní identitu zdejšího regionu.

I přesto, že tyto muzejní instituce nedokumentují region jako celek, výrazně přispívají k poznání tohoto území v oblasti historie, etnografie, vojenství a hornictví. Svědčí o tom nejen jejich sbírkotvorná, ale i prezentační činnost. Muzea na Hlučínsku jsou spravována samotnými obcemi a městy regionu Hlučínska, dále kulturními pracovníky, kluby přátel vojenské historie, příspěvkovými organizacemi a jinými institucemi. Ve všech případech se v muzejní činnosti objevuje složitá finanční situace, která ovlivňuje nejen počet zaměstnanců, badatelskou a akviziční činnost, ale také pořádání výstav a doprovodných programů. Mezi muzei však probíhá vzájemná spolupráce formou zápůjček sbírkových předmětů a výměnou odborných zkušeností a znalostí. Prohlubovány jsou rovněž vzájemné kontakty s kulturními institucemi a spolky v regionu a blízkém okolí. Tato kulturní zařízení, ale i místní nadšenci, svým způsobem doplňují činnost muzeí. Zajímají se o historii i etnografii regionu. Sbírají lidovou slovesnost, hlučínské nářečí, tradiční písně a tance nebo zvyky a tradice. Jsou motivováni snahou o záchranu typického lidového oděvu, o uchování předmětů kulturní hodnoty, ale rovněž zajímavých a typických věcí denní potřeby.

Výsledky výzkumu zřetelně ukázaly, že je v současné době Hlučínsko moderním regionem, který prostřednictvím muzeí, kulturních zařízení a místních nadšenců výrazně přispívá k uchování poznatků o místní svébytné kultuře pro další generace a zároveň zprostředkovává dostatečné množství kulturních podnětů, na základě kterých mohou být ožívány vlastní vzpomínky a prohlubovány znalosti o oblasti Hlučínska.

7. RESUMÉ

The Hlučín region occupies a specific place within the Czech Republic. Its historical development has been marked by frequent changes of nationality, which is signed not only the thinking of the local population, but also on shaping their cultural identity. Region named Hlučínsko however preserves the specific manifestations of folk culture, little affected by foreign influences.

The topic of the thesis is the current state of the museum work on Hlučín region. Thesis is not focused only on the area of museum facilities, but also touches the area's culture and cultural activities of local institutions and associations which make up a significant potential for current and future activities of museums. Equally important was to documenting the activities of local organisations and enthusiasts who contributed significantly to the development of local culture, such as the preservation of typical folk costumes, objects of cultural value and collecting folk literature.

The aim of the thesis was to rally the most extensive amount of information on the current state of the museums in the Hlučín region. A major source of information, questionnaires were sent to all the towns and cities and museum institutions, together with a number of personal visits.

The museum institutions on the Hlučín region there began to appear from the mid-20th century, in larger quantities after the turn of the 20th and 21st centuries. They responded to the activities of local enthusiasts who were interested on dialects, traditional songs, dances, habits and traditions, and they contributed to the preservation of typical folk costumes and interesting things of daily use.

This region has a number of museum facilities and cultural associations that focus on documenting its area. Together, they create an image of Hlučín history from different angles. Museum of Hlučín offers visitors not only exhibitions on various topics, but also exposition entitled "Who are the people on Hlučínsko" which gives a comprehensive view of the historical development of the region from different perspectives.

The open-air museum of folk traditions and crafts in Bolatice does not deal with so much history of the region, but rather demonstrates of life of rural people. In the original environment of the farm house of the beginning of the 20th century are equipped rooms, cattle shed and barn. The entire interiors complement the contemporary objects, household items, craft tools and agricultural machinery. Part of the museum is also exposure of flints.

Exhibition on castle in Kravaře shows a different way of life on Hlučín region, this time from the perspective of the noble family of Eichendorffs, who resided in the castle Kravaře in 17th and 18th century. Rooms are decorated in Baroque style and the tour includes visit significant Baroque chapel of the Archangel Michael.

The life story of another noble family is presented on small exhibition at the mausoleum of the family Lichnovsky in the Chuchelná. It is the final resting place of three members of this family. Masterfully made sarcophagi are on the ground floor of mausoleum. They are provided with written information on family members, and also about the conservation and restoration of their coffins.

Significant representation on Hlučín region have a technical and military exhibitions. The largest is Landek Park - Museum of Mining in Petřkovice that stands out for its mining exhibition in the former main coal mining area. The uniqueness of this device is demonstrated on the amount of exposures. In addition to the exhibition on the history of settlement Landek Hill was here located exposition of mining rescue with a monument to the rescuers who died in the performance of its services, as well as an exhibition on the history of mining transport. Also is here a unique underground tour to the former Anselm Mine with a demonstration of coal mining and other authentic mining machinery.

The biggest military museum in this region is fortification Hlučín - Darkovičky. It consists of four different types of bunkers, only one of which is fully accessible - infantry bunker MO-S 20 "Alley". Reconstruction of the bunker returned him to original form with all internal equipment. Other military museums are repaired from enthusiasts from among the clubs of Military History. They are the bunker of MO-S 21 "Jaroš", MO-S 22 "František" and the Museum of fortification OP-S 10 "Na křižovatce". These museums are gradually reconstructed to original form from years 1938-1945 and showing authentic items from II. World War.

Of the small exhibition spaces worth mentioning small lapidary closed in the chapel in Lower Benes, where are located the original Baroque statues and gravestones from the local church of st. Martin. An interesting exhibition space is a gallery of furniture company Formdesign Kozmice, where are in addition to the collection of designer furniture organized thematic exhibitions of fine art.

In addition to the museum facilities is also recalled work of cultural associations of municipalities and cities on the Hlučín region. In the thesis are also presented significant cultural associations which through traditional events showing regional folk culture. The Hlučín region has significant potential for culture development which is needed not only to expand, but also preserve for future generations.

8. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

Literatura

Monografie

BENEŠ, Josef. *Základy muzeologie*. Opava : Slezská univerzita, 1997. 180 s. ISBN 80-901974-3-4.

BRABCOVÁ, Liana a kol. *Pozdrav z Hlučínska : pohlednice a historie*. I. vyd. Opava : Nakladatelství Bobr, 1995. 206 s. ISBN 80-901764-1-0.

BŘEZINA, Alfons. *Muzeum Ostravské operace Kravaře*. I. vyd. Ostrava : Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1976. 176 s.

DURČÁK, Josef. *Opevňování Ostravska v letech 1935 až 1938*. Kravaře : Ave Centrum, 2005. 96 s. ISBN 80-900061-6-7.

GEBAUER, Josef, ŠTĚPÁN, Václav. *Válečná kronika Opavska (1060 – 1945)*. 1. vyd. Kravaře : Kulturní středisko zámek Kravaře, 2011. 200 s. ISBN 80-902889-0-1.

HARNA, Josef, FIŠER, Rudolf. *Dějiny českých zemí II. : Od poloviny 18. století do vzniku České republiky*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství učebnic Fortuna, 1998. 280 s. ISBN 80-7168-522-4.

HOŘÁK, Jiří. *Muzea československého opevnění : úsek Moravská Ostrava a Opava*. Mohelnice : nakladatelství a vydavatelství Martin Vaňourek, 2003. 70 s. ISBN 978-80-902949-1-2.

CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučín, 750 let města*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2006. 194 s. ISBN 80-239-7008-9.

CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučínsko, Valticko, Vitorazsko... podobná minulost*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2008. 244 s. ISBN 978-80-254-3581-6.

JUNG, Jiří. *Julius Bühler, architekt knížete Karla Maxe Lichnowského*. Ostrava : Filozofická fakulta Ostravské univerzity, 2011. 240 s. ISBN 978-80-7368-994-0.

KALUS, J., PERNES, J., TKÁČ, V. *Muzea na Moravě a ve Slezsku*. I. vyd. Ostrava : Profil, 1988. 341 s.

KESNER, Ladislav. *Marketing a management muzeí a památek*. I. vyd. Praha : Grada Publishing a. s., 2005. 304 s. ISBN 80-247-1104-4.

Kolektiv autorů. *750 let Chlebičova*. I. vyd. Chlebičov : Obec Chlebičov, Kravaře : Kulturní středisko zámek Kravaře, 2000. 122 s. ISBN 80-902526-8-0.

- Kolektiv autorů. *Hať, Píšť, Šilheřovice, Krzyzanowice : historie a současnost partnerských příhraničních obcí*. Obec Šilheřovice, 2004.
- Kolektiv autorů. *Hlučínsko : příroda, lid, kultura*. Ostrava : Krajské nakladatelství, 1958. 309 s.
- Kolektiv autorů. *Kulturněhistorická encyklopedie Slezska a severovýchodní Moravy*. 1. díl, A – M. Ostrava : Ústav pro regionální studia Ostravské univerzity, 2005. 586 s. ISBN 80-7368-024-6.
- Kolektiv autorů. *Lidová kultura : Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 2. svazek, A – N. Praha : Mladá fronta, 2007. 634 s. ISBN 978-80-204-1712-1 (2. svazek).
- Kolektiv autorů. *Lidová kultura : Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 3. svazek, O – Ž. Praha : Mladá fronta, 2007. 635 – 1298 s. ISBN 978-80-204-1713-8.
- Kolektiv autorů. *Lidová kultura na Hlučínsku : Sborník příspěvků z mezinárodní konference pořádané v květnu 1998 v Bolaticích*. Kravaře : Kulturní středisko zámek Kravaře ve Slezsku, 1999. 188 s. ISBN 80-902526-4-8.
- Kolektiv autorů. *Štěpánkovice 740 let : 1265–2005*. Štěpánkovice : Obecní úřad Štěpánkovice, 2005. 46 s.
- Kolektiv autorů. *Úvod do muzejní praxe : Učební texty Školy muzejní propedeutiky*. 1. vyd. Praha : Asociace muzeí a galerií České republiky, 2010. 406 s. ISBN 978-80-86611-40-2.
- Kolektiv autorů. *Vademecum muzeologie*. 1. vyd. Opava : Slezská univerzita v Opavě, 2012. 163 s. ISBN 978-80-7248-811-7.
- KOUTECKÁ, Věra a kol. *Příroda Hlučínska*. Hlučín : Městský úřad a Sdružení obcí Hlučínska, 2004. 94 s. ISBN 80-86486-27-3.
- KUCHAŘ, Petr. *Areál čs. opevnění Hlučín – Darkovičky : historie a současnost*. Náchod : Aleš Horák, 2007. 32 s. ISBN 978-80-239-9328-8.
- MIKA, Norbert. *Dějiny Ratibořska*. 2. vyd. Krakov : Nakladatelství AVALON, 2012. 234 s. ISBN 978-83-7730-075-6.
- MRAČANSKÁ, Eva. *Památné stromy Moravskoslezského kraje*. Ostrava : Krajský úřad Moravskoslezského kraje, 2010. 170 s.
- PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Darkovice 1250–2010*. Darkovice : Obec Darkovice, 2010. 539 s. ISBN 978-80-254-7185-2.
- PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Ludgeřovice v sedmi staletích*. Ludgeřovice : Obec Ludgeřovice, 2003. 374 s. ISBN 80-86458-12-1.
- PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Oldřišov 1234–2004*. Oldřišov : Obecní úřad Oldřišov, 2006. 528 s. ISBN 80-86458-19-9.

- PLAČEK, Vilém. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742–1960*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. 180 s. ISBN 978-80-86458-21-2.
- PLAČEK, Vilém. *Prajzáci II. aneb Hlučínsko ve staronové vlasti 1920–1938*. 1. vyd. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství MAJ, 2007. 234 s. ISBN 978-80-86458-24-3.
- PLAČEK, Vilém, KOTLÁŘ, Pavel. *Přehled dějin obce Hat' 1250–2000*. I. vyd. Jilešovice : Nakladatelství a vydavatelství František Maj, 2001. 190 s. ISBN 80-86458-05-9.
- PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Dolní Benešov a Zábřeh v proměnách času*. Dolní Benešov : Městský úřad, 2002. 316 s. ISBN 80-86458-09-1.
- PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Markvartovice 1377–2007*. Háj ve Slezsku : Nakladatelství a vydavatelství Maj, 2007. 560 s. ISBN 978-80-86458-22-9.
- PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Šilheřovice v historii a současnosti*. Šilheřovice : Obecní úřad Šilheřovice, 2006. 508 s. ISBN 80-86458-17-2.
- PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Velké Hoštice 1222–2012*. Velké Hoštice : Obec Velké Hoštice, 2012. 692 s. ISBN 978-80-86458-37-3.
- PLAČEK, Vilém, PLAČKOVÁ, Magda. *Vřesina 1270–2010*. Vřesina : Obec Vřesina, 2010. 472 s. ISBN 978-80-86458-32-8.
- RAVIK, Slavomír. *Kronika polistopadového vývoje : 1989–1994*. 1. vyd. Praha : Levné knihy KMa, 2006. 607 s. ISBN 80-7309-397-9.
- RAVIK, Slavomír. *Kronika polistopadového vývoje : 2004–2006*. 1. vyd. Praha : Levné knihy KMa, 2006. 616 s. ISBN 80-7309-398-7.
- SCHOEPS, Hans-Joachim. *Dějiny Pruska*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Garamond, 2004. 416 s. ISBN 80-86379-59-0.
- STOKLASA, Herbert. *Kravařští ve víru staletí I*. Kravaře : Město Kravaře, 2009. 212 s. ISBN 978-80-86714-07-3.
- STRÁNSKÝ, Z. Zbyněk. *Archeologie a muzeologie*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2005. 316 s. ISBN 80-210-3861-6.
- ŠEFČÍK, Erich a kol. *650 let Kozmic u Hlučína : Příroda, dějiny, památky*. Kozmice : Obecní úřad, 1999. 119 s. ISBN 80-902526-2-1.
- ŠPÉT, Jiří. *Formování a rozvoj socialistického muzejnictví v ČSR (1945–1989)*. Praha : Národní muzeum v Praze, 1988. 366 s.
- ŠTĚPÁN, Václav. *Bělá očima staletí : Dějiny hlučínské obce*. I. vyd. Bělá : Obec Bělá, 2005. 156 s. ISBN 80-86268-07-1.
- ŠTĚPÁN, Václav. *Bolatice od pravěku k současnosti*. Bolatice : Obec Bolatice, 2010. 671 s. ISBN 978-80-254-8816-4.

ŠTĚPÁN, Václav. *Dějiny obce Bohuslavice*. Bohuslavice : Obec Bohuslavice, 2013. 742 s. ISBN 978-80-260-5355-2.

ŠTĚPÁN, Václav. *Dějiny obce Chuchelné 1349–2009*. Chuchelná : Obec Chuchelná, 2009. 424 s. ISBN 978-80-254-5941-6.

ŠTĚPÁN, Václav. *Dějiny obce Závada : Historie hlučínské obce a jejího okolí*. Závada : Obec Závada, 2007. 248 s. ISBN 978-80-239-8986-1.

VAŇOUREK, Martin. *Hraničáři od Hlučína*. 1. vyd. Mohelnice : Nakladatelství Dolní Krčmy, 2000. 86 s.

Sborníky

GRIM, Tomáš, KLADIWA, Pavel. *Sborník z konference při příležitosti 90. výročí připojení Hlučínska k Československu*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2010, 36 s.

Sborník materiálů ze VII. sněmu AMG 15. – 16. října 2003 v Muzeu východních Čech Hradec Králové. Praha, 2004, s. 32–45.

ŠEFČÍK, Erich a kol. *Naše město Kravaře : Sborník prací k minulosti a současnosti města*. Kravaře : Městský národní výbor, 1989, nestránkováno.

Seriálové publikace

JAHNOVÁ, Andrea. Holuscha a spol., továrna na kotle a radiátory, Dolní Benešov. *Hlučínsko : Vlastivědný časopis Muzea Hlučínska*, 2012, roč. 2, č. 1, s. 10 – 12. ISSN 1804-6967.

NEVŘELOVÁ, Jana. Sluneční hodiny na Hlučínsku. *Bolatický zpravodaj*, 2009, č. 9–10, s. 16

WANDERBURG, Udo. Tradiční hlučínská svatba : svatební zvyky, zvyklosti a pověry před rokem 1900. *Vlastivědné listy : dějiny, umění, příroda, dnešek*, 1978, roč. 4, č. 2, s. 38 – 39.

Hluchníkova vilka. *Ludgeřovický zpravodaj*, 2009, č. 10, s. 12–14.

Diplomové práce

BUŽKOVÁ, Zdena. *Lidová kultura jako zdroj poznání a pochopení tzv. hlučínského problému*. Praha : Karlova univerzita, Filozofická fakulta, 1949. 194 s. Dizertační práce.

DOUŠA, Pavel. *Organizace českého muzejnictví 1945 – 1989 : Systém řízení muzeí v zajištění politické ideologie*. Opava : Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav

historie a muzeologie, 2005. 210 s. Dizertační práce. Vedoucí práce Doc. PhDr. Karel Boženek, Ph.D.

FRŇKOVÁ, Veronika. *Stavební tradice hlučínských obcí Bolatice a Třebom*. Brno : Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav evropské etnologie, 2011. 47 s. Bakalářská práce. Vedoucí práce PhDr. Miroslav Válka, Ph.D.

GRYGERA, Vojtěch. *Konfiskace muzejních předmětů na Opavsku po 2. světové válce*. Brno : Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie, 2007. 86 s. Diplomová práce. Vedoucí práce PhDr. Jan Dolák.

HOCKÁ, Eva. *Školství na Hlučínsku v pruském období (1742 – 1920)*. 126 s. Rkp.

HONKOVÁ, Jitka. *Hudební život na Hlučínsku ve 20. a 21. století*. Ostrava : Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy, 2012. 82 s. Diplomová práce. Vedoucí práce PhDr. Jiří Kusák, Ph.D.

LAMLOVÁ, Vendula. *Prameny k lidové kultuře Hlučínska ve výzkumech SSÚ a SÚ ČSAV v 50. a 60. letech 20. století*. Opava : Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav Historických věd, 2013. 92 s. Bakalářská práce. Vedoucí práce Mgr. David Váhala.

NEVŘELOVÁ, Jana. *Městské a Okresní muzeum v Hlučíně v letech 1948 – 1962*. Brno : Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie, 2011. 57 s. Bakalářská práce. Vedoucí práce Mgr. Otakar Kirsch, Ph.D.

NEVŘELOVÁ, Jana. *Zámek v Kravařích v kontextu kulturně historického vývoje ve 20. století*. Opava : Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav historie-muzeologie, 2007. 51 s. Bakalářská práce. Vedoucí práce PhDr. Petr Vojtal.

Legislativní dokumenty

Česká republika. Zákon číslo 122 ze dne 7. dubna 2000 o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 36, s. 1686–1691.

Firemní literatura

Muzeum Hlučínska. *Evidenční knihy a listinného materiálu*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2005–2014.

Muzeum Hlučínska. *Přírůstková kniha*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2005–2014.

Muzeum Hlučína. *Rozbory hospodaření za rok 2006*. Hlučín : Muzeum Hlučína, 2007. s. 5–6.

Muzeum Hlučína. *Rozbory hospodaření za rok 2007*. Hlučín : Muzeum Hlučína, 2008. s. 5–7.

Společnost přátel Muzea Hlučína. *Stanovy občanského sdružení*. Hlučín : Společnost přátel Muzea Hlučína, 2010. 8. s.

Letáky

Informační centrum Hlučín. *Průvodce městem Hlučín*. Hlučín : Informační centrum, 2012. 1 leták. Složený list.

Město Kravaře. *Zámek Kravaře*. Kravaře : Město Kravaře, 2008. 1 leták. Složený list.

Obec Hať. *Festival hlučínských písní, tanců a humorného vyprávění KOLAJA*. Hať : Obecní úřad. 1 leták.

Obec Chuchelná. *Mauzoleum a kaple sv. Kříže rodu Lichnovských v Chuchelné*. Chuchelná : Obec Chuchelná, 2012. Propagační materiál, leták.

Obec Píšť. *Mariánské poutní místo v Píšti*. Píšť : Obec Píšť. 1 leták. Složený list.

Obec Závada. *Závada*. Závada : Obec Závada, 2004. 1 leták. Složený list.

Sdružení obcí Hlučína. *Vítejte na Hlučínsku : Vítejte v gminách*. 2012. 1 leták, 18 listů.

Mapy

Půdorysná mapa Skanzenu lidových tradic a řemesel : měřítko 1:200. Bolatice : Manfréd Ruský, 2014. 1 mapa.

Archivní prameny

Archív Národního památkového ústavu v Ostravě, č. rejstříku 15845/8-1421.

Archiv Národního památkového ústavu, č. rejstříku 44945/8-1385.

Městský úřad Hlučín. *Kronika města Hlučín*.

Státní okresní archiv Opava. Fond *Okresní a městské muzeum Hlučín*.

Státní okresní archiv Opava. Fond *Okresní archiv Hlučín : 1946–1961*.

Státní okresní archiv Opava. Fond *Archiv města Hlučín*.

Státní okresní archiv Opava. Fond *Městský národní výbor Hlučín*.

Státní okresní archiv Opava. Fond *Okresní národní výbor Hlučín*.

Zemský archiv v Opavě. Fond *Severomoravský krajský národní výbor Ostrava*.

Elektronické dokumenty

Areál čs. opevnění Hlučín – Darkovičky. In *Slezské zemské muzeum* [online]. Opava : Slezské zemské muzeum. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW:

<<http://www.szm.cz/rubrika/166/expozicni-arealy/areal-cs-opevneni-hlucin-darkovicky/otviraci-doba-a-vstupne.html>>.

Archiv uplynulých akcí na Hlučínsku. In *Informační centrum Hlučín* [offline databáze]. Hlučín : Informační centrum.

Buly Aréna [online]. Kravaře. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW:

<<http://www.bulyarena.cz/>>.

Další významné stavby a památky. In *Městský obvod Ostrava–Petřkovice* [online]. Petřkovice : Úřad městského obvodu Petřkovice. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW:

<<https://petrkovice.ostrava.cz/cs/o-petrkovicich/zajimavosti/dalsi-vyznamne-stavby-a-pamatky>>.

Folklórní soubor Burianky. In *Obec Bolatice* [online]. Bolatice : Obec Bolatice. [cit. 2014-05-28]. Dostupný z WWW:

<<http://www.bolatice.cz/spolky-organizace-v-obci/soubor-burianky/>>.

Galerie Albertovec. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2011-06-21]. Dostupný v WWW:

<<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=27&pod=&obec=&id=325>>.

Galerie Albertovec. In *Pobytové balíčky* [online]. Olomouc : Art – Online s.r.o. [cit. 2014-05-01]. Dostupný z WWW:

<http://www.pobytovebalicky.cz/kultura/muzea-a-galerie/486_galerie-albertovec.html>.

Galerie Červený kostel. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-07]. Dostupný z WWW:

<<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=27&pod=&obec=8&id=397>>.

Ha Kultura. Hať : Ha Kultura, o. s. [cit. 2014-05-14]. Dostupný z WWW:

<<http://www.hakultura.cz/>>.

Historie. In *Městská část Malé Hoštice : oficiální stránky* [online]. Malé Hoštice. [cit. 2014-05-21]. Dostupný z WWW:

<<http://www.malehostice.cz/historie.htm>>.

Historie Kravař. In *Město Kravaře* [online]. Kravaře : Město Kravaře, 2008. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW:
<<http://www.kravare.cz/o-meste/historie/>>.

Historie obce. In *Obec Třebom* [online]. Třebom : Obec Třebom. [cit. 2014-05-27]. Dostupný z WWW:
<<http://www.trebom.cz/informace-o-obci/historie/>>.

Historie obce. In *Oficiální stránky obce Služovice* [online]. Služovice : Obec Služovice, 2014. [cit. 2014-05-19]. Dostupný z WWW:
<<http://www.sluzovice.cz/informace-o-obci/historie/>>.

Historie obce Rohov. In *Obec Rohov* [online]. Rohov : Obec Rohov, 2008. [cit. 2014-05-28]. Dostupný z WWW:
<<http://rohov.ceskeobce.info/web/?page=texty&id=3>>.

Hospoda a minipivovar U Komárků [online]. Rohov, 2011. [cit. 2014-05-28]. Dostupný z WWW:
<<http://www.ukomarku.cz/hlavni-strana/>>.

Hrádek Závada. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-05-18]. Dostupný z WWW:
<<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=28&id=289>>.

Chrám sv. Jana Křtitele. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-16]. Dostupný z WWW:
<<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=22&id=57>>.

Kaple ve farnosti. In *Kobeřická farnost* [online]. Kobeřice. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW:
<<http://koberice.farnost.cz/showpage.php?name=kaple>>.

Kaple sv. Barbory. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW:
<<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=33&id=559>>.

Kaple sv. Kříže. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW:
<<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&id=497>>.

Kaple sv. Urbana. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW:
<<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=31&id=509>>.

Klub přátel Hornického muzea v Ostravě [online]. 2007. [cit. 2014-06-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.hornicky-klub.info/index.php>>.

Klub vojenské historie Hlučínsko [online]. Velké Hoštice, 2014. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW: <<http://kvh-hlucinsko.webnode.cz/>>.

Kolečkův mlýn. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=13&id=485>>.

Kostel sv. Jiří. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-05-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=25&id=316>>.

Kostel sv. Viléma Aquitánského. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=27&id=450>>.

Kultura – Folklórní soubor Vlašanky. In *Obec Bohuslavice* [online]. Bohuslavice : Obec Bohuslavice, 2007. [cit. 2013-10-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.bohuslavice.eu/udalosti-v-obci/kultura/vlasanky/>>.

Landek Park [online]. Ostrava : Vítkovice holding a.s., 2009. [cit. 2014-06-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.muzeumokd.cz/57/cs/node/2829>>.

Landek Park – Hornické muzeum v Ostravě Petřkovicích. In *Klub přátel Hornického muzea v Ostravě* [online]. Petřkovice : Klub přátel Hornického muzea. [cit. 2014-06-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.hornicky-klub.info/view.php?cisloclanku=2014020001>>.

Lípa malolistá v Ludgeřovicích (Janova lípa). In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum. [cit. 2014-05-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=15&pod=&obec=15&id=276>>.

Majiček – folklórní soubor Mateřské školy Šilheřovice [online]. Šilheřovice, 2012. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW: <<http://majicek5.webnode.cz/>>.

Muzeum Hlučínska : O muzeu [online]. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2006 [cit. 2014-04-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.muzeum.hlucin.com/?page=texty&id=2&jazyk=CZ>>.

Národopisný folklórní soubor Srubek. In *Oficiální stránky obce Štěpánkovice* [online]. Štěpánkovice : Obec Štěpánkovice, 15. 10. 2013. [cit. 2014-05-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.stepankovice.cz/spolky/srubek/srubek.php>>.

O naší obci. In *Obec Ludgerovice* [online]. Ludgerovice : Obec Ludgerovice. [cit. 2014-05-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.ludgerovice.cz/oobci/index.asp>>.

O obci Strahovice. In *Vítejte na stránkách obce Strahovice* [online]. Strahovice : Obec Strahovice, 2005. [cit. 2014-05-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.strahovice.cz/>>.

Opevnění Hlučínska [online]. [cit. 2014-06-04]. Dostupný z WWW: <<http://mo-s21.mzf.cz/>>.

Otevírací doba. In *Muzeum Hlučínska* [online]. Hlučín : Muzeum Hlučínska. [cit. 2014-05-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.muzeum.hlucin.com/?page=texty&id=10&jazyk=CZ>>.

Památky Služovice. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-05-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&obec=20>>.

PAVER, Libor. Odešel Antonín Satke – vzácný vědec a člověk. In *Prof. PhDr. Libor Pavera, CSc.* [online]. Libor Pavera, 20. 12. 2010 [cit. 2014-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.pavera-eu.estranky.cz/clanky/nove-clanky.html>>.

Prajzská ambasáda. Bělá : Prajzská ambasáda, o. s. [cit. 2014-05-14]. Dostupný z WWW: <http://www.prajzskaambasada.eu/?page_id=636>.

Pronájem Kulturního domu. In *Dolní Benešov* [online]. Dolní Benešov : Obecní úřad Dolní Benešov, 2014. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.dolnibenesov.cz/pronajem-kulturniho-domu/>>.

Sbírka Slezského zemského muzea. In *Centrální evidence sbírek* [online]. Praha : Ministerstvo kultury. [cit. 2014-06-15]. Dostupný z WWW: <<http://ces.mkcr.cz/cz/psb.php?idpsb=1090>>.

Seznam místních kapel. In *Kobeřice* [online]. Kobeřice, 2009. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.koberice.cz/clanky/55/>>.

Skanzen lidových tradic a řemesel [online]. In *Obec Bolatice*. Bolatice : Obec Bolatice. [cit. 2014-06-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.bolatice.cz/informace-o-obci/skanzen/>>.

Tradice. In *Obec Píšť* [online]. Píšť : Obec Píšť, 2013. [cit. 2014-06-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.pist.cz/tradice>>.

Umělecká činnost. In *Dolní Benešov* [online]. Dolní Benešov : Obecní úřad Dolní Benešov, 2014. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.dolnibenesov.cz/kultura-a-sport/umelecka-cinnost/>>.

Výstavba nového chrámu. In *Obec Chuchelná* [online]. Chuchelná : Obec Chuchelná. [cit. 2014-05-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.chuchelna.com/informace-o-obci/blizke-okoli/kulturni-pamatky-obce/>>.

Werichovci : Sdružení pana Jana pro srandu a kulturně společenský život mladých věkem či duchem [online]. Markvartovice. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <http://www.werichovci.cz/o_sdruzeni/moto_index.php>.

Zajímavosti obce. In *Vřesina u Hlučína* [online]. Vřesina : Obec Vřesina, 2007. [cit. 2014-05-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.vresina-u-hlucina.cz/>>.

Zámek a muzeum. In *Město Kravaře* [online]. Kravaře : Město Kravaře, 2008. [cit. 2014-06-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.kravare.cz/o-meste/zamek-a-muzeum/>>.

Zámek Dolní Benešov. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&id=292>>.

Zámek Šilheřovice. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=9&pod=&obec=23&id=290>>.

9. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ATS Hlučín - interní označení depozitáře Muzea Hlučínska v Hlučíně (bývala technická stanice rozvodny plynu po městě Hlučíně)

CES - Centrální evidenci sbírek

ICOM - International Council of Museums (Mezinárodní národní rada muzeí)

JZD - Jednotné zemědělské družstvo

MAS - Místní akční skupina

NSDAP - Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (Národně socialistická německá dělnická strana)

NSV - Nationalsozialistische Volkswohlfahrt (Národněsocialistická organizace pro péči o blaho lidu)

ROP Moravskoslezsko - Regionální operační program Moravskoslezsko

SA - Sturmabteilung (úderné oddíly)

SČMSD - Svaz českých a moravských spotřebních družstev

SS - Schutzstaffel (ochranné oddíly)

UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu)

10. SEZNAM PŘÍLOH

10. 1 Přílohy tištěné

Příloha č. 1 – Mapa umístění Hlučínska v rámci České republiky.

(O regionu. In *Muzeum Hlučínska* [online]. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2006 [cit. 2014-06-14]. Dostupný z WWW: <<http://muzeum.hlucin.com/?page=texty&id=1&jazyk=CZ>>.)

Příloha č. 2 – Mapa Pruska s připojeným územím Hlučínska z 2. poloviny 18. století.

(MIKA, Norbert. *Dějiny Ratibořska*. 2. vyd. Krakov : Nakladatelství AVALON, 2012. s. 102.)

Příloha č. 3 – Ukázka „Slabikáře a čítanky pro menší dítky“ od Cypriána Lelka.

(Muzeum Hlučínska. *Fotoarchiv*. Hlučín : Muzeum Hlučínska.)

Příloha č. 4 – Ukázka „Katolických nowin pro lid morawský w Pruském Slezsku“.

(PLAČEK, Vilém. *Prajzáci aneb k osudům Hlučínska 1742–1960*. Háj ve Slezsku : MAJ-tiskárna, 2007. s. 26.)

Příloha č. 5 – Mapa Československa s připojeným Hlučínskem.

(Muzeum Hlučínska. *Fotoarchiv*. Hlučín : Muzeum Hlučínska.)

Příloha č. 6 – Ludmila Hořká, sběratelka lidové slovesnosti (fotografie).

(Kolektiv autorů. *Hlučínsko : příroda, lid, kultura*. Ostrava : Krajské nakladatelství, 1958.)

Příloha č. 7 – PhDr. Antonín Satke, CSc. (fotografie).

(PAVER, Libor. Odešel Antonín Satke – vzácný vědec a člověk. In *Prof. PhDr. Libor Pavera, CSc.* [online]. Libor Pavera, 20. 12. 2010 [cit. 2014-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.pavera-eu.estranky.cz/clanky/nove-clanky.html>>.)

Příloha č. 8 – Slavnostní ženský hlučínský kroj (fotografie).

(Muzeum Hlučínska. *Fotoarchiv*. Hlučín : Muzeum Hlučínska.)

Příloha č. 9 – Tanec „Trnka“, kresba Oty Holase.

(Kolektiv autorů. *Hlučínsko : příroda, lid, kultura*. Ostrava : Krajské nakladatelství, 1958.)

Příloha č. 10 – Tanec „Hulan“, kresba Oty Holase.

(Kolektiv autorů. *Hlučínsko : příroda, lid, kultura*. Ostrava : Krajské nakladatelství, 1958.)

Příloha č. 11 – Josef Smolka, lidový vypravěč (fotografie).

(SATKE, Antonín. *Hlučínský pohádkář Josef Smolka*. Ostrava : Krajské nakladatelství, 1958.)

Příloha č. 12 – Andělín Novák, první správce hlučínského muzea (fotografie).

(VALEČEK, Valentin. *Andělín Novák 1878–1955*. 1969. Titulní strana.)

Příloha č. 13 – Budova Městského a později Okresního vlastivědného muzea v Hlučíně

(fotografie). (CHRÁSTECKÝ, Metoděj. *Hlučín 1256 – 2006 : 750 let města*. Hlučín : Muzeum Hlučínska, 2006. s. 68.)

Příloha č. 14 – Nová budova Okresního vlastivědného muzea v Hlučíně (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 15 – Zámek v Kravařích den po požáru 22. ledna 1937 (fotografie).

(Zámecké muzeum. *Fotoarchiv*. Kravaře : Zámecké muzeum.)

10. 2 Přílohy na CD

Příloha č. 16 – Záměr na využití zámku v Kravařích ze dne 3. 2. 1964.

(Archív Národního památkového ústavu Ostrava, č. rejstříku 15845/8-1421.)

Příloha č. 17 – Stálá expozice Ostravské operace v Kravařích (fotografie).

(Zámecké muzeum. *Fotoarchiv*. Kravaře : Zámecké muzeum.)

Příloha č. 18 – Dotazník pro obce a města na Hlučínsku.

Příloha č. 19 – Dotazník pro jednotlivá muzejní zařízení na Hlučínsku.

Příloha č. 20 – Obec Bělá (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 21 – Obec Bohuslavice (fotografie).

(Obrazový archiv Bohuslavice. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=2>.)

Příloha č. 22 – Folklorní soubor Vlašanky (fotografie).

(Folklorní soubor Vlašanky. In *Obec Bohuslavice* [online]. Bohuslavice : Obecní úřad, 2014. [cit. 2014-06-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.bohuslavice.eu/udalosti-v-obci/kultura/vlasanky/>>.)

Příloha č. 23 – Obec Bolatice (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 24 – Folklorní soubor Burianky z Bolatic (fotografie).

(Burianky - dětský folklorní soubor. In *Služebník* [online]. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.sluzebnik.cz/katalog/kultura-umeni/folklor/burianky-detsky-folklorni-soubor>>.)

Příloha č. 25 – Seniorky z Bolatic (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 26 – Mapa umístění Skanzenu lidových tradic a řemesel v Bolaticích.

(*Mapy.cz* [online]. [cit. 2014-06-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.mapy.cz/>>.)

Příloha č. 27 – Půdorysná mapa Skanzenu lidových tradic a řemesel v Bolaticích.

(*Půdorysná mapa Skanzenu lidových tradic a řemesel : měřítko 1:200*. Bolatice : Manfréd Ruský, 2014. 1 mapa.)

Příloha č. 28 – Expozice života na vesnici na počátku 20. století v bolatickém skanzenu

(fotografie). (Vlastní fotografie.)

- Příloha č. 29 – Expozice pazourků v bolatickém skanzenu (fotografie).
(Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 30 – Obec Darkovice (fotografie).
(Obrazový archiv Darkovice. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=4>.)
- Příloha č. 31 – Město Dolní Benešov (fotografie).
(Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 32 – Obec Hať (fotografie).
(Obrazový archiv Hať. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=7>.)
- Příloha č. 33 – Folklorní festival „Kolaja“ (fotografie).
(Kolaja 2010. In *Obec Hať* [online]. Hať : Obecní úřad, 2009. [cit. 2014-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.obechat.cz/gallery.php?IID=24>>.)
- Příloha č. 34 – Město Hlučín (fotografie).
(Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 35 – Zámek v Hlučíně (fotografie).
(Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 36 – Mapa umístění Muzea Hlučínska v Hlučíně.
(*Mapy.cz* [online]. [cit. 2014-06-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.mapy.cz/>>.)
- Příloha č. 37 – Půdorysné schéma prostor Muzea Hlučínska.
(Muzeum Hlučínska. *Fotoarchiv*. Hlučín : Muzeum Hlučínska.)
- Příloha č. 38 – Přehled výstav v Muzeu Hlučínska v letech 2005–2014.
(Vlastní badatelská činnost.)
- Příloha č. 39 – Exteriérová expozice na malém nádvoří zámku (fotografie).
(Muzeum Hlučínska. *Fotoarchiv*. Hlučín : Muzeum Hlučínska.)
- Příloha č. 40 – Přízemní část expozice s obsahovou náplní (fotografie).
(Muzeum Hlučínska. *Fotoarchiv*. Hlučín : Muzeum Hlučínska.)
- Příloha č. 41 – Expoziční část v podkroví zvaná „Paměť národa“ (fotografie).
(Muzeum Hlučínska. *Fotoarchiv*. Hlučín : Muzeum Hlučínska.)
- Příloha č. 42 – Přehled doprovodných akcí Muzea Hlučínska v letech 2005–2014.
(Vlastní badatelská činnost.)
- Příloha č. 43 – Mapa umístění Areálu čs. opevnění Hlučín – Darkovičky.
(HOŘÁK, Jiří. *Areál československého opevnění Hlučín-Darkovičky*. Brno : Spolek přátel československého opevnění, 2001. s. 9.)
- Příloha č. 44 – Pěchotní srub MO-S 19 „Alej“ (fotografie).
(Vlastní fotografie.)

- Příloha č. 45 – Pěchotní srub MO-S 18 „Obora“ (fotografie).
(Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 46 – Lehké opevnění vzor 37, tzv. řopík (fotografie).
(Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 47 – Tvrzový pěchotní srub MO-S 20 „Orel“ (fotografie).
(Čs. *opevnění 1936–1938* [online]. [cit. 2014-06-24]. Dostupný z WWW: <<http://opevneni.7x.cz/rubriky/tezke-opevneni/ii-hlucin>>.)
- Příloha č. 48 – Púdorys pěchotního srubu MO-S „Alej“ v Darkovičkách.
(KUCHAŘ, Petr. *Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky : historie a současnost*. Náchod : Aleš Horák, 2007. s. 12–13.)
- Příloha č. 49 – Mapa umístění muzea MO-S 21 „Jaroš“ a MO-S 22 „František“.
(*Mapy.cz* [online]. [cit. 2014-06-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.mapy.cz/>>.)
- Příloha č. 50 – Pěchotní srub MO-S 21 „Jaroš“ (fotografie).
(*Místa neznámá* [online]. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <<http://mistaneznama.cz/pechotni-srub-mo-s-21-u-jarose/>>.)
- Příloha č. 51 – Pěchotní srub MO-S 22 „František“ (fotografie).
(*Místa neznámá* [online]. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <<http://mistaneznama.cz/pechotni-srub-mo-s-22-frantisek/>>.)
- Příloha č. 52 – Mapa umístění Galerie Červený kostel v Hlučíně.
(*Mapy.cz* [online]. [cit. 2014-06-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.mapy.cz/>>.)
- Příloha č. 53 – Galerie Červený kostel v Hlučíně (fotografie).
(Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 54 – Obec Hněvošice (fotografie).
(Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 55 – Hošťálkovice, městský obvod Statutárního města Ostravy (fotografie).
(Současné Hošťálkovice. In *Ostrava-Hošťálkovice* [online]. Ostrava : Úřad městského obvodu Hošťálkovice. [cit. 2014-06-20]. Dostupný z WWW: <<https://hostalkovice.ostrava.cz/cs/o-hostalkovicich/fotogalerie/soucasne-hostalkovice>>.)
- Příloha č. 56 – Obec Chlebičov (fotografie).
(Obrazový archiv Chlebičov. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=10>.)
- Příloha č. 57 – Obec Chuchelná (fotografie).
(Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 58 – Mapa umístění mauzolea a kaple sv. Kříže v Chuchelné.
(*Mapy.cz* [online]. [cit. 2014-06-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.mapy.cz/>>.)

- Příloha č. 59 – Mauzoleum a kaple sv. Kříže rodu Lichnovských v Chuchelné (fotografie).
(Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 60 – Obec Kobeřice (fotografie).
(Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 61 – Obec Kozmice (fotografie).
(Obrazový archiv Kozmice. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=13>.)
- Příloha č. 62 – Podnikový výstavní prostor firmy Form v Kozmicích (fotografie).
(*Formdesign* [online]. Kozmice : Form s.r.o. [cit. 2014-06-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.formdesign.cz/showroom-ostrava>>.)
- Příloha č. 63 – Město Kravaře (fotografie).
(Obrazový archiv Kravaře. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=14>.)
- Příloha č. 64 – Folklorní soubor Karmašnice z Kravař (fotografie).
(Karmašnice Kravaře. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=6&id=72>>.)
- Příloha č. 65 – Zámecká budova v Kravařích (fotografie).
(Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 66 – Mapa umístění Zámeckého muzea v Kravařích (fotografie).
(*Mapy.cz* [online]. [cit. 2014-06-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.mapy.cz/>>.)
- Příloha č. 67 – Půdorysný plán výstavních prostor Zámeckého muzea v Kravařích.
(Zámecké muzeum. *Fotoarchiv*. Kravaře : Zámecké muzeum.)
- Příloha č. 68 – Expozice o životě vesnického lidu na Hlučínsku koncem 19. století v Zámeckém muzeu v Kravařích (fotografie). (Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 69 – Zámecká expozice v Kravařích (fotografie).
(Zámek a muzeum. In *Město Kravaře* [online]. Kravaře : Městský úřad, 2008. [cit. 2014-06-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.kravare.cz/o-meste/zamek-a-muzeum/>>.)
- Příloha č. 70 – Zámecká kaple archanděla Michaela v Kravařích (fotografie).
(Vlastní fotografie.)
- Příloha č. 71 – Lhotka, městský obvod Statutárního města Ostravy (fotografie).
(Obrazový archiv Lhotka. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=15>.)
- Příloha č. 72 – Lidová slavnost „Honění krále“ (fotografie).
(Honění krále ve Lhotce. In *Ostrava-Lhotka* [online]. Ostrava : Úřad městského obvodu Lhotka. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <<https://lhotka.ostrava.cz/cs/o-lhotce/fotogalerie/honeni-krale-ve-lhotce-2010>>.)

Příloha č. 73 – Obec Ludgerovice (fotografie).

(*Obec Ludgerovice* [online]. Ludgerovice : Obecní úřad, 2005. [cit. 2014-05-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.ludgerovice.cz/aktuality/index.asp>>.)

Příloha č. 74 – Obec Malé Hoštice (fotografie).

(Obrazový archiv Malé Hoštice. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=17>.)

Příloha č. 75 – Obec Markvartovice (fotografie).

(Obrazový archiv Markvartovice. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=18>.)

Příloha č. 76 – Obec Oldřišov (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 77 – Petřkovice, městský obvod Statutárního města Ostravy (fotografie).

(Obrazový archiv Petřkovice. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=20>.)

Příloha č. 78 – Mapa umístění Landek Parku – Hornického muzea v Petřkovicích.

(*Mapy.cz* [online]. [cit. 2014-06-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.mapy.cz/>>.)

Příloha č. 79 – Orientační plán areálu Hornického muzea v Petřkovicích.

(Landek Park – Hornické muzeum. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-20]. Dostupný z WWW:

<<http://www.info.hlucin.com/?page=info&sekce=27&pod=&obec=33&id=296>>.)

Příloha č. 80 – Výstavní budova Hornického muzea v Petřkovicích (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 81 – Expozice báňského záchranářství v Hornickém muzeu v Petřkovicích

(fotografie). (Ostravská nej. In *Statutární město Ostrava* [online]. Ostrava : Magistrát města Ostravy. [cit. 2014-06-21]. Dostupný z WWW: <<https://www.ostrava.cz/cs/turista/co-navstivit/ostravska-nej>>.)

Příloha č. 82 – Těžební věž dolu Anselm v Hornickém muzeu v Petřkovicích (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 83 – Venkovní expozice v areálu Hornického muzea v Petřkovicích (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 84 – Obec Píšť (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 85 – Obec Rohov (fotografie).

(Obrazový archiv Rohov. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=23>.)

Příloha č. 86 – Obec Služovice (fotografie).

(*Služovice* [online]. Služovice : Obecní úřad, 2014. [cit. 2014-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.sluzovice.cz/fotografie/>>.)

Příloha č. 87 – Obec Strahovice (fotografie).

(Obrazový archiv Strahovice. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=26>.)

Příloha č. 88 – Obec Sudice (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 89 – Obec Šilheřovice (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 90 – Dětský folklórní soubor Majiček ze Šilheřovic (fotografie).

(Festival přeshraniční kultury se vydařil. In *Sdružení obcí Hlučínska* [online]. [cit. 2014-06-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.hlucinsko.com/?page=clanky&sekce=2&id=594>>.)

Příloha č. 91 – Obec Štěpánkovice (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 92 – Folklórní soubory Srubek a Škobránek (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 93 – Budova bývalé Galerie Albertovec (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 94 – Přehled konaných výstav v Galerii Albertovec v letech 2008–2009.

(Vlastní badatelská činnost.)

Příloha č. 95 – Obec Třebom (fotografie).

(Obrazový archiv Třebom. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=28>.)

Příloha č. 96 – Obec Velké Hoštice (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 97 – Mapa umístění pěchotního srubu OP-S 10 „Na křižovatce“.

(*Mapy.cz* [online]. [cit. 2014-06-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.mapy.cz/>>.)

Příloha č. 98 – Pěchotní srub OP-S 10 „Na křižovatce“ (fotografie).

(Vlastní fotografie.)

Příloha č. 99 – Obec Vřesina (fotografie).

(Obrazový archiv Vřesina. In *Informační centrum Hlučín* [online]. Hlučín : Informační centrum, 2008. [cit. 2014-06-25]. Dostupný z WWW: <http://www.info.hlucin.com/?page=obrazovy_archiv&id_foto=31>.)

Příloha č. 100 – Obec Závada (fotografie).

(Vlastní fotografie.)